

WEST · NYUGAT Pannonia

Das PaNaNet-
Magazin

A PaNaNet
Magazin

Das gemeinsame
Nyugat-Pannónia
Naturerbe
közös
Westpannoniens
természeti öröksége

Ein Netzwerk bringt *A hálózat*
Lebensqualität *életminőséget biztosít*

Titelfoto:
Sonnenuntergang im
Naturpark Geschiebenstein.

Borítókép:
Naplemente az
Írottó Natúrparkban

CHRISTIAN KRAMMER

Inhalt

NETWORK

Mehr als die Summe der einzelnen Parke 2	
Fachbegriffe hinter der Sprachbarriere 10	
Grenzenloses Naturerlebnis an Fluss und See..... 11	
Auf gemeinsamen Wegen für die PaNaNet-Region..... 13	
Die Naturparkwerkstätten 14	
Hands-on-Naturschutz 15	

IDENTITY

Die Region Westpannonien 16	
Genussvoll durch Westpannonien..... 23	
28 Minuten Westpannonien 24	
Die natürliche Vielfalt Westpannoniens.... 26	

EDUCATION

Die Natur als Lernraum 29	
Raus in die Natur!..... 34	
Wo lebt der Säbelschnäbler?..... 35	
Die Wiese ist unser!..... 37	
Abenteuer in der Welt der Schmetterlinge .. 37	

TOURISM

Naturtourismus mit solider Basis 38	
Beispiel BEX..... 40	
Angepasst an die Landschaft Westpannoniens 45	
Per Mausclick zum Naturerlebnis..... 48	
Zur Natur entlang der Mura 50	
Vom Meierhof zum Nationalpark-Besucherzentrum 52	
Ein Feldführer und spezielle Arbeitsblätter.. 54	
Barrierefreies Naturerlebnis im Nationalpark Balaton-Oberland..... 56	
Wo sollten die Kinder spielen? 58	

SERVICE

Ein Überblick für den Einblick 59	
---	--

Tartalom

NETWORK

Több mint parkok összessége 2	
Minden világos? 10	
Határtalan természetvédelem folyón és tavon 11	
Közös utakon a PaNaNet térségért 13	
Natúrparki műhelymunka 15	
Kézzelfogható természetvédelem 15	

IDENTITY

Nyugat Pannon-régió 16	
Ízutazás Nyugat Pannónián 23	
Nyugat Pannónia 28 percben 25	
Nyugat-Pannónia sokszínűsége 26	

EDUCATION

A természet mint tanulási tér 29	
Neue Abenteuer in Westpannonien 34	
Szabaduljunk ki! 34	
Vajon hol lakik a gulipán?..... 35	
Miénk itt a réti!..... 36	
Kalandozás a lepkék világában 36	

TOURISM

Természeti turizmus erős bázissal 38	
BEX példája 40	
Nyugat-Pannónia tájához igazítva 45	
Természeti élmény egy kattintással 49	
Természeti élmények a Mura mentén 50	
Látogatóközponttá vált az egykori majorság 53	
Egy útikalauz és speciális feladatlapok ... 55	
Akadálymentes természeti élmények a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban 57	
Hol játszon a gyermek? 58	

SERVICE

Áttekintés, amely betekintést nyújt 59	
--	--

Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel

Wo Grenzen verschwimmen: Österreichs einziger grenzüberschreitender Steppennationalpark ist von ausgedehnten Wiesen und Weideflächen, Salzlacken und einem mächtigen Schilfgürtel, der den See umrahmt, geprägt – sehr unterschiedlichen Lebensräumen mit hoher Artenvielfalt.

Ahol a határok elmosódnak: Ausztria egyetlen határon átnyúló sztyeppés nemzeti parkját kiterjedt rétek és legelők, szikes tavak, a Fertőt körülvevő hatalmas nádöv, nagyon különböző élőhelyek, nagy faji sokszínűség jellemzi.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 1993
Größe | Méret: 9.000 ha

nationalparkneusiedlersee.at

Nationalpark Geschriebenstein-Írottktó

Der erste grenzüberschreitende Nationalpark zwischen Österreich und Ungarn umfasst das Gebiet um den 884 Meter hohen Geschriebenstein, die höchste Erhebung des Burgenlands.

Ausztria és Magyarország első határon átnyúló natúrparkja a 884 m magas Írottktó körül terül el, amely Burgenland legmagasabb pontja.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 1996/97
Größe | Méret: 37.500 ha
(AT: 8.500 ha / HU: 27.000 ha)

naturpark-geschriebenstein.at
naturpark.hu

Naturpark Rosalia-Kogelberg

Der jüngste burgenländische Naturpark ist durch die Gebirgszüge des Ödenburger und des Rosaliengebirges sowie durch das fruchtbare Wulkatal gekennzeichnet.

Burgenland legfiatalabb natúrparkját a Soproni és a Rozália-hegység vonulatai és a Wulka folyó termékeny völgye határozza meg.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 2006
Größe | Méret: 7.500 ha

rosalia-kogelberg.at

Welterbe-Naturpark Neusiedler See - Leithagebirge

Der Naturpark zeichnet sich durch eine Vielfalt an Landschaftselementen auf engstem Raum aus: Weingärten, Trockenrasen, Schilfgürtel und natürlich den Neusiedler See.

A natúrpark tájának sokszínű összetevői kis területen helyezkednek el: szőlőskertek, száraz legelők, nádasok és természetesen a Fertő-tó.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 2006
Größe | Méret: 11.000 ha

neusiedlersee-leithagebirge.at

Naturpark Landseer Berge

Der länderübergreifende Naturpark liegt im Übergangsbereich der Alpenausläufer zur pannonischen Tiefebene und ist als Grenzregion reich an Ausgrabungen und Ruinen.

A tartományokon átívelő natúrpark az Alpokalja és a Pannon síkság közötti területen fekszik, és mint határvidék, ásatásokban és vármokokban gazdag.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 2000
Größe | Méret: 6.657 ha

landseer-berge.at

Naturpark in der Weindylle

Der Naturpark in der Weindylle ist durch eine mosaikartige, hügelige Landschaft im Übergang zur pannonischen Ebene im unteren Pinka- und Stremtal gekennzeichnet.

A Weindylle Natúrparkot mozaikszerű, dombos táj jellemzi, mely átmenetet képez a Pinka és a Strem folyók alsó völgyén át a Pannonsíkság felé.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 1978
Größe | Méret: 7.270 ha

weindylle.at

Naturpark Raab-Őrség-Goričko

Eingebettet zwischen der Lafnitz im Norden, dem Stadlberg im Süden und der prägenden Aulandschaft der Raab liegt der einzige trilaterale Naturpark Europas.

Északon a Lapincs folyó, délen a Stadlberg és a Rába jellegzetes árterei közé ágyazódva fekszik Európa egyetlen 3 országon is átívelő natúrparkja.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 1998
Größe | Méret: 14.473 ha

naturpark-raab.at

Őrségi Nemzeti Park

Im Einklang mit der Natur: In der südwestlichen Ecke des Komitats Vas befindet sich diese wunderschöne, von Wäldern und Hainen durchzogene Landschaft, in der die landnehmenden Ungarn Wachposten zum Schutz der Westgrenze aufstellten.

Harmóniában a természettel: Vas megye délnyugati sarkában találjuk ezt az erdővel, ligetekkel szabdaltnyírt tájat, ahová a honfoglaló magyarok a nyugati kapu védelmére őrhelyeket telepítettek.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 2002
Größe | Méret: 44.000 ha

orseginemzetipark.hu

BRATISLAVA

DUNAJSKÁ STREDA

MOSONMAGYARÓVÁR

GYŐR

SOPRON

KAPUVÁR

CSORNA

KÖSZEG

PÁPA

SZOMBATHÉLY

VESZPRÉM

FÜRSTENFELD

KÖRMEND

SÜMEG

SZENTGOTTHÁRD

ÓRSZENTPÉTER

ZALAEGERSZEG

KESZTHELY

MURSKA SOBOTA

MARCALI

NAGYKANIZSA

KAPOSVÁR

Szigetköz Natúrpark

Schatz der Donau: Szigetköz bewacht eine der reinsten Süßwasserressourcen Europas und ist zusammen mit dem Csallóköz das einzige Binnenflusdelta Mitteleuropas. Es ist das Herz der Donau, wo sich der Fluss in Zweige aufspaltet und Tausende von Inseln bildet, welche die Landschaft mit Leben erfüllen.

A Duna kincse: Az Európa egyik legisztább ivóvízkincsét őrző Szigetköz a Csallóközzel közösen Közép-Európa egyetlen szárazföldi folyamdeltája. A térség a Duna szíve, ahol a folyó ágakra szakad, és ezernyi szigetet formálva életet tölti meg a tájat.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 2018
Größe | Méret: 50.670 ha

szigetkoz-naturpark.hu

Fertő-Hanság Nemzeti Park

Erlebnisse im Reich der Wildgänse: An der westlichen Pforte Ungarns erzählten Legenden und Geschichten einst von einem mysteriösen Land. Heute werden der See und die von Menschenhand geschaffene Landschaft, die geheimnisvolle Welt des Fertő und des Hanság, die reich an wilden Gewässern und Sümpfen ist, in einem gemeinsamen Nationalpark der beiden Länder bewahrt.

Élmények a vadludak birodalmában: Magyarország nyugati kapujában a mondák és mesék egykor titokzatos vidékről szóltak. A tó és az ember által átforgalmazott tájat, a Fertő és a Hanság vadvizekben, ingoványokban gazdag, rejtélyes világát ma két ország közös nemzeti parkja őrzi.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 1991
Größe | Méret: 23.731 ha

ferto-hansag.hu

Balaton-felvidéki Nemzeti Park

Naturerlebnis neben Balaton: Die ausgedehnte Seefläche, Sümpfe, Ebenen, Becken, Hügel und Berge haben zur Entwicklung und zum Überleben einer reichen und vielfältigen Fauna an den Ufern des Balaton und im Bakony beigetragen.

A természet élménye a Balaton mellékén: A nagy kiterjedésű tófelszín, mocsárvilág, síkságok, medencék, tanúhegyek és hegységek elősegítették a gazdag és sokszínű élővilág kialakulását, fennmaradását a Balaton mellékén és a Bakonyban.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 1997
Größe | Méret: 57.019 ha

bfnp.hu

Pannontáj-Sokoró Natúrpark

Erlebnisse in den vielfältigen Naturjuwelen: Die Täler der Landschaft von Sokoró im Pannonhalm-Hügelland erzählen von vergangenen Zeiten. Die enge Beziehung zwischen der Region und den dort lebenden Menschen reicht Jahrtausende zurück.

Élmények az értékek mentén: A Pannonhalmi-dombság területén található sokorói táj vonulatai, völgyei régmúlt időről mesélnek. A térség és a benne élő emberek közötti szoros kapcsolat évezredek múlta vezethető vissza.

Gründungsjahr | Alapítás éve: 2006
Größe | Méret: 62.670 ha

pannontaj.hu

Liebe Leserin, lieber Leser,

von 2008 an sollte es mit einem ambitionierten Interreg-Projektantrag gelingen, die Kompetenzen der westungarischen und der burgenländischen Schutzgebiete in der Naturvermittlung, im Naturerlebnis und im Ökotourismus zu bündeln. Dazu brauchte es zunächst ein Netzwerk der wichtigsten Akteure, die Einigung auf Ziele, die Entwicklung der Projektmodule und die gemeinsame Sicht auf gemeinsame Stärken (und Schwächen).

Die vielfältigen Ergebnisse und Erfolge – und viel Lob von entscheidender Stelle – aus dem ersten PaNaNet-Projekt motivierten uns für eine noch umfangreichere Zusammenarbeit unter PaNaNet+. Mit dieser Broschüre möchten wir einen Überblick über die bedeutendsten Resultate dieses Netzwerks geben. Und gleich

worweg: Wir sind stolz darauf, was wir für unsere Zielgruppen beiderseits der grünen Grenze erreicht haben, trotz Zeitdruck, Personalfluktuaton und Pandemie; und natürlich sind wir stolz auf den unglaublichen Reichtum unseres westpannonischen Naturerbes, das wir auch in Zukunft mit all der gemeinsam gewonnenen Erfahrung für die hier lebenden Menschen wie die Besucher unserer Region erlebbar machen werden. Und schließlich möchten wir uns damit bei all unseren Partnern herzlich bedanken: Sie haben uns dabei geholfen, die Bedeutung geschützter Natur für unsere Lebensqualität stärker ins Licht zu rücken.

Für den Leadpartner:

DI Thomas Böhm und

Mag. Andrea Sedlatschek

Regionalmanagement Burgenland

Kedves Olvasó!

2008-tól kezdve egy ambiciózus Interreg-pályázat keretében sikerült a nyugat-magyarországi és burgenlandi védett területek természetpedagógiával, természeti élménnyel és ökoturizmussal kapcsolatos kompetenciáit összefogni. Ehhez először is ki kellett alakítani a legfontosabb szereplők hálózatát, meg kellett állapodni a célokról, ki kellett dolgozni a projektmodulokat és együttesen kellett megítélni a közös erősségeket (és gyengeségeket).

Az első PaNaNet-projekt sokrétű eredményei és sikerei – és a döntő fontosságú helyekről érkező dicséretetek – arra ösztönöztek bennünket, hogy a PaNaNet+ keretében még szélesebb körű együttműködést folytassunk. Ezzel a kiadvánnyal szeretnénk áttekintést adni a hálózat legjelentősebb eredményeiről. Előljáróban: Büszkék

vagyunk mindarra, amit a célcsoportjaink számára elértünk a zöld határ mindkét oldalán, az időhiány, a személyzeti fluktuáció és a világjárvány ellenére; és természetesen büszkék vagyunk Nyugat Pannon természeti örökségünk hihetetlen gazdagságára, amelyet a közösen szerzett tapasztalatokkal a jövőben is átélhetővé teszünk az itt élő emberek és a térségünkbe látogatók számára. Végetzetül pedig szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy őszinte köszönetünket fejezzük ki minden partnerünknek: ők segítettek nekünk abban, hogy felhívjuk a figyelmet a védett természet életminőségünk szempontjából való fontosságára.

A Vezető Partner részéről:

DI Thomas Böhm és

Mag. Andrea Sedlatschek

Regionalmanagement Burgenland

Pannonian Nature Network:

Mehr als die Summe der einzelnen Parke

Több mint parkok összessége

18. 9. 2009

Kick-off-Veranstaltung
Indító rendezvény

23.–25. 4. 2010

Erste Pannonian Bird Experience
Első Pannonian Bird Experience

5. 5. 2010

Studienreise in die steirischen Naturparke
Tanulmányút a stájer natúrparkokba

16. 12. 2010

Prädikatisierung der ersten Naturparkschule
Az első natúrpark iskola minősítése

PANNONIAN NATURE NETWORK

Nationalparke
Nemzeti Parkok

4

 Órség Fertő-Hanság Balaton-felvidéki Neusiedler See - SeewinkelNaturparke
Naturparkok

8

 Welterbe-Naturpark
Neusiedler See - Leithagebirge Rosalia-Kogelberg Landseer Berge Geschriebenstein-Írottktő In der Weindylle Raab-Őrség-Goričko Szigetköz Pannontáj-SokoróLandschaftsschutzgebiete
Tájvédelmi Körzetek

2

 Sághegy Mura-menti

Mai | május 2011

Eröffnung Kanuhafen in Balf-Csárdakapu
Kenukikötő megnyitása a Csárdakapunál
(Balf)

24. 11. 2011

PaNaNet-Fachtagung im Nationalpark Fertő-Hanság
PaNaNet szakértői találkozó a Fertő-Hanság
Nemzeti Parkban

9. 9.–22. 10. 2011

Ausbildung von Natur- und Landschaftsführern im Nationalpark Balaton-Oberland
Természet- és tájegységvezetők képzése a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban

Nach dem Fall des Eisernen Vorhangs Ende der 1980er-Jahre kam die „neue“ grenzüberschreitende Zusammenarbeit zwischen Ungarn und Österreich zunächst nur in kleinen Schritten voran. Zu unterschiedlich waren Interessen und Prioritäten der einzelnen Sektoren, zu wenig abgestimmt (oder gar nicht vorhanden) war die Ausrichtung der Entwicklungsstrategien, kaum miteinander kompatibel waren die Verwaltungsstrukturen. Es mussten also zuerst die Grenzen im Kopf abgebaut werden. Dazu gehörte vor allem der Blick auf diese Region, auf deren gemeinsame jüngere Geschichte, auf die Erwartungen der Bevölkerung in den Dörfern und Kleinstädten.

In dieser Phase zeigten als Erstes die Bemühungen des Naturschutzsektors Erfolge. Das Wort „Grenze“ gibt es auch in der Mehrzahl, das Wort „Natur“ hingegen nicht. Dass große Naturschutzgebiete von Anfang an grenzüberschreitend gedacht und geplant werden sollten, stellten nun alle in der Region aktiven Naturschutzorganisationen außer Zweifel. Politik, Medien und Bevölkerung nahmen immer öfter Bezug auf dieses gemeinsam Ererbte und erkannten die Chancen, die sich für die Regionalentwicklung aus dessen Erhaltung ergeben. Und im Gegensatz zur (Privat-)Wirtschaft stand das Engagement des Naturschutzsektors in der

grenzüberschreitenden Zusammenarbeit nicht im Verdacht, auf möglichst schnellen finanziellen Gewinn abzielen. Auf der Basis langjähriger Kontakte unter den Wissenschaftlern wagte man sich bald an die Planung der ersten bilateralen Schutzgebiete: 1993 wurde der Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel/Fertő-Hanság Wirklichkeit, 1996 der Naturpark Geschiebenstein-Írótkő.

Drei Komitate und ein Bundesland

Seit 2008 bilden alle Schutzgebiete im westpannonischen Raum ein Netzwerk. Nationalparke, Naturparke und Landschaftsschutzgebiete im Burgenland und in den westungarischen Komitaten Győr-Moson-Sopron, Vas und Zala arbeiten eng zusammen, um ihr breit gefächertes naturtouristisches Angebot qualitativ weiterzuentwickeln und Synergien in der Öffentlichkeitsarbeit zu nutzen.

Den Menschen in dieser Region die Vielfalt und den Wert ihres gemeinsamen Naturerbes bewusst zu machen – das ist in einem Satz die Ausrichtung dieses grenzüberschreitenden und sektorübergreifenden Projekts.

Übergeordnetes Ziel des PaNaNet-Projekts ist es, die Akzeptanz der Schutzgebiete sowie das Bewusstsein in der Bevölkerung über den Wert

Zusammenarbeit und Erfahrungsaustausch brauchen mehr als Meetings und Workshops – Naturerfahrung in den Parks war immer dabei.

Az együttműködéshez és tapasztalatszerzéshez többre van szükség, mint találkozókra és workshopokra – a természet megtapasztalása a parkokban mindig jelen volt.

„Die Vernetzung von Schutzgebieten wie im PaNaNet ist ein Motor für die Weiterentwicklung jedes einzelnen Gebiets. Sie lernen voneinander, tauschen Ideen aus und führen gemeinsam Projekte durch. Das spart Geld, motiviert und führt zu guten Ergebnissen und Angeboten. Gleichzeitig erweitert es die Perspektive auch für die Bevölkerung, die sieht, dass ihr Schutzgebiet in einem größeren Zusammenhang wichtige Arbeit für Mensch und Natur leistet.“

Ulrich Köster
Geschäftsführer
Verband Deutscher Naturparke e. V.

Jahrzehntelang bestimmte er das Landschaftsbild, heute erinnern nur mehr museale Objekte an den Eisernen Vorhang.

Évtizedekig uralta a tájat, ma már csak muzeális tárgyak emlékeztetnek a Vasfüggönyre.

dieser Schutzgebiete für Lebensqualität und Wirtschaft zu stärken. Durch eine dauerhafte Vernetzung der pannonischen Schutzgebiete sollen sich diese mit ihrem imagegebenden Angebot im Bereich „Naturerlebnis“ etablieren können. Um das zu erreichen, ist die qualitative Weiterentwicklung der bereits bestehenden Infrastruktur genauso wichtig wie die gemeinsame Gestaltung neuer naturtouristischer Programme. Die in das Projekt eingebundenen Aktivitäten umfassen die Bereiche Angebots- und Produktentwicklung, gemeinsame Aus- und Weiterbildung, Öffentlichkeitsarbeit sowie die Errichtung von naturtouristischer Infrastruktur in den einzelnen Schutzgebietsregionen.

Der Mehrwert des Netzwerks

Was jeder Naturpark, jeder Nationalpark für sich darstellt, kann im Netzwerk weiter verstärkt ▶

CHRISTIAN KRAMMER

April | április 2012

Gemeinsame Landkarte
Közös térkép

25. 6.–30. 6. 2012

PaNaTOUR – von der Leitha bis zur Mur
PaNaTOUR – a Lajtától a Muráig

20. + 21. 3. 2014

Abschlusskonferenz in Illmitz
Zárórendezvény Illmitz-en

CHRISTIAN KRAMMER

Avasfüggöny leomlása után, az 1980-as évek végén a Magyarország és Ausztria közötti „új” határon átnyúló együttműködés kezdetben csak kis lépésekben haladt. Az egyes ágazatok érdekei és prioritásai túlságosan eltértek, a fejlesztési stratégiákat kevésbé (vagy egyáltalán nem) hangolták össze, és az igazgatási struktúrák is alig voltak összeegyeztethetők egymással. Első lépésként a fejekben lévő határokat kellett lebontani. Ez mindenképp azt jelentette, hogy a régióra, annak közös közelmúltbeli történelmére, a falvak és kisvárosok lakosságának elvárásaira fordítottuk a figyelmünket.

Ebben a szakaszban a természetvédelmi ágazat erőfeszítései jártak elsőként sikerrel. A „határ” szónak létezik többes számú alakja, a

„természet”-nek viszont nem. A térségben tevékenykedő természetvédelmi szervezetek számára kétségen felül állt, hogy a nagy természetvédelmi területekről kezdetektől fogva határon átnyúlóan kell gondolkodni és terveket készíteni. A politikusok, a média és a lakosság egyre gyakrabban hivatkozott erre a közös örökségre, és felismerte a megőrzéséből adódó regionális fejlesztési lehetőségeket. És a (magán)gazdasági szereplőkkel ellentétben a természetvédelmi ágazat határon átnyúló együttműködésben való részvételét nem gyanúsították azzal, hogy ez a lehető leggyorsabb anyagi haszonszerzésre irányult volna. A tudósok között régóta fennálló kapcsolatok alapján hamarosan vállalkoztak az első kétoldalú védett területek megtervezésére: 1993-ban létrejött a Neusiedler

See - Seewinkel / Fertő-Hanság Nemzeti Park, 1996-ban pedig az Írottkö-Geschriebenstein Natúrpark.

Három megye és egy tartomány

2008 óta a Nyugat Pannon-régió összes védett területe hálózatot alkot. A burgenlandi és a nyugat-magyarországi Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala megyei nemzeti parkok, natúrparkok és tájvédelmi körzetek szorosan együttműködnek a széleskörű természetturisztikai kínálatuk minőségének továbbfejlesztése és a társadalmi kapcsolatok szinergiájának kihasználása érdekében.

A PaNaNet projekt legfőbb célja a védett területek elismertségének növelése, valamint a lakosság szemléletformálása a védett területek életminőséget és gazdaságot javító értékéről. ▶

„A védett területek hálózatba szervezése, mint például a Pannonian Nature Network, az egyes területek munkájának további fejlődését segíti elő. Egymástól tanulnak, ötleteket cserélnek és a projekteket közösen hajtják végre. Ez pénzt takarít meg, motivál, és jó eredményekhez és ajánlatokhoz vezet. Ugyanakkor szélesíti a lakosság nézőpontját, akik látják, hogy a védett területük tágabb összefüggésben is fontos feladatot lát el az emberek és a természet érdekében.”

Ulrich Köster

Verband Deutscher Naturparke e.V.
üzgyezetője

28. + 29. 6. 2016

Tage des Naturparks im Naturpark Rosalia-Kogelberg
Naturpark napok a Rosalia-Kogelberg Natúrparkban

25. 1. 2017

Kick-off-Veranstaltung von PaNaNet+
PaNaNet+ indító rendezvény

7.–9. 4. 2017

Pannonische Naturerlebnistage
Pannon Természeti Élménynapok

werden: Eine einzigartige Einladung zum individuellen Naturerlebnis mit einem an viele Zielgruppen angepassten Angebot und einer landschaftsgerechten Infrastruktur. Diese grenzüberschreitende Kompetenz im Bereich „Naturerlebnis“ qualitativ weiterzuentwickeln, ist eines der PaNaNet-Kernziele. Die konkreten Vorteile aus einer Zusammenarbeit von Schutzgebieten, die eine unterschiedliche Größe, eine unterschiedliche Managementstruktur, ein unterschiedliches Besucheraufkommen und unterschiedliche lokale Kooperationspartner aufweisen, liegen auf mehreren Ebenen:

- In der Angebots- und Programmentwicklung können über den Austausch von Erfahrungen neue Module entstehen und bestehende optimiert werden, zudem bringen Kombinationsangebote mehrerer Schutzgebiete sowohl für die einheimische Bevölkerung wie für Urlaubsgäste eine Bereicherung.
- Die gemeinsame Aus- und Weiterbildung von Mitarbeitern in der Besucherbetreuung trägt dazu bei, die hohe Biodiversität des pannonischen Raums in die Programminhalte einfließen zu lassen und die Qualität in der Naturvermittlung weiter zu steigern.
- Die aufeinander abgestimmte Öffentlichkeitsarbeit soll möglichst vielen Menschen die Vielzahl und die Vielfalt an Schutzgebieten im Radius von maximal zwei Autostunden bewusst machen – als Teil der eigenen Lebensqualität wie als Potenzial für die Tourismusbetriebe in der Region.

Mit finanzieller Unterstützung der EU, der Republik Österreich, des Burgenlands und der Republik Ungarn gelingt es, die für die Besucherinfrastruktur, für die Ausweitung und Verbesserung der Besucherprogramme sowie die für das gemeinsame Marketing notwendigen Ressourcen optimal zu nutzen. Naturtouristische Programme erfreuen sich ständig wachsender Beliebtheit. Das PaNaNet macht deutlich, wie groß der wirtschaftliche Wert von Schutzgebieten im westpannonischen Raum ist – und steigert damit auch die Akzeptanz für den Naturschutz.

BENNYMÉSZÁROS ANDRÁS

Das PaNaNet macht deutlich, wie groß der wirtschaftliche Wert von Schutzgebieten im westpannonischen Raum ist – und steigert damit auch die Akzeptanz für den Naturschutz.

Der Nachtreiher ist zwar scheu, aber in allen PaNaNet-Feuchtgebieten zu beobachten.

A bakcsó félénk, de a PaNaNet összes vizes élőhelyén megfigyelhető.

Alle Akteure der nachhaltigen, grenzüberschreitenden Regionalentwicklung stehen hinter dem Projekt.

A fenntartható, határokon átnyúló regionális fejlesztés **valamennyi szereplője** a projekt mögött áll.

Viele Freiwillige beweisen Jahr für Jahr ihr Engagement für den Naturschutz „vor der Haustür“.

Sok önkéntes évről évre bizonyítja a természetvédelem iránti elkötelezettségét.

Projektpartnermeetings mit solider Vorbereitung führten immer zu konkreten Ergebnissen.

Az alaposan előkészített **projektpartnertalálkozók** mindig konkrét eredményekhez vezettek.

17. 11. 2017

Naturparkwerkstatt im Naturpark Geschiebenstein
Naturparki műhelymunka az Írottókó Naturparkban

7.–9. 5. 2018

Ausbildung barrierefreies Naturerlebnis in Sarród
Akadálymentes természeti élmény képzés Sarródon

8.–10. 2018

Zertifikatsausbildung Kanuguide
Kenutúrávezetők minősítőképzése

A pannon védett területek tartós hálózatba szervezésével a „természeti élmény” területén is meg kell tudniuk erősíteni imázsadó kínálatukat. Ennek érdekében a már meglévő infrastruktúra minőségi fejlesztése ugyanolyan fontos, mint az új természetturisztikai programok közös kialakítása. A projektben érintett tevékenységek a kínálat- és termékfejlesztés, a közös képzések és továbbképzések, a PR-munka, valamint a természetturisztikai infrastruktúra kiépítése az egyes védett területeken.

A hálózat hozzáadott értéke

Amit minden natúrpark és nemzeti park önmagában képvisel, azt hálózatban tovább lehet erősíteni: Egyedülálló meghívás az egyéni természeti élményre, számos célcsoporthoz igazodó

A PaNaNet egyértelművé teszi, hogy a védett területek milyen nagy gazdasági értéket képviselnek a Nyugat-Pannon régióban – és ezáltal növeli a természetvédelem elfogadottságát is.

kínálattal és a tájhoz illeszkedő infrastruktúrával. A PaNaNet egyik fő célkitűzése a „természeti élmény” határon átnyúló kompetenciáinak minőségi továbbfejlesztése. Az eltérő méretű, menedzsmentsztruktúrájú, látogatószámú és helyi együttműködési partnerekkel rendelkező védett területek társulásából származó konkrét előnyök több szinten jelentkeznek:

- ◆ Az ajánlatok és programok fejlesztése során, tapasztalatcsere révén új modulok hozhatók létre és a meglévők optimalizálhatók; emellett több védett terület kombinált ajánlatai gazdagítják mind a helyi lakosságot, mind az üdülővendégeket.
- ◆ A látogatókkal foglalkozó személyzet közös képzése, továbbképzése hozzájárul ahhoz, hogy a Pannon régió biológiai sokszínűségét beépítsék a program tartalmába, és tovább növeljék a természetismereti oktatás minőségét.
- ◆ Az összehangolt PR-tevékenység célja, hogy minél több emberrel megismertessék a legfeljebb kétórás autóútra lévő védett területek sokaságát és sokféleségét – mint saját életminőségük részét és mint a régió turisztikai vállalkozásainak potenciális lehetőségét.

Az EU, az Osztrák Köztársaság, Burgenland és a Magyar Köztársaság pénzügyi támogatásával lehetővé válik a látogatói infrastruktúrához, a látogatói programok bővítéséhez és javításához, valamint a közös marketinghez szükséges források optimális felhasználása. A természetturisztikai programok növekvő népszerűségnek örvendenek. A PaNaNet egyértelművé teszi, hogy a védett területek milyen nagy gazdasági értéket képviselnek a Nyugat-Pannon régióban – és ezáltal növeli a természetvédelem elfogadottságát is.

PaNaTOUR – die Fahrradtour von der Donau bis zur Mur: Natur- und Kulturerlebnis über die Grenze hinweg.

PaNaTOUR – kerékpártúra a Dunától a Muráig: természeti és kulturális élmény a határokon át.

1.–7. 7. 2019

2. PaNaTOUR – von der Donau bis zur Mur
2. PaNaTOUR – a Dunától a Muráig

2. 12. 2019

Auszeichnung „Bildung für Nachhaltigkeit – Best of Austria“ für Lernraum Natur
Kitüntetés „Oktatás a fenntarthatóságért – Best of Austria“ a természet, mint tanulási tér

Januar | január 2020

Qualitätskriterien für Besucherprogramme in den PaNaNet-Gebieten
A PaNaNet-területek látogatói programjainak minőségi kritériumai

Alles klar?

Minden világos?

Fachbegriffe jenseits der Sprachbarriere

Die Bedeutung eines Begriffs oder Ausdrucks kann von Land zu Land unterschiedlich sein – davon können auch die Projektpartner in der PaNaNet-Region einiges erzählen. Das gilt umso mehr für Gruppensprachen, die ja bekanntlich voll von Fachwörtern sind, die außerhalb des Sektors oft gar nicht verstanden oder falsch interpretiert werden.

Unter den PaNaNet-Partnern war es deshalb notwendig, die Bedeutung einer ganzen Reihe von Begriffen aus dem Bereich des Naturschutzes zu klären. Wie heißt ein „Welterbegebiet“ auf Ungarisch, was ist der Unterschied zwischen einem „Aussichtspunkt“ und einem „Hochstand“? Gerade in Schutzgebieten, in denen eine Vielzahl von Partnern zusammenarbeitet, ist eine eindeutige Kommunikation über Sprachbarrieren hinweg von großer Bedeutung.

Zunächst gingen die Projektpartner daran, eine Liste mit wichtigen Begriffen für ihr Arbeitsumfeld zu erstellen. In einem Workshop wurden dann die Bedeutung und die korrekte Übersetzung dieser Begriffe diskutiert. Als Ergebnis daraus wurde ein kompaktes zweisprachiges (ungarisch-deutsches) Wörterbuch erstellt, das die wichtigsten Begriffe aus den Kategorien Naturschutz, Gebietsmanagement, Regionalentwicklung, Tourismus, Bildung und Landwirtschaft enthält. Darüber hinaus gibt es darin Platz für individuelle Einträge und Ergänzungen, die für Mitarbeiter oder Wissenschaftler in den Natur- und Nationalparks Westpannoniens nützlich sein können. Das kleine PaNaNet-Fachwörterbuch trägt so dazu bei, dass in der grenzüberschreitenden Region der gleiche „Fachjargon“ verwendet wird.

Auch im Naturschutz gibt es eine Gruppensprache – ein gemeinsam erstelltes Wörterbuch für Fachbegriffe hilft den Mitarbeitern in den Parks, Missverständnisse zu vermeiden. Zu beziehen bei allen Projektpartnern in den Schutzgebieten und als PDF.

A természetvédelemnek is van szaknyelve – a közösen összeállított szakkifejezések szótára segít a parkok munkatársainak a félreértések elkerülésében. Minden projektpartnernél elérhető a védett területeken, illetve PDF formátumban is.

Szakkifejezések a nyelvi határokon túl

Országonként akár eltérő jelentése is lehet egy-egy fogalomnak, kifejezésnek – erről sokat tudnának mesélni a PaNaNet régió projektpartnerei. Ez még inkább igaz a csoportnyelvekre, amelyek, mint tudjuk, tele vannak olyan szakkifejezésekkel, amelyeket az ágazaton kívül gyakran nem értenek vagy másképp értelmeznek.

A PaNaNet-partnerek körében ezért egy sor, a természetvédelem területéről származó kifejezés jelentését kellett tisztázni. Hogy mondják németül a „világörökségi területet“, mi a különbség a „kilátó“ és a „magasles“ között? Azokon a védett területeken, ahol a legkülönbözőbb partnerek dolgoznak együtt, éppen ott bír nagy jelentőséggel a nyelvi határokon túli félreérthetetlen kommunikáció.

Elsőként a projektpartnerek hozzáálltak a munkakörnyezetükre vonatkozó fontos kifejezések listájának összeállításához. Workshop keretén belül egyeztetésre kerültek az egyes területeken használt kifejezések jelentései, illetve azok fordítása. Ennek eredményeként készült el egy kétnyelvű (magyar-német) szótár, amely a legfontosabb kifejezéseket tartalmazza a természetvédelem, a területkezelés, a regionális fejlesztés, az idegenforgalom, az oktatás és a mezőgazdaság kategóriájában. Továbbá van hely egyéni bejegyzésekre is a kiadványban, amelyek hasznosak lehetnek a natúr- és a nemzeti parkok munkatársai vagy az ott dolgozó kutatók számára. A kis PaNaNet szakszótár hozzájárul ahhoz, hogy Nyugat-Pannóniában ugyanazt a „szaknyelvet“ használják.

Mehr Qualität für das Naturerlebnis heißt auch mehr Sicherheit für die Besucherprogramme am Wasser.

A természeti élmény minőségének növelése a vízparti látogatói programok nagyobb biztonságát is jelenti.

Grenzenloses Naturerlebnis an Fluss und See

Határtalan természetvédelem folyón és tavon

BENNYI/MIKLÓS MARIANNA

Österreichisch-ungarisches Ausbildungsprogramm für Wasserguides

Österreich und Ungarn teilen sich in der westpannonischen Region ein unvergleichliches Naturerbe, das sie beide bewahren, aber auch gemeinsam präsentieren möchten. Im Tourismussektor steigt die Nachfrage nach dem Naturerlebnis am und im Wasser. Um Know-how für die Durchführung von Wassertouren zu gewinnen, organisierte die Direktion des Nationalparks Balaton-Oberland ein internationales Ausbildungsprogramm für Wasserguides an der Mur, der Raab und deren Nebenflüssen. ▶

Das Ziel des grenzüberschreitenden Trainings ist es, das Angebot an ökotouristischen Aktivitäten in den Naturschutzgebieten in Westpannonien mit hochwertigen und sicheren Wasseraktivitäten zu erweitern.

Osztrák-magyar vízi túravezető képzés

Ausztria és Magyarország közös páratlan természeti öröksége Nyugat-Pannónia, melynek megőrzése és bemutatása közös cél. A turisztikai ágazatban egyre nagyobb igény mutatkozik a vízi természeti élmények iránt. A vízi túrák megvalósításához szükséges tudás megszerzése érdekében a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság nemzetközi vízi túravezető képzést szervezett a Murán, a Rábán és mellékfolyóikon. ▶

Die Organisatoren wie auch die Teilnehmer sind davon überzeugt, dass sich diese Region innerhalb weniger Jahre zu einer internationalen Wassertourismusdestination entwickelt.

Gut geschulte Guides zeigen ihr Können sowohl beim Steuern des Bootes als auch bei der Vermittlung von Naturphänomenen.

A jól képzett túravezetők képességei mind a hajó irányításában, mind a természeti jelenségek átadásában megmutatkoznak.

Für die sichere Durchführung von Wassertouren ist es unabdingbar, geschulte Guides einzusetzen. Von ihnen wird erwartet, dass sie die Teilnehmer auf die Tour vorbereiten, ihnen effektive und kräfteschonende Paddeltechniken vermitteln und in kritischen Situationen die Sicherheit aller Beteiligten gewährleisten. Nicht zu vergessen: Im Vordergrund steht die fachliche und erlebnisreiche Naturvermittlung—in diesem Fall der Lebensräume und Arten in den Feuchtgebieten Westpannoniens.

Das Training wurde mit zehn österreichischen und zwölf ungarischen Teilnehmern sowohl auf langsam als auch auf schnell fließenden Gewässern nach der Methodik der American Canoe Association (ACA) durchgeführt.

Ziel des grenzüberschreitenden Trainings war es, das Angebot an ökotouristischen Aktivitäten in den Naturschutzgebieten in Westpannionien mit hochwertigen und sicheren Wasseraktivitäten zu erweitern. Die Organisatoren wie auch die Teilnehmer sind davon überzeugt, dass sich diese Region innerhalb weniger Jahre zu einer internationalen Wassertourismusdestination entwickelt.

Die naturbelassenen Flussabschnitte der Mur haben das Potenzial, ein internationales Wassertourismusziel zu werden.

A Mura természetes folyószakaszai alkalmasak arra, hogy nemzetközi vízi turisztikai célponttá váljanak.

P. SZTRÁNG KÖR EGYESÜLET

BENNYELES ANDRÁS

András Lelkes, Gebietsbetreuer, Direktion des Nationalparks Balaton-Oberland

„Einer der wichtigsten Naturwerte der Mur ist gleichzeitig eine Seltenheit in Europa: der weitgehend natürliche Zustand mehrerer Flussabschnitte.“

Lelkes András, természetvédelmi őr, Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

„A Mura egyik legfontosabb természeti értékét az adja, hogy Európában az ilyen természeti állapotú folyók, folyószakaszok ritkaságnak számítanak.“

A vízi túrák biztonságos megvalósításához elengedhetetlenek a képzett túravezetők, akik képesek a résztvevőket a túrára felkészíteni, a hatékony és kímélő evezési technikát betanítani, illetve a vízen kritikus helyzet során a résztvevők biztonságát garantálni. Nem szabad elfelejteni: kiemelt szerepet érdemel a természet – jelen esetben Nyugat Pannónia vizes élőhelyeinek és fajainak – szakszerű és élményt nyújtó bemutatása.

A képzést tíz osztrák és tizenkettő magyar résztvevő végezte el az American Canoe Association (ACA) módszertana alapján lassú és gyors folyású vizeken egyaránt.

A határon átnyúló képzés célja a nyugat-pannóniai természetvédelmi területek ökoturisztikai

A határon átnyúló képzés célja a nyugat-pannóniai természetvédelmi területek ökoturisztikai tevékenységi körének bővítése minőségi és biztonságos vízi programokkal.

tevékenységi körének bővítése minőségi és biztonságos vízi programokkal. A szervezetek, valamint a résztvevők reményei szerint a régió néhány éven belül nemzetközi vízi turisztikai célponttá fejlődik.

Auf gemeinsamen Wegen für die PaNaNet-Region

Közös utakon a PaNaNet térségért

ÖNPI/DR. NÉMETH CSABA

Was anderswo gut funktioniert, kann auch uns nützen, wenn man es richtig anwendet“ – das war der Leitgedanke hinter den beiden Studienreisen, die wir im Rahmen des Projekts organisiert haben.

Der außergewöhnliche Reichtum der Natur Montenegros machte uns neugierig, aber auch die Erfahrungen und Pläne der dortigen Akteure im Bereich Naturerlebnis. Im Canyon des Tara-Flusses, der als europäische Hochburg des Wildwasser-Raftings gilt, erfuhren wir, wie sich ein lokales Ökotourismusunternehmen von einem bescheidenen Ferienhaus zu einem internationalen Touristenzentrum entwickelt hatte. Während eines Workshops im Nationalpark Shkodra-See erlebten wir die Vernetzungs- und Kooperationsmethoden montenegrinischer Nationalparks mit Ökotourismusunternehmen, die auch in unserem PaNaNet-Netzwerk angewendet werden können.

Bei unserer zweiten Studienreise lernten wir Techniken zur Integration lokaler Traditionen und Produkte in das touristische Angebot in der Region Emilia-Romagna in Italien kennen, die als europäisches Best Practice Beispiel für Regionalmanagement bekannt ist. Wir bekamen einen Überblick über die aktuelle Tourismuskooperation in der Provinz und erhielten Einblicke in die Praktiken der Familienbetriebe im Ackerbau und in der Viehzucht sowie in die Möglichkeiten der Produktverarbeitung, der Weinherstellung, der Käseherstellung und der Gastronomie auf der Grundlage dieser Traditionen.

Etwa vierzig lokale Produzenten, Tourismusmanager und Naturschützer aus der PaNaNet-Region waren sich darin einig, dass ein grenzüberschreitender, regionaler Ansatz und eine zielgerichtete Zusammenarbeit ihre Aktivitäten effektiver machen können – und unsere Studienreisen halfen ihnen, einander besser kennenzulernen.

Ami máshol jól működik, az megfelelően alkalmazva nekünk is hasznunkra lehet” – ezzel a gondolattal azonosulva szerveztünk a projekt során két tanulmányutat.

Montenegró természetének rendkívüli gazdagsága mellett a helyi szereplők természeti élménnyel kapcsolatos tapasztalatai és terveit tettek minket kíváncsiá. A vadvízi evezés európai fellegvárának tekintett Tara folyó kanyonjában megismertük, hogyan vált egy helyi ökoturisztikai vállalkozás egy szerény nyaralóból nemzetközi turisztikai központtá. A Skodrai-tó Nemzeti Parkban tartott workshop során megtapasztaltuk a montenegrói nemzeti parkok és az ökoturisztikai vállalkozások hálózat-építési és együttműködési módszereit, amelyek a mi PaNaNet hálózatunkban is alkalmazhatók.

A második tanulmányútunk során megismertedtünk a helyi hagyományok és termékek turisztikai kínálatba való integrálásának technikáival az olaszországi Emilia-Romagna tartományban, amely a térségmenedzsment európai fellegváraként ismert. Megismertük a tartomány aktuális térségi turisztikai összefogását, ezen kívül betekintést nyerhettünk a családi hagyományokon alapuló növénytermesztés és állattenyésztés gyakorlatába, illetve az arra épülő

Viele Eindrücke und Erfahrungen brachte die Studienreise in die Region Emilia-Romagna. **Számos benyomással és élménnyel** lettünk gazdagabbak az Emilia Romagna régióba tett tanulmányút során.

Dr. Ákos Klein, Stiftung zum Schutz der Schleiereulen, Orosztony:

„Der große Vorteil von Gruppenreisen ist, dass man sich endlich miteinander unterhalten kann. Wir schauen nicht auf unsere Uhren, auf uns warten keine nächsten Termine, es gibt nur die Reise, den Bus und die Mitfahrenden. Dadurch konnte ich wertvolle, informative Zeit mit vielen Menschen verbringen, was sich in Bezug auf die beruflichen und menschlichen Beziehungen zu Hause ausgezahlt hat.

Davor war ich vor elf Jahren in Montenegro gewesen. Das Entwicklungstempo ist atemberaubend. Ich hoffe, dass es mit den richtigen Maßnahmen gelingt, das wilde Montenegro so zu erhalten, wie wir es gerne besuchen.“

Dr. Klein Ákos, Gyöngybagolyvédelmi Alapítvány, Orosztony:

„A társas utazások nagy előnye, hogy végre beszélgethetünk. Nem nézzük az órát, nem vár a következő feladat, csak az utazás van, a busz, és az útitárs. Így sokmindenkivel tudtam értékes, kötetlen időt tölteni, ami az itthoni szakmai és emberi kapcsolatokban is meghozta a gyümölcsét. Montenegróban 11 éve jártam ezt megelőzően. Lélegzetelállító a fejlesztések szárnyalása. Remélem, hogy a helyes arányokon belül sikerül megőrizni a vad Montenegrót olyannak, ami miatt szeretünk odajárni.“

termékfeldolgozás, a borászat, sajt-készítés és vendéglátás lehetőségeibe.

A PaNaNet térség mintegy negyven helyi termelője, ökoturisztikai és természetvédelmi szakembere egyetértett abban, hogy a határon átnyúló, térségi szemlélet és az összefogás tudja eredményesebbé tenni tevékenységüket, melyhez a tanulmányútjaink az egymás jobb megismerésének lehetőségével is hozzájárultak.

ÖNPI

Die Naturparkwerkstätten

Wohin zielen die grenzüberschreitenden Aktivitäten?

Das Interreg-Projekt PaNaNet+ hat sich zum Ziel gesetzt, die Natur- und Nationalparke im westpannonischen Raum besser zu vernetzen. Durch verstärkte Zusammenarbeit und den regen Austausch der wichtigsten Akteure (und deren Partner im Bildungs- wie im Tourismussektor) sollen gemeinsame Entwicklungen vor allem im Bereich der Umweltbildung und der Entwicklung neuer naturtouristischer Angebote angeregt werden. Einmal jährlich ging es um die künftige Ausrichtung der gemeinsamen Schutzgebietsarbeit: Die so genannten Naturparkwerkstätten, moderiert von externen Experten wie Daniel Zollner (E.C.O. Institut für Ökologie) und Thomas Puch (Consultant), sollten die grenzüberschreitenden Aktivitäten der Naturparke ergebnisorientiert bündeln und stärken.

Herausgekommen ist dabei so etwas wie eine gemeinsame Austauschplattform für die bevorstehenden grenzüberschreitenden Aktivitäten. Auf der Agenda standen beispielsweise die Ausweitung des österreichischen Modells der Naturparkschulen oder die Entwicklung neuer Formate grenzüberschreitender naturtouristischer Veranstaltungen – von Fahrrad- und Wandertouren bis zu Erlebnisprogrammen zum Thema altes Handwerk. Die Naturparkwerkstätten haben auch deutlich gemacht, als wie groß das Potenzial einer dauerhaften Zusammenarbeit über die Projektlaufzeit hinaus gesehen werden muss.

Hands-on-Naturschutz

Konservieren allein genügt nicht

Bei unseren Volunteering-Aktionen ist immer eine gute Stimmung. Die Teilnehmer kommen nicht nur, um die schöne Umgebung und eine gute Arbeit zu genießen, sondern auch wegen des sozialen Erlebnisses mit Gleichgesinnten.

„In vielen Fällen ist die Pflege von wertvollen Trockenrasen nur durch händisches Arbeiten möglich. Der Einsatz von Maschinen, wenn überhaupt möglich, würde diese artenreichen, sensiblen Lebensräume gefährden. Außerdem wäre diese wichtige Naturschutzarbeit ohne den Einsatz von Freiwilligenarbeit durch ehrenamtliche Naturschutzorgane und am Naturschutz interessierte Menschen aus der Bevölkerung in den meisten Fällen nur schwer bis gar nicht finanzierbar.“

Mag. Hermann Frühstück
Landesleiter der Naturschutzorgane Burgenland

Volunteering in den Zitzmannsdorfer Wiesen: Bereits zweimal galt der Arbeits-einsatz von Freiwilligen einem kleinen Niedermoor im Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel.

Önkéntesek a Zitzmannsdorfer Wiese-n: Az önkéntesek már kétszer is dolgoztak a Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel lápos területén.

Unterstützung bei der Obsternte in Streuobstwiesen war für zahlreiche Naturparke ein wichtiges Thema der Freiwilligenarbeit.

A gyümölcsösökben történő szedéshez nyújtott segítség számos natúrparkban az önkéntes munka fontos témája volt.

Die Freiwilligenarbeit richtet sich nicht nur gegen invasive Pflanzen, sondern auch gegen den Müll unserer Wohlstandsgesellschaft.

Az önkéntesség nemcsak az invazív fajok ellen irányul, hanem jóléti társadalmunk hulladékai ellen is.

Kézzelfogható természetvédelem

A megőrzés önmagában nem elég

Önkéntes akcióink jó hangulatban telnek. A résztvevők a szép környezet és a jól végzett munka örömén túl a hasonló gondolkodású emberekkel való közösségi élmény miatt is jönnek.

„Sok esetben az értékes száraz gyepterületek gondozása csak kézi munkával lehetséges. A gépek használata veszélyeztetné ezeket a fajokban gazdag, érzékeny élőhelyeket, ha a terepviszonyok miatt egyáltalán lehetséges a gépi művelés. Ráadásul ez a szükséges és fontos természetvédelmi munka a legtöbb esetben nehezen vagy egyáltalán nem lenne finanszírozható az önkéntes természetvédelmi szervezetek és a természetvédelem iránt érdeklődő lakosság önkéntes munkája nélkül.“

Mag. Hermann Frühstück
Naturschutzorgane Burgenland tartományi vezetője

Natúrparki műhelymunka

Hová irányulnak a határon átnyúló tevékenységek?

A PaNaNet+ Interreg-projekt célja a Nyugat Pannon-régió natúr- és nemzeti parkjainak jobb hálózatba szervezése. A fokozott együttműködés és a legfontosabb szereplők (és azok oktatási és turisztikai ágazatban működő partnereik) élénk eszmecseréje révén ösztönözni kell a közös fejlesztéseket, különösen a környezeti nevelés és az új természetturisztikai ajánlatok fejlesztése terén. Évente egyszer a közös védett területekkel kapcsolatos munka jövőbeli iránya állt a középpontban: az úgynevezett natúrparki műhelyek a natúrparkok határokon átnyúló tevékenységét hivatottak eredményorientáltan összefogni és erősíteni, amelyeket külső szakértők, mint Daniel Zollner (E.C.O. Institute for Ecology) és Thomas Puch (tanácsadó) moderáltak.

Az eredmény a közelgő határon átnyúló tevékenységek egyfajta közös csereplatformja lett. A napirenden szerepelt például a natúrpark iskolák osztrák modelljének kiterjesztése vagy a határon átnyúló természetturisztikai rendezvények új formáinak kidolgozása – a kerékpáros és gyalogtúrától a régi mesterségek témakörében szervezett élményprogramokig. A natúrparki műhelyek azt is világossá tették, hogy a projektidőszakon túli tartós együttműködésben milyen nagy lehetőségek rejlenek.

Die Region WEST-PANNONIEN

Die artenreiche Kulturlandschaft dieser Grenzregion ist einer nachhaltigen, klein strukturierten Landwirtschaft zu verdanken. Deren letzte Zeugen – Bauernhäuser, Scheunen, Stallungen, Weinkeller – gilt es ebenso zu erhalten wie die hohe Biodiversität.

Der Begriff Pannonien leitet sich von der römischen Provinz *Pannonia* ab. Westpannonien liegt zwischen den östlichen Ausläufern der Alpen und dem Balaton-Oberland. Damit bildet es den westlichen Rand der Pannonischen Tiefebene, eines großen Beckens im südöstlichen Zentraleuropa, das vor mehr als zehn Millionen Jahren durch das Austrocknen des Binnenmeeres entstanden ist. Die Region wird von den Karpaten, dem Balkangebirge, den Dinarischen Alpen und den östlichen

Ausläufern der Alpen umringt. Das Klima ist für mitteleuropäische Verhältnisse warm und trocken. Heißen Sommern stehen kalte, ebenso trockene Winter gegenüber. Bis hierher erstreckt sich der westliche Teil des eurasischen Steppengürtels – einer Vegetationszone, die bis in den Osten Chinas reicht. Sie ist die größte Steppenregion der Welt. Zahlreiche Tiere und Pflanzen haben in Westpannonien ihre Verbreitungsgrenze, mehrere Tausend Kilometer von ihren nächsten Verwandten entfernt. ▶

Nyugat PANNON- régió

A határvidék fajokban gazdag kultúrtája a fenntartható kisüzemi mezőgazdaságnak köszönhető. Utolsó tanúit – parasztházakat, pajtákat, istállókat, borospincéket – ugyanúgy meg kell őrizni, mint a magas biológiai sokszínűséget.

A Pannónia kifejezés a római *Pannonia* tartományra vezethető vissza. Nyugat-Pannónia az Alpok keleti nyúlványai és a Balaton-felvidék között fekszik. Ezáltal alkotja a Kárpát-medence nyugati peremét, amely egy nagy medence Közép-Európa délkeleti részén, és amely több mint tízmillió évvel ezelőtt a területet borító beltenger kiszáradásával alakult ki. A régiót a Kárpátok, a Balkán-hegység, a Dinári-hegység és az Alpok keleti nyúlványai veszik körül.

Az éghajlat közép-európai viszonylatban meleg és száraz. A forró nyarakkal szemben hideg, ugyanolyan száraz telek állnak. Idáig nyúlik az eurázsiai sztyeppövezet nyugati része – amely vegetációs zóna egészen Kelet-Kínáig ér. Ez a világ legnagyobb sztyeppvidéke. Számos állat és növény elterjedési határa Nyugat-Pannóniában van, több ezer kilométerre legközelebbi rokonaiktól.

Seit den Zeiten der römischen Provinz haben unzählige Grenzen die Region durchzogen. Trotz der damit verbundenen Brüche und Risse für die hier lebenden Menschen – und trotz unterschiedlich intensiver Landschaftsumformung über die Jahrhunderte – blieb der westpannonische Raum in seinem Charakter bis heute unverwechselbar.

Grenzen sind Menschenwerk, sie haben eine begrenzte Lebensdauer. Das einzige positive Erbe des Kalten Krieges war ein sehr geringer Erschließungsdruck auf grenznahe Ökosysteme: Im Westen bestand kaum Interesse an der wirtschaftlichen Aufwertung dieser Randzone, im Osten wurden Grenzzonen streng abgeschirmt. Ein „grünes Band“ entstand hier wie auch in mehr als 20 weiteren Ländern Europas, mit Rückzugsgebieten für bedrohte Tier- und Pflanzenarten und mit unverzichtbaren Verbreitungs- und Wanderkorridoren. Mehrere Schutzgebiete im PaNaNet verdanken ihre Existenz dieser dunklen Epoche in Europas Geschichte – und erstrahlen heute in ihrer großartigen Vielfalt.

Licht und Weite

Warm, sonnig, weit – so lässt sich die Region Westpannonien beschreiben. Hier geht die Sommersonne erst am Abend unter, nicht schon am Nachmittag hinter einer Bergkette. Auch während sie scheint – und das tut sie hier öfter als in Gegenden mit atlantisch beeinflusstem Klima –, erkennen aufmerksame Beobachter das andere, weiche Licht. Maler und Fotografen sind davon begeistert, mehr noch als von der endlos scheinenden Weite. Und wenn sich in den Wasserflächen der Seen, Lacken und Flüsse die tief stehende Sonne spiegelt, empfiehlt es sich auch für Nichtromantiker, innezuhalten, um diese

ARCHIV NATIONALPARK NEUSIEDLER SEE – SEEWINKEL | HANNAH ASSIL

Manche Lebensräume (wie dieser Lackenrand) erschließen sich dem Besucher nicht unmittelbar und spektakulär. Wenn aber der kleine Zugvogel von seiner 10.000-Kilometer-Reise aus Afrika erzählt oder die blühenden Meeresküstenpflanzen auf das Salz im Boden hinweisen, wird man nachdenklich ...

Egyes élőhelyek (mint például a szikes tó partja) nem azonnal és látványosan tárulnak fel a látogatók számára. De amikor a kis vándormadár elmeséli 10 000 km-es útját Afrikából, vagy a virágzó tengerparti növények rámutatnak a talaj sótartalmára, az ember elgondolkodik...

Stimmung auf sich wirken zu lassen. Den Hintergrund dieser Szene bilden Straßendörfer, die ihren Charakter bewahren konnten: Streckhöfe mit seit Jahrhunderten gültigen Proportionen, die bei jeder Wanderung oder Radtour in den PaNaNet-Gebieten zu entdecken sind. Die Naturschutzgebiete sind integraler Teil der Region, keine in sich geschlossenen Reservate, entkoppelt von der „wirklichen Welt“. Man kann in ihnen viel von der Natur lernen und dabei erkennen, wie unersetzlich sie für die neue regionale Identität entlang des ehemaligen Eisernen Vorhangs sind. ▶

„Schutzgebiete sind in den vergangenen Jahrzehnten zum Kern regionaler Identität geworden.“

Dr. Klaus Michalek
Naturschutzbund Burgenland

Die Landschaftstypen Westpannoniens

Die PaNaNet-Gebiete stellen ökologische Nischen und Verbreitungskorridore für gefährdete Tier- und Pflanzenarten dar und verblüffen durch ihre Vielfalt an unterschiedlichen Lebensräumen.

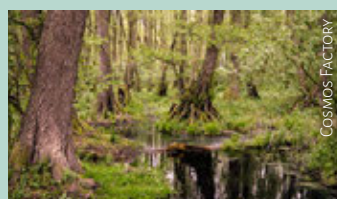
A PaNaNet-területek ökológiai rést és elterjedési folyosót jelentenek a veszélyeztetett állat- és növényfajok számára, és lenyűgöznek a különböző élőhelyek sokféleségével.

BENNYI AGÁRI MATE

Steppeseen und Salzlacken sind Brut-, Rast- und Nahrungsgebiet für mehr als 300 Vogelarten. Birdwatcher kommen vor allem in den Nationalparken Neusiedler See - Seewinkel, Fertő-Hanság und Balaton-Oberland auf ihre Kosten.

Sztyepteavak és szikes tavak több mint 300 madárfaj számára jelentenek költő-, pihenő- és táplálkózóhelyet. A madármegfigyelők különösen a Neusiedler See - Seewinkel, Fertő-Hanság és a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkokban járnak jól.

COSMOS FACTORY

Niedermoore und Feuchtwiesen beeindruckend durch ihre mit dem Wasserstand wechselnde Stimmung und Artenausstattung. Zu entdecken sind sie vom Hanság im Norden über den Naturpark Rosalia-Kogelberg bis zur Kerka im Süden.

Lápok és nedves rétek vízszintjükkel változó hangulatukkal és fajösszetételükkel nyűgöznek le. Északon a Hanságtól a Naturpark Rosalia-Kogelberg-en át a Kerkáig fedezhetők fel.

EWALD NEFFE

Flüsse und Auen sind Lebensadern und charaktergebende Elemente einer Naturlandschaft. In der PaNaNet-Region sind besonders die Raab und die Mur hervorzuheben, lohnenswerte Ziele sind aber auch zahlreiche Bäche in den hügeligen Schutzgebieten.

Folyók és árterek létfontosságúak és a táj központi elemei. A PaNaNet térségben a Rába és a Mura különösen figyelemre méltó, de érdemes célpontok a dombos védett területek számos patakjai is.

A római provincia idejétől kezdve számtalan határ szelte át a régiót. Az ezzel járó törések és repedések ellenére – és annak ellenére, hogy az évszázadok során a táj különböző mértékben átalakult – az itt élő emberek számára a Nyugat-Pannon-régió mind a mai napig megőrizte jellegét.

A határokat emberek alkották, élettartalmuk korlátozott. A hidegháború egyetlen pozitív öröksége az, hogy a határ menti ökoszisztémákra igen csekély fejlesztési nyomás nehezedett: nyugaton alig volt érdeklődés ezen peremteréség gazdasági felértékelődése iránt; keleten a határzónákat lezárták és szigorúan őrizték. Itt, valamint Európa több mint 20 további országában is kialakult egy „zöldövezet”, amely a veszélyeztetett állat- és növényfajok számára visszahúzódási területeket, valamint nélkülözhetetlen terjeszkedési és vándorlási folyosókat jelentenek. A PaNaNet számos védett területe Európa történelmének e sötét korszakának köszönheti létét – és ma csodálatos sokszínűségükben tündökölnek.

Fény és tér

Meleg, napos, tágas – így jellemezhető a Nyugat-Pannon-régió. Itt a nyári nap csak este megy le, nem pedig már délután egy hegyvonulat mögött. Még akkor is, ha süt – és itt gyakrabban süt, mint az Atlanti-óceán által befolyásolt éghajlatú vidékeken -, a figyelmes szemlélő felismeri a másfajta, lágy fényt. A festőket és a fotósokat ez még a végtelennek tűnő térnél is jobban vonzza. És amikor az alacsonyán álló nap a tavak és folyók vízfelületein tükröződik, még a kevésbé

„Az elmúlt évtizedekben a védett területek a regionális identitás központi elemévé váltak.”

Dr. Klaus Michalek
Naturschutzbund Burgenland

romantikusoknak is érdemes megállniuk, hogy ez a hangulat hatni tudjon rájuk. E jelenet hátterét olyan út menti falvak alkotják, amelyek megtudták őrizni jellegüket évszázadok óta, érvényes arányokkal rendelkező, udvarteretes hosszú házakkal, amelyeket a PaNaNet-térség minden gyalog- vagy kerékpártúráján felfedezhetünk. A természetvédelmi területek a régió szerves részét képezik, nem pedig a „való világtól” elszakított, önálló rezervátumok. Sokat lehet tanulni bennük a természetről, és felismerni, hogy mennyire pótolhatatlanok az új, regionális identitás számára az egykori Vasfüggöny mentén.

Érzékelés, megbecsülés, identitás

Az elmúlt évtizedekben a védett területek a regionális identitás központi elemévé váltak. Emellett a turisztikai kutatók a következő években a természeti élmény és a túrázási ajánlatok területén várják a legerősebb növekedést. A természet azonban nem csupán örökség, amelyet védett területeken kell „megőrizni” a jövő nemzedék számára („Nature Conservation”), hanem az életminőség nélkülözhetetlen része és egy régióról alkotott pozitív kép kulcsa.

Néhány generációval ezelőttig az ember természetszemléletét a túlélésért folytatott küzdelem és a helyi erőforrások felhasználása jellemezte. A 19. században azonban a festők és írók hatására megváltozott a kép: Nem a betegséget hozó mocsár, a fenyegető víztömegek vagy a vándorló sáskák álltak az ábrázolás előterében, hanem a természeti környezet romantikus felfogása – elvégre a technika vívmányai egyértelműen korlátozták a természet veszélyeit.

Mivel azonban hamarosan új országhatárokat húztak, és a hangsúlyt saját országuk természeti szépségeire kellett helyezni, ez a páratlanul sokszínű és izgalmas, a hegyek és az alföld közötti átmeneti régió kívül maradt a klisékre épülő ismeretátadáson. A fiatal osztrákoknak mindent meg kellett tanulniuk az Alpokról, de megfosztották őket a Kárpátokról, valamint az Alföld sztyeppés jellegéről szóló ismeretektől. A magyarországi új nacionalizmus lendületében pedig egyáltalán nem volt időszerű a nyugati határvidéket értékes természeti térként bemutatni. A második világháború után a ▶

Nyugat-Pannónia tájai

FRANZ KOVACS

Die Wälder Westpannoniens sind in mehreren Gebieten naturnah erhalten, sie breiten sich vor allem im Naturpark Geschiebenstein-Iróttkő und in den Nationalparks Órség und Balaton-Oberland aus.

Nyugat-Pannónia erdei több területen természetközeli állapotban maradtak fenn, elsősorban az Íróttkő Natúrparkban, valamint az Órségi és a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban területnek el.

COSMOS FACTORY

Hügelketten und Vulkankegel prägen das Bild der Tiefebene über große Distanzen hinweg. Sie geben uns auch einen Einblick in die spannende Erdgeschichte der Region, vom Leithakalk bis zu den erloschenen Vulkanen (Landsee, Ságberg).

Dombvonulatok és vulkáni kúpok nagy távolságokban alakítják a síkvidék képét. Betekintést nyerhetünk a régió izgalmas földtörténetébe is a lajtamészektől a kialudt vulkánokig (Landsee, Sághegy).

FRANZ KOVACS

Trockenrasen und Hutweiden mit all ihrer Artenvielfalt verdanken wir einer über Jahrhunderte praktizierten extensiven Landwirtschaft. Hierher haben sich selten gewordene, durch die intensive Landwirtschaft bedrohte Arten zurückgezogen.

Száraz gyepek és legelők biológiai sokszínűségükkel együtt az évszázadokon át folytatott extenzív mezőgazdaságnak köszönhetőek. Az intenzív mezőgazdaság által veszélyeztetett, ritkává vált fajok ide húzódtak vissza.

Weideland und Steppe: Herden mit Rindern, Pferden und Schafen erhalten die artenreiche, offene, fast baumlose Landschaft. Wer die Puszta als öde wahrnimmt, hat sich noch keine Zeit genommen, ihre botanischen Kostbarkeiten oder gefiederten Raritäten zu entdecken.

Legelők és sztyeppék: szarvasmarhacordák, ménesek és juhnyájak tartják fenn a fajokban gazdag, nyílt, szinte fák nélküli tájat. Azok, akik a pusztát kopárnak tartják, még nem szántak időt arra, hogy felfedezzék botanikai kincseit vagy tollas ritkaságait.

Naturparke, Biosphärenreservate und Nationalparke wie jene im PaNaNet-Projekt sind nicht nur Schaufenster der Biodiversität mitten im kleinräumigen Europa, sondern öffnen neue Wege zu einem Naturerlebnis, das nicht aus touristischen Fertigprodukten besteht.

Wahrnehmung, Wertschätzung, Identität

Schutzgebiete sind in den vergangenen Jahrzehnten zum Kern regionaler Identität geworden. Zudem erwarten Tourismusforscher auch in den kommenden Jahren die stärksten Zuwächse im Bereich der Naturerlebnis- und Wanderangebote. Natur ist jedoch nicht nur etwas Ererbtes, das in Schutzgebieten für kommende Generationen „konserviert“ werden soll („Nature Conservation“), sondern ein unverzichtbarer Teil der Lebensqualität und der Schlüssel zu einem positiven Image einer Region.

Der Blick des Menschen auf die Natur war noch bis vor wenigen Generationen geprägt vom Überlebenskampf und von der Nutzung lokaler Ressourcen. Erst im 19. Jahrhundert wandelte sich, beeinflusst von Malern und Schriftstellern, das Bild: Nicht der Krankheit bringende Sumpf, drohende Wassermassen oder Wanderheuschrecken standen im Vordergrund der Darstellung, sondern die romantisierende Wahrnehmung der natürlichen Umgebung – schließlich hatten die Errungenschaften der Technik die Naturgefahren deutlich eingegrenzt.

Weil aber schon bald wieder neue Staatsgrenzen gezogen wurden und damit der Fokus auf die Naturschönheiten des eigenen Landes gelegt werden musste, blieb diese unvergleichlich vielfältige und spannende Region am Übergang von den Bergen in die Tiefebene außerhalb der klischeebildenden Wissensvermittlung. Die jungen Österreicher hatten also alles über die Alpen zu lernen, vorenthalten wurden ihnen aber die Karpaten genauso wie der Steppencharakter der Tiefebene. Und im Schwung des neuen Nationalismus in Ungarn war es gar nicht opportun, das Grenzgebiet nach Westen als wertvollen Naturraum darzustellen. Noch

schlimmer für das grenzübergreifende Naturverständnis wurde es nach dem Zweiten Weltkrieg, als die Propagandamaschinen der beiden Machtblöcke jeden Lebensbereich erfassten und so das persönliche Erleben der Natur hinter der Grenze praktisch unmöglich machten.

Ein völlig neuer Blick auf das gemeinsame Naturerbe eröffnete sich mit der Wende am Ende der 1980er-Jahre: Ein ganzer Kontinent begann, sich neu zu ordnen, mit der Europäischen Union als treibender Kraft. Und es waren in den meisten Regionen die im Naturschutz aktiven Menschen, die als Erste die Barrieren im Kopf überwandern und den Kontakt zum alten, neuen Nachbarn suchten, sich in der Folge auf gemeinsame Ziele festlegten und für diese im eigenen Land eine Lobby aufbauten. In diesen Jahren halfen die finanziellen Impulse durch PHARE-CBC- und später durch Interreg-Projekte der EU, die Naturschutzgebiete als wertvolle Mitgestalter des ländlichen Raums zu positionieren.

Neue Wege zum Naturerlebnis

Nicht nur der Eiserner Vorhang und die Sprachbarriere hinderten die Menschen daran, die Naturschönheiten auf der jeweils anderen Seite der österreichisch-ungarischen Grenze für sich zu entdecken: Seit Jahrzehnten suggeriert die Tourismusindustrie, dass echtes Naturerlebnis nur in weit entfernt liegenden Gebieten möglich ist. Verkauft wird also neben der Flugreise vor allem der damit verbundene Prestigewert, und das Naturerlebnis stellt sich meist als standardisierte Rundfahrt zu den Highlights („Big Five“) heraus. Zwischen Reisenden und Bereisten gibt es praktisch keinen Kontakt, und Erhaltungsmaßnahmen für die Lebensräume seltener Tiere und Pflanzen spielen dabei eine ebenso untergeordnete Rolle wie die nachhaltige Regionalentwicklung. Der sogenannte Naturtourismus kann so, wie viele Beispiele zeigen, zum krassen Gegenteil von Ökotourismus werden. Mittlerweile ist also das Naturerlebnis viel mehr von Katalog-, Internet- und Fernsehklischees geprägt als von eigener Erfahrung, ob zu Hause oder in fernen Ländern.

Umso wichtiger stellt sich der Beitrag der europäischen Schutzgebiete zur Trendwende auf diesem Sektor dar: Naturparke, Biosphärenreservate und Nationalparke wie jene im PaNaNet-Projekt sind nicht nur Schaufenster der Biodiversität mitten im kleinräumigen Europa, sondern öffnen neue Wege zu einem Naturerlebnis, das nicht aus touristischen Fertigprodukten besteht – und sich zeitlich nicht auf einige wenige (Urlaubs-)Tage beschränken muss.

Im Zentrum Europas, fernab vom Einfluss großer Meere, unter kontinentalem Klima, am Übergang von den Bergen in die Tiefebene – und nicht zuletzt durch die jahrhundertelange Bewirtschaftung durch den Menschen beeinflusst – haben sich im westpannonischen Raum einzigartige, artenreiche Landschaften mit ganz besonderen Lebensgemeinschaften entwickelt. Die PaNaNet-Gebiete stellen ökologische Nischen und Verbreitungskorridore für gefährdete Tier- und Pflanzenarten dar und verblüffen durch ihre Vielfalt an unterschiedlichen Lebensräumen. Es sind diese intakten Natur- und Kulturlandschaften, die eine Region repräsentieren und die Basis für die Lebensqualität der hier lebenden Menschen bilden.

Das Ziesel braucht offene, kurzrasige Lebensräume, wie sie in mehreren Parken der PaNaNet-Region durch gezielte Beweidung erhalten werden. Diese für die Steppen Südosteuropas typische Art findet hier ein vielfältiges Nahrungsangebot und ideale Bodenverhältnisse für das Anlegen von Erdbäuen.

Az ürgének nyitott, rövid fűvű élőhelyekre van szüksége, mint amilyeneket a PaNaNet régió több parkjában célzott legeltetéssel fenntartanak. Ez a délkelet-európai sytyeppékre jellemző faj itt sokféle táplálékot talál, és ideális talajviszonyokat az odúépítéshez.

ÖNPI/DR. NÉMETH CSABA

természet határokon átnyúló megismerése szempontjából a helyzet még rosszabbá vált, amikor a két hatalmas blokk propagandagépezete az élet minden területét átvette, és gyakorlatilag lehetetlenné tette a természet határon túli személyes megtapasztalását.

Az 1980-as évek végén bekövetkezett fordulattal a közös természeti örökség teljesen új szemlélete nyílt meg: egy egész kontinens kezdett újjászerveződni, amelynek mozgatórugója az Európai Unió volt. A legtöbb régióban pedig a természetvédelemben tevékenykedő emberek voltak azok, akik elsőként leküzdötték a fejükben lévő akadályokat, és kapcsolatokat

A PaNaNet-projekthez tartozó natúrparkok, bioszféra-rezervátumok és nemzeti parkok nem csupán a környező közép-európai térségünk biodiverzitás kirakatai, hanem a természet megismerésének olyan új módjait is megnyitják előttünk, amelyek nem kész turisztikai termékekből tevődnek össze.

kerestek régi, új szomszédaikkal, majd elkötelezték magukat a közös célok mellett, és lobbitevékenységet folytattak ezekért saját országukban. Ezekben az években a PHARE CBC, majd később az EU Interreg-projektek által nyújtott pénzügyi ösztönzés segített abban, hogy a természetvédelmi területek a vidéki területek értékes társalakítójaként jelenjenek meg.

A természeti élmény új útjai

Nemcsak a Vasfüggöny és a nyelvi korlátok akadályozták meg az embereket abban, hogy felfedezzék az osztrák-magyar határ túloldalán lévő természeti szépségeket: a turisztikai ipar évtizedek óta azt sugallja, hogy a valódi természeti élmény csak a távoli területeken lehetséges. Így a repülés mellett elsősorban a kapcsolódó presztízsértéket adják el, és a természeti élmény általában egy szabványosított körutazás a legfontosabb látnivalókhöz („Big Five”). Gyakorlatilag nincs kapcsolat az utazó és a meglátogatott terület között, és a ritka állatok és növények élőhelyeinek megőrzésére irányuló intézkedések ugyanolyan alárendelt szerepet játszanak, mint a fenntartható regionális fejlődés. Az úgynevezett természetizmus, mint azt számos példa mutatja, így az ökoturizmus szöges ellentétévé válhat. Mindeközben a természeti élményt sokkal inkább a katalógusok, az internet és a televízió kliséi alakítják, mint a személyes tapasztalatok, akár otthon, akár távoli országokban. ▶

Artenreiche Hutweiden

lassen sich nicht mit dem Mähbalken schaffen und pflegen. In den Nationalparken Westpannoniens werden für die Beweidung vor allem alte Haustierrassen eingesetzt, so z. B. Wasserbüffel, das graue Ungarische Steppenrind oder Zackelschafe. Diese seltenen Weidetiere sind ihrerseits zur Besucherattraktion geworden.

Fajokban gazdag legelőket

nem lehet fűkaszával létrehozni és fenntartani. A nyugat-pannóniai nemzeti parkokban a legeltetéshez régi háziállatfajtákat használnak, mint például a vízibivalyt, a magyar szürkemarhát vagy a magyar racka juhott. Ezek a ritka legelő állatok látogatói látványossággá váltak.

FRANZ KOVACS

„Die gemeinsame Aufbereitung und Darstellung der Schutzgebiete der PaNaNet-Region bietet für naturinteressierte Besucher einen großen Mehrwert. Landschaftlich bietet dieser Raum aus österreichischer Sicht einzigartige Besonderheiten.“

Franz Handler,

PaNaTOUR-Teilnehmer | PaNaTOUR résztvevő

FRED LINDMOSER

„A PaNaNet térség védett területeinek közös előkészítése és bemutatása nagy hozzáadott értéket jelent a természet iránt érdeklődő látogatók számára. A tájképet tekintve ez a terület osztrák szempontból egyedülálló adottságokkal rendelkezik.“

Ein Blick von oben auf ein Kulturlandschaftsjuwel wie die Streuobstwiesen – hier im Naturpark Rosalia-Kogelberg – macht den Unterschied zu Obstplantagen deutlich sichtbar. Hier ist der Tisch nicht nur für den Menschen gedeckt, sondern auch für gefiederte Bewohner wie die Zwergohreule.

Felülnézetből egy olyan kultúrtáji gyöngyszemnél, mint a hagyományos gyümölcsösök – itt a Naturpark Rosalia – Kogelberg-ben – jól láthatóak a különbségek a telepítettekhez képest: itt nem csak az embereknek terítik meg az asztalt, hanem az olyan tollas lakosok számára is, mint a Füleskuvik.

Ez még fontosabbá teszi az európai védett területek hozzájárulását az ágazatban tapasztalható trendfordulóhoz: Mint ahogy a PaNaNet-projekthez tartozó naturparkok, bioszféra-rezervátumok és nemzeti parkok nem csupán a környező közép-európai térségünk biodiverzitás kirakatai, hanem a természet megismerésének olyan új módjait is megnyitják előttünk, amelyek nem kész turisztikai termékekből állnak – és nem kell, hogy néhány (tüdülési) napra korlátozódjanak.

Európa közepén, távol a nagy tengerek befolyásától, kontinentális éghajlat alatt, a hegyvidék és az alföld közötti átmenetben – és nem utolsósorban az évszázados emberi művelés hatására – a Nyugat Pannon-régióban egyedülálló, fajokban gazdag tájak alakultak ki, nagyon különleges életközösségekkel. A PaNaNet-területek ökológiai rést és elterjedési folyosót jelentenek a veszélyeztetett állat- és növényfajok számára, és lenyűgöznek a különböző élőhelyek sokféleségével. Ezek az érintetlen természeti és kulturális tájak képviselik a régiót, és képezik az itt élő emberek életminőségének alapját.

„Die burgenländischen Schutzgebiete gehören mit Sicherheit zu den schönsten Landschaften Österreichs. Die intakte Natur und die vielseitigen Regionen sind Charakteristika unseres Burgenlands und bieten uns eine hohe Lebensqualität sowie kulinarische Schmankerl.“

LH-Stv.ⁱⁿ Mag.^a Astrid Eisenkopf

„Burgenland naturparkjai minden bizonnyal Ausztria legszebb tájai közé tartoznak. Érintetlen természet és változatos régiók jellemzik Burgenlandot, valamint magas életminőséget és kulináris ínycségeket biztosítanak számunkra.“

Mag.^a Astrid Eisenkopf
tartományfőnök-helyettes

Genussvoll durch Westpannonien

20 Rezepte zwischen Alpen und Puszta

Dauerhaft geschützte Natur kann im westpannonischen Raum das ganze Jahr über erlebt – und sogar verkostet werden: Begeben Sie sich mit uns auf eine kulinarische Reise durch die burgenländischen und westungarischen Natur- und Nationalparke!

Die Vielfalt des Lebens, man kann auch Biodiversität dazu sagen, und die traditionelle, strukturreiche Kulturlandschaft bedingen einander. Einerseits benötigen viele speziell angepasste Organismen die vom Menschen kultivierten Flächen als Lebensraum oder Nahrungsgebiet, andererseits ist eine nachhaltige und wirtschaftliche Land- und Forstwirtschaft auf Dauer ohne Biodiversität nicht möglich. Da aber extensiv genutzte Lebensräume, beispielsweise Streuobstwiesen oder beweidete Trockenrasen, mehr und mehr verschwinden, ist auch der Weiterbestand ebenjener angepassten Pflanzen- und Tierarten gefährdet.

Die Erhaltung traditioneller Kulturlandschaften und damit auch der Schutz gefährdeter Tier- und Pflanzenarten – und mit ihnen alter Nutztierassen und Nutzpflanzen – gelingen vor allem dann, wenn die dort gewonnenen hochwertigen Produkte eine entsprechende Wertschätzung durch den Konsumenten erfahren. Welchen schmackhaften Gerichten diese Produkte als bestmögliche Zutaten dienen, zeigen 20 traditionelle Rezepte aus den Schutzgebieten des PaNaNet-Raums.

Kostenloser Download als PDF unter:

www.interreg-athu.eu/pananetplus/projektnews/20-rezepte-zwischen-alpen-und-puszta/

Die gedruckte Version ist bestellbar unter:
naturpark@rmb.at

Loipersbacher Bohnenstrudel

Zutaten für 4 Portionen

Strudelteig:
300 g glattes Weizenmehl
170 g warmes Wasser
40 g Öl
1 Prise Salz

Füllung:

300 g trockene weiße Bohnen (z. B. Loipersbacher Sechs-Wochen-Bohne)
1 EL Butter
1 Becher Rahm
1 Ei
Pfeffer, Salz und andere Gewürze (z. B. Majoran, Lorbeer, Bohnenkraut) nach Belieben
Semmelbrösel

1. Zutaten für den Strudelteig vermischen und gut verkneten. Teig ca. 30 Minuten rasten lassen.
2. Teig sehr dünn auf einem mit Mehl bestäubten Tuch ausrollen und mit bemehlten Handrücken weiter ausziehen, bis er leicht durchsichtig wird.
3. Trockenbohnen über Nacht in Wasser einweichen, Wasser wegschütten.
4. Bohnen in genügend Wasser weichkochen, auskühlen lassen und zerstampfen.
5. In die gestampften Bohnen Rahm, Butter und Ei einrühren. Füllung gut mit Pfeffer, Salz und Kräutern nach Belieben würzen.
6. Die Masse auf dem Strudelteig verteilen, Semmelbrösel darüberstreuen und den Teig zusammenrollen. Zum Schluss die Oberfläche des Strudels mit Butter und Eiklar bestreichen und backen.

Loipersbach-i babos rétes

Hozzávalók 4 fő részére

Réteztészta:
300 g sima búzaliszt
170 g meleg víz
40 g olaj
csipet só

Töltelék:

300 g száraz fehér bab
1 evőkanál vaj
1 pohár tejföl
1 tojás
bors, só és más fűszerek (pl. majoranna, babérlevél, borsikafű stb.) ízlés szerint
zsemlemorzsza

1. A réteztészta hozzávalóit összekeverjük, majd jól meggyúrjuk. A tésztát 30 percig pihenni hagyjuk.
2. Azután egy beliszteztet kendőn kinyújtjuk, majd beliszteztet kézféjjel tovább nyújtjuk, amíg kissé áttetszővé válik.
3. A száraz babot egy estére vízbe áztatjuk, majd leöntjük róla a vizet. A babot elegendő vízben puhára főzzük, kihűlni hagyjuk és pépesítjük.
4. Az összepépesített babhoz a tejfölt, a vajat és a tojást hozzákeverjük. A töltelékkel borssal, sóval és fűszernövényekkel ízlés szerint fűszerezük.
5. A töltelékkel a réteztésztán eloszlatjuk, zsemlemorzsával megszórjuk, majd a tésztát feltekerjük.
6. Végül a rétes tetejét vajjal és tojásfehérjével megkenjük és megsütjük.

STEFAN LAUBER

Ízutazás Nyugat Pannónián

20 recept az Alpoktól a síkvidékig

Atartósan védett természet a Nyugat Pannon-régióban egész évben meg lehet tapasztalni – sőt, meg is lehet kóstolni: Tartson velünk egy kulináris utazásra a burgenlandi és nyugat-magyarországi natúr- és nemzeti parkokban!

Az élet sokfélesége – nevezhetjük biodiverzitásnak is – és a hagyományos, szerkezetileg gazdag kultúrtáj kölcsönösen függ egymástól. Egyrészt számos speciálisan alkalmazkodott élőlénynek szüksége van az ember által művelt területekre, mint élőhelyre vagy táplálkozóhelyre, másrészt a fenntartható és gazdaságos mező- és erdőgazdálkodás hosszú távon nem lehetséges biológiai sokféleség nélkül. Mivel azonban az olyan extenzíven használt élőhelyek, mint a gyümölcsösök vagy száraz gyepek egyre inkább eltűnnek, az ezekhez alkalmazkodott növény- és állatfajoknak a fennmaradása is veszélybe kerül.

A hagyományos kultúrtájak megőrzése és ezáltal a veszélyeztetett állat- és növényfajok – és velük együtt a régi használatok és hasznónövények – védelme mindenképp akkor sikeres, ha az ott előállított kiváló minőségű termékeket a fogyasztók nagyra értékelik. A PaNaNet térség védett területeiről származó 20 hagyományos recept bemutatja, hogy melyek azok az ízletes ételek, amelyek számára legjobb alapanyagaként ezek a termékek szolgálnak.

PDF formátumban ingyenesen letölthető:

www.interreg-athu.eu/pananetplus/projekt-hirek/20-recept-az-alpoktol-a-sikvidekig/

A nyomtatott változat megrendelhető az alábbi címen:
naturpark@rmb.at

28 Minuten Westpannonien

Ein filmischer Überblick über die Naturschätze zwischen Alpen und Puszta

Den ca. 28 Minuten langen Film kann man in drei Sprachen auf YouTube sehen.

A kb. 28 perces film három nyelven megtekinthető a YouTube-on:

youtu.be/L8hS3gbB7w8

Es gab 2019 nur eine einzige ergiebige Regenperiode, nämlich im Mai – genau diese finsternen Frühlingstage hatte sich das Drehteam um Manfred Christ von Cosmos Factory ausgesucht, um die noch fehlenden Aufnahmen für den ersten PaNaNet-Film zu machen. Viele leere Kilometer zu den Natur- und Nationalparks in der österreichisch-ungarischen Grenzregion, könnte man meinen. Dass das Endergebnis trotzdem sehr wohl herzeigbar geworden ist, zeigen diese

Fotos von den Dreharbeiten zwischen der Donau im Norden und der Mur im Süden.

Farbkorrekturen abgehakt, die Sprechertexte auf Deutsch und Ungarisch aufgenommen, Vor- und Nachspann eingefügt – im Frühjahr 2020 konnte eine sehr einladende Filmreise zu den Naturschätzen entlang des früheren Eisernen Vorhangs mit Aufnahmen und Statements aus allen Natur- und Nationalparks durchgeführt werden. Die geplante Länge von

20 Minuten war übrigens unmöglich zu halten – zu groß ist die Vielfalt an faszinierenden Lebensräumen in den Wäldern, an Flüssen, Seen und auf den Wiesen. Einen ganz kurzen Appetitanreger für den Film findet man auf den Websites der einzelnen Schutzgebiete. Neben all den Schätzen des gemeinsamen Naturerbes soll der EU-Interreg-geförderte Film auch vermitteln, wie konstruktiv die Zusammenarbeit der Parke im westpannonischen Raum läuft.

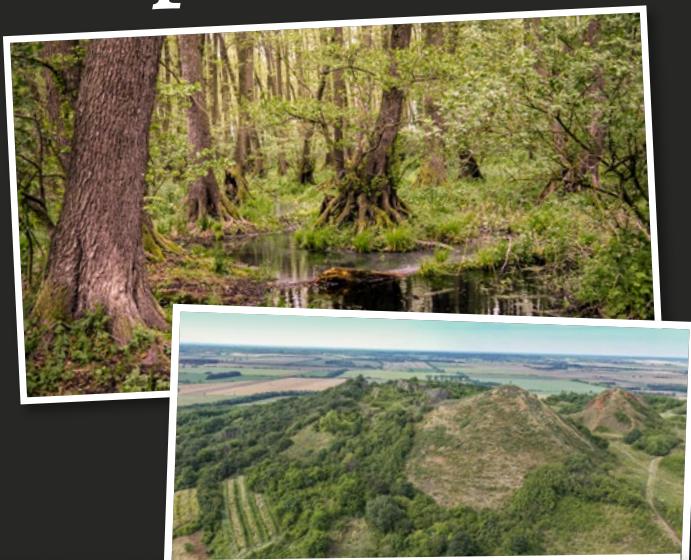

Az Alpok és a síkvidék között található természeti kincsek filmszerű áttekintése

Csak egyetlen bőséges esős időszak volt 2019-ben, mégpedig májusban – pontosan ezeket a sötét tavaszi napokat választotta Manfred Christ és a Cosmos Factory forgatócsoport, hogy felvegye az első PaNaNet-filmhez még hiányzó felvételeket. Gondolhatnánk, hogy ezek csak üres kilométerek voltak az osztrák-magyar határvidék natúr- és nemzeti parkjaihoz. Északon a Duna és délen a Mura közötti forgatásról készült fotók azonban azt mutatják, hogy a végeredmény mégis nagyon látványos lett.

Elkészültek a színkorrekciók, rögzítésre kerültek a német és magyar narrációk, a nyitó- és a zárórészek – 2020 tavaszán egy nagyon hívogató filmes utazás került bemutatásra az egykori vasfüggöny menti természeti kincsekhez, valamennyi natúr- és nemzeti park felvételével és nyilatkozatával. A tervezett 20 perces időtartamot lehetetlen volt tartani – az erdők, folyók, tavak és rétek lenyűgöző élőhelyeinek túl nagy a sokszínűsége. A film rövid kedvcsináló előzetese megtalálható az egyes védett területek weboldalain. Az EU Interreg által finanszírozott film a közös természeti örökség kincsei mellett azt is érzékelteti, hogy a Nyugat Pannon-régió parkjai között milyen konstruktív együttműködés zajlik.

Nyugat Pannónia 28 percben

Niedermoore, Vulkankegel, frei fließende Flüsse, Weideland: Das meist regnerische Wetter während der Dreharbeiten hat nichts vom Reiz dieser so unterschiedlichen Ökosysteme genommen.

Lápok, vulkáni kúpok, szabadon folyó folyók, legelők: a forgatás alatti többnyire esős időjárás semmit sem vett el ezen nagyon különböző ökoszisztémák a varázsából.

In Text und Bild

Die natürliche Vielfalt Westpannoniens

Der dreisprachige Bildband (ungarisch-deutsch und deutsch-englisch), herausgegeben von der Direktion des Nationalparks Balaton-Oberland, trägt den sehr passenden Titel: „Natur verbindet uns – Westpannoniens Nationalparke und Naturparke“. Das 2011 fertiggestellte Album stellte 16 verschiedene Schutzgebiete in der Region Westtransdanubien und Burgenland vor. 2020 wurde es aktualisiert, überarbeitet und erweitert und umfasst nun 17 Schutzgebiete.

Illustriert mit zahlreichen Fotos und Grafiken – und reich an Emotionen – vermittelt das Buch eine einzigartige Botschaft des Miteinanders. Aber es lässt auch Raum, um die Vielfalt der einzelnen Gebiete des gemeinsamen Naturerbes zu zeigen. Auf der Umschlaginnenseite ist eine Karte der gesamten Region abgebildet. Eine Einführung von Alois Lang (Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel) gibt einen umfassenden Überblick über die gesamte Region und die wichtigsten Ziele des PaNaNet-Projekts. Auf den insgesamt 176 Seiten wird jede Region auf mehreren Seiten in Text und Bild vorgestellt: Neben ausgewählten Farbfotos aus den Beständen der National- und Naturparke sowie einer Kartenskizze zur besseren Orientierung

Kostenlos bei den Projektpartnern erhältlich, solange der Vorrat reicht!

Térítésmentesen rendelkezhető a projektpartnerektől a készlet erejéig.

illustriert eine Zeichnung das Besondere des betreffenden Schutzgebiets, Details liefert (neben den Bildtexten) ein jeweils zweiseitiger Textteil.

Die Auflage von tausend Stück kommt vor allem im Schulunterricht in der PaNaNet-Region zum Einsatz.

„Das PaNaNet macht deutlich, wie groß der wirtschaftliche Wert von Schutzgebieten im westpannonischen Raum ist – das steigert auch die Akzeptanz für den Naturschutz in der Bevölkerung.“

Alois Lang

Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel

Man muss schon genau hinschauen und sich Zeit nehmen, um die Fülle und die Details dieses Naturraums für sich zu entdecken. Mit ihrem charakteristischen Ruf ist die Große Rohrdommel, eine kleinere, sehr scheue Reiherart, in den PaNaNet-Feuchtgebieten leichter zu hören als zu sehen.

Alaposan oda kell figyelni, és időt szánni arra, hogy felfedezzük ennek a természeti területnek a gazdagságát és részleteit. A PaNaNet térség vizes élőhelyeinek kisebb, nagyon félénk gémfáját, a bölömbikát jellegzetes hangja miatt könnyebb meghallani, mint észrevenni.

Nyugat-Pannónia sokszínűsége

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság által kiadott háromnyelvű (magyar-német és német-angol) képeskönyv címe: „Összeköt a természet – Nyugat-Pannónia nemzeti parkjai és natúrparkjai”. Az album 2011-ben készült el, s a Nyugat-Dunántúl és Burgenland térségében található 16 különböző védett területet mutat be. Ennek átdolgozása, bővítése 2020-ban történt, s ebben már 17 természetvédelem alatt álló terület szerepel.

A számos fényképpel és grafikával ábrázolt, valamint érzelmekben gazdag kiadvány egyedülálló összetartozás üzenetét hordozza magában. Ennek ellenére teret enged az egyes térségek különbözőségeinek bemutatására is. A borító belső oldalán egy a teljes régiót ábrázoló térkép található. Alois Lang által írt bevezető átfogó képet nyújt az egész térségről, és a PaNaNet projekt legfontosabb célkitűzéseiről. Az összesen 176 oldal terjedelmű kiadványban minden térségre átlagosan ugyanannyi oldal jut. Az egyes területek bemutatása elsősorban színes képekkel történik, ezen kívül az egyes régiók egy térképvázlat, egy grafika, továbbá kéthasábos szöveges rész segítségével kerülnek bemutatásra. A képek alatt rövid magyarázat is olvasható. Az album ezer példányban jelent meg, minden projektpartnernél rendelkezésre áll, hogy a továbbiakban a könyv tudásanyagát oktatási területen is fel lehessen használni.

„A PaNaNet projekt azt bizonyítja, hogy milyen nagy gazdasági értéket képviselnek a Nyugat-Pannon védett területek, és egyben hozzájárul a természetvédelem széleskörű elfogadtatásához.”

Alois Lang

Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel

Zu den berühmten Raritäten Westpannoniens zählt auch die Schachblume. Ein gelungenes Foto zum Sonnenuntergang auf einer Feuchtwiese!

Nyugat-Pannónia egyik híres ritkasága a mocsári kockásliliom. Jól sikerült fotó naplementében egy nedves réten!

Naturparke machen Schule

Das Prädikat „Naturpark-schule“ erhalten jene Schulen der Naturpark-gemeinden, die ihr Leitbild an die vier Aufgabensäulen eines Naturparks (Schutz, Erholung, Bildung, Regionalentwicklung) anpassen und unter Berücksichtigung der Besonderheiten des jeweiligen Naturparks gemeinsame Lehr- und Lernziele definieren.

Natúrpark az iskolában

A „Natúrpark iskola“ címet azok a natúrparki településeken lévő iskolák kapják meg, amelyek küldetésüket a natúrpark négy pilléréhez (védelem, rekreáció, oktatás, területfejlesztés) igazítják, és közös oktatási és tanulási célokat határoznak meg, figyelembe véve az adott natúrpark sajátosságait.

**Die Natur
als Lernraum**
*Schutzgebiete werden
zum Klassenzimmer*

Zahlreiche Beispiele auf allen Kontinenten beweisen es: National- und Naturparke sind ideale Lern- und Erfahrungsräume, wenn es um Natur, Umwelt und Nachhaltigkeit geht.

Keine andere Organisation kann Umweltbildungsangebote für Kinder, Jugendliche und Erwachsene besser aufbereiten als die Schutzgebiete, kann Zusammenhänge über Lebensräume und deren Tier- und Pflanzenwelt authentischer vermitteln, kann mehr zum Verständnis für Geschichte und Kultur einer Region beitragen. Die mit allen Sinnen gesammelten Erfahrungen prägen die nächste Generation, regen sie zu einem verantwortungsvollen Umgang mit der Natur und einem bewussten Erleben ihrer Umgebung an.

Die National- und Naturparke arbeiten eng mit Schulen zusammen. Sie bilden wichtige außerschulische Lernorte und bieten den Schülern vielfältige Erlebnisse außerhalb des Klassenzimmers. Spannende Exkursionen in verschiedene Lebensräume wecken Interesse für die Vorgänge in der Natur. In Kooperation mit kompetenten Partnern wie Natur- und Landschaftsführern, Landwirten, Förstern oder Handwerkern werden Themen zu Natur und Landschaft, Land- und Forstwirtschaft, aber auch kulturelle Themen wie Kunst und Handwerk, Geschichtliches, Sagen und Bräuche aus der Region aufgegriffen – und ergeben so ein ganzheitliches Bild der eigenen Umgebung.

Drei waren das Ziel

Im Rahmen des PaNaNet-Projekts wurde die Zielsetzung verfolgt, eine langfristige Kooperation zwischen Schulen und Kindergärten mit den Naturparken zu entwickeln, als Ziel wurden drei langfristige Kooperationen angestrebt. Das Prädikat „Naturparkschule“ erhalten jene Schulen der Naturparkgemeinden, die ihr Leitbild an die vier Aufgabensäulen eines Naturparks (Schutz, Erholung, Bildung, Regionalentwicklung) anpassen und unter Berücksichtigung der Besonderheiten des jeweiligen Naturparks gemeinsame Lehr- und Lernziele definieren. Dieses Modell hat sich in den

wenigen Jahren seines Bestehens als ausgesprochen erfolgreich und nachhaltig für die Zusammenarbeit zwischen Naturpark, Gemeinde und Schule bewährt.

Nur was man kennt, kann man schätzen. Und nur was man schätzt, wird man auch schützen! Gemeinsame Projekte, Exkursionen und interaktives Lernen in der Natur machen die jeweilige Schutzgebietsregion für die Kinder greifbar und lebendig. Vielen Kindern ist es leider nur selten gestattet, einfach so in den Wald oder auf Magerwiesen zu gehen und die dort beheimatete biologische Vielfalt für sich zu entdecken. Was frühere Generationen als selbstverständlich erleben durften, bleibt

Kindergarten- und auch Schulkindern heutzutage oft verwehrt. Der Unterschied zwischen dem wohlschmeckenden und bekömmlichen Bärlauch und der tödlich giftigen Herbstzeitlose kann im Freiland einfach erklärt und verstanden werden. Die blaue Farbe eines Moorfroschs im Frühjahr fällt auf und schafft Einblicke in den mystischen

Lebensraum von Mooren und Feuchtwiesen. So wird Kindern und Jugendlichen die Naturparkidee auf erlebnisorientierte Art und Weise nähergebracht – und der Schutz der Natur wird ihnen nach und nach zu einer Herzensangelegenheit.

Diese Initiative konnte sich im Burgenland als europäisches Vorzeigemodell entwickeln: Das PaNaNet-Projekt bot ideale Voraussetzungen für eine sehr stabile Kooperation mit der Bildungsdirektion und der Pädagogischen Hochschule Burgenland. Diese beiden Institutionen fördern die Ausweisung von Naturparkschulen und Naturparkkindergärten mit zahlreichen Angeboten wie Entwicklungsbegleitung, Weiterbildungsseminaren und Vernetzungstreffen für Schulleiter. Die Naturparke ihrerseits unterstützen die Lehrkräfte und Pädagogen in den Schulen, Kindergärten und weiteren Bildungseinrichtungen mit ▶

*Nur was man kennt,
kann man schätzen.
Und nur was man schätzt,
wird man auch schützen!*

Interview

Dr. Robert Nehfort
Kompetenzzentrum
Bildung für nachhaltige
Entwicklung,
Pädagogische Hochschule
Burgenland

Wie wurde das burgenländische Modell der Naturparkschulen zum europäischen Vorzeigemodell?

Das burgenländische Modell zeichnet sich durch die besondere Form der Kooperation aus, die sich hier in den letzten fünf Jahren entwickelt hat. Regionalmanagement, Bildungsdirektion, Umwelt- und Bildungspolitik, die Gemeinden und die Pädagogische Hochschule verfolgen gemeinsam erarbeitete Ziele. Dabei werden die Aufgaben klar verteilt und wahrgenommen, die Ressourcen der einzelnen Partner klug gebündelt – und die Erfolge natürlich gemeinsam gefeiert.

Was braucht es für die Schulen an Unterstützung?

Schulen brauchen vor allem Rahmenbedingungen, in denen sie sich autonom und standortbezogen entwickeln können, dazu zählen Infrastruktur, Personal, Aus- und Weiterbildung. Zudem müssen die Angebote der Naturparke den standortbezogenen Entwicklungsprozess anregen und unterstützen.

Was waren für Sie persönlich die Highlights der Bildungsarbeit im Projekt PaNaNet+?

Ein absoluter Höhepunkt im Bildungsjahr ist der alljährlich stattfindende „Tag der Naturparke“. Diese Veranstaltung ist wirklich etwas ganz Besonderes! An zwei Tagen reisen Schulen aus dem ganzen Burgenland in

Ein absoluter Höhepunkt im Bildungsjahr ist der alljährlich stattfindende „Tag der Naturparke“.

einen Naturpark, jedes Jahr lädt ein anderer Naturpark zum „Tag der Naturparke“ ein. Die Schutzgebiete des Burgenlands sind sehr unterschiedlich, also erleben Kinder im Laufe der Jahre verschiedenste Typen der Kulturlandschaft. Der „Tag der Naturparke“ ist so zu unserer wichtigsten Veranstaltung für die Vermittlung der übergeordneten Idee „Naturpark“ geworden.

Dr. Robert Nehfort, *Képzés a Fenntartható Fejlődésért Kompetenciaközpont, Pädagogische Hochschule Burgenland*

Hogyan vált a natúrpark iskolák burgenlandi modellje európai hírűvé?

A burgenlandi modellt az elmúlt öt év során kialakult különleges együttműködési forma jellemzi. A Regionalmanagement, az oktatási igazgatóság, a környezetvédelmi és oktatáspolitikai, az önkormányzatok és a pedagógiai főiskola közösen kidolgozott célokat követnek. A feladatokat egyértelműen elosztják és végrehajtják, az egyes partnerek erőforrásait ügyesen összefogják – és a sikereket természetesen együtt ünneplik.

Milyen támogatásra van szükségük az iskoláknak?

Az iskoláknak mindenekelőtt olyan keretfeltételekre van szükségük, amelyek között önállóan és helyspecifikusan fejlődhetnek, beleértve az infrastruktúrát, a személyzetet, a képzést és a továbbképzést. Emellett a natúrparkok kínálatának ösztönöznie és támogatnia kell a területhez kapcsolódó fejlesztési folyamatot.

Az oktatási év abszolút csúcspontja az évente megrendezésre kerülő „Natúrparkok napja”.

Az Ön számára mi volt a PaNaNet-projektben végzett oktatási munka csúcspontja?

Az oktatási év abszolút csúcspontja az évente megrendezésre kerülő „Natúrparkok napja”. Ez az esemény valami különleges! Két napon keresztül Burgenland egész területéről keresnek fel iskolák natúrparkokat, minden évben más-más natúrpark hívja meg őket a „Natúrparkok napjára”. Burgenland védett területei nagyon változatosak, így a gyerekek az évek során különböző kultúrtájakat ismerhetnek meg. A „Natúrparkok napja” így a legfontosabb eseményünké vált a „natúrparkok” átfogó eszméjének kommunikálása szempontjából.

Wir müssen draußen bleiben: Nur in der Natur können Kinder verstehen lernen, dass Wildtiere eine artenspezifische Fluchtdistanz haben und nur aus dieser Distanz beobachtet werden können.

Kint kell maradnunk: A gyerekek csak a természetben érthetik meg, hogy a vadon élő állatoknak fajspecifikus menekülési távolság van, és csak ebből a távolságból figyelhetők meg.

A természet mint tanulási tér

A védett területek tanteremmé válnak

Minden kontinensen számos példa bizonyítja, hogy a nemzeti parkok és a natúrparkok ideális helyek a tanulás és a tapasztalatszerzéshez, ami a természetet, a környezetet és a fenntarthatóságot illeti. Nincs még egy olyan szervezet, amely a védett területeknél jobban tudna a gyermekek, fiatalok és felnőttek számára környezeti nevelési programokat készíteni, hitelesebben tudja közvetíteni az élőhelyek és azok növény- és állatvilágának összefüggéseit, és jobban hozzá tud járulni egy régió történelmének és kultúrájának megértéséhez. A különböző érzékszervekkel szerzett tapasztalatok formálják a következő generációt, a természettel való felelősségteljes bánásmódról és

környezetük tudatos megélésére ösztönzik őket.

A nemzeti parkok és a natúrparkok szorosan együttműködnek az iskolákkal. Ezek a tanórák kívüli tanulás fontos helyszínei, és a tanulóknak az osztályterem kívül is sokféle élményt kínálnak. A különböző élőhelyekre szervezett izgalmas kirándulások felkeltik az érdeklődést a természet folyamatai iránt. Az illetékes partnerekkel – például természet- és tájvédelmi örökkel, gazdálkodókkal, erdészekkel vagy kézművesekkel – együttműködve a természet és a táj, a mezőgazdaság és az erdőgazdálkodás témáit, de olyan kulturális témákat is felölelnek, mint a művészet és a kézművesség,

Csak azt tudod értékelni, amit ismersz. És csak azt véded meg, amit értékelsz!

a régió történelme, legendái és szokásai – és így egységes képet adnak a saját környezetükről.

Három volt a cél

A PaNaNet projekt keretében a natúrparkok iskolákkal és óvodákkal létrehozott hosszú távú együttműködésének kialakítása volt a célkitűzés; a konkrét cél ▶

SEBASTIAN FREILER

ihrem Know-how, stellen Unterrichtsmaterialien zur Verfügung, vermitteln Kontakte zu außerschulischen Akteuren und werden so zu wertvollen Partnern für die Schulen, speziell für das komplexe Thema nachhaltige Entwicklung.

30 Naturparkschulen und acht Naturpark-kindergärten sind es geworden!

Mittlerweile gibt es bereits 30 Schulen und acht Kindergärten, die ihren jeweiligen Naturpark als Schwerpunkt betrachten und auch nutzen.

Die Schulleiterin Silke Teuschl sagt dazu: „Wir lenken unseren Fokus auf die Natur unserer Heimat. Es wird viele neue Projekte, wie zum Beispiel das Insektenprojekt ‚Das große Fressen‘ geben, wo wir uns die Nahrungsaufnahme der Insekten genauer anschauen werden, oder auch Waldprojekte mit der Unterstützung der Werkstatt Natur, ein Streuobstwiesen- oder ein Bienenprojekt“, kündigt sie an. „Die Kinder sollen mit solchen Projekten für die Natur vor ihrer Haustür sensibilisiert werden – und wir wollen durch diese Prozesse zeigen, wie Kinder selbst zu einer Verbesserung der Lebensqualität in ihrer Umgebung beitragen können.“

Kooperationspartner im Hochschullehrgang „Lernraum Natur“

Auch für die Weiterbildung von Pädagogen und Naturvermittlern wurde ein hervorragendes Angebot entwickelt: „Lernraum Natur“ ist ein innovatives Aus- und Fortbildungsangebot zum Lernen in Naturräumen, gemeinsam entwickelt von der Pädagogischen Hochschule Burgenland, der ARGE Naturparke Burgenland und weiteren Partnern. Die Teilnehmer an dieser Ausbildung lernen, wie Unterricht in allen Fächern draußen in den Schutzgebieten umgesetzt werden kann.

Der Naturpark Neusiedler See - Leithagebirge beteiligt sich derzeit an einem europaweiten Citizen-Science-Tagfalter-Monitoring.

A Naturpark Neusiedler See-Leithagebirge jelenleg részt vesz egy egész Európára kiterjedő Citizen Science pillangófigyelésen.

„Spiel, Spaß und Spannung – das und noch viel mehr bieten die mittlerweile traditionellen ‚Tage des Naturparks‘ Schülerinnen und Schülern aus allen Regionen. Um den Lebensraum Natur zu verstehen, ist es wichtig, ihn mit all unseren Sinnen wahrzunehmen, ihn Schritt für Schritt zu erkunden und hautnah zu erleben. Werden dabei die Neugierde und die nötige Wertschätzung für die Tier- und Pflanzenwelt geweckt, haben wir unseren Bildungsauftrag nachhaltig erfüllt.“

**Bildungsdirektor
Mag. Heinz Josef Zitz**

három hosszú távú együttműködés létrehozása volt. A „Naturpark iskola” címet azok a naturpark településen lévő iskolák kapják meg, amelyek küldetésüket a naturpark négy pilléréhez (védelem, rekreáció, oktatás, területfejlesztés) igazítják, és közös oktatási és tanulási célokat határoznak meg, figyelembe véve az adott naturpark sajátosságait. Ez a modell fennállásának néhány éve alatt a naturpark, az önkormányzat és az iskola közötti együttműködésben rendkívül sikeresnek és fenntarthatónak bizonyult.

„Csak azt tudod értékelni, amit ismersz. És csak azt véded meg, amit értékelsz!” A közös projektek, kirándulások és a természetben való interaktív tanulás a gyerekek

„A gyerekeket az ilyen projektekkel érzékennyé kell tenni a küszöbükön lévő természet iránt – és szeretnénk megmutatni ezeken a folyamatokon keresztül, hogy maguk a gyerekek hogyan járulhatnak hozzá a környezetük életminőségének javításához.”

Engelbert Kenyeri
Naturpark Geschiebenstein elnöke

számára kézzelfoghatóvá és élővé teszik az adott védett területet. Sajnos sok gyereknek ritkán adatik meg, hogy egyszerűen csak kimehessen az erdőbe vagy a vadregényes legelőkre, és felfedezze az ottani biológiai sokszínűséget. Amit a korábbi generációk magától értetődően megtapasztalhattak, azt ma gyakran megtagadják az óvodásoktól és az iskolásoktól. Az ízletes és egészséges medvehagyma és a halálosan mérgező őszi kikerics közötti különbség terepen könnyen elmagyarázható és megérthető. Tavasszal a mocsári békák színe

„Játék, szórakozás és izgalom – ezt és még sok minden mást is kínálnak a már hagyományos „Naturparkok Napjai” az összes régióból érkező iskolások számára. Ahhoz, hogy a természetet, mint élőhelyet megértsük, fontos, hogy minden érzékszervünkkel érzékeljük, lépésről lépésre felfedezzük, és első kézből megtapasztaljuk. Ha ennek során a kíváncsiságot és a növény- és állatvilág iránti megbecsülést felkeltettük, fenntartható módon teljesítettük oktatási megbízatásunkat.“

**Oktatási Igazgató
Mag. Heinz Josef Zitz**

feltűnően kék, általuk betekintést nyernek a tanulók a lápok és nedves rétek misztikus élőhelyébe. Ilyen élményekkel kerülnek közelebb a gyerekek és a fiatalok a naturpark eszméjéhez, és a természet védelme fokozatosan a szívükhöz közel álló üggyé válik.

Ez a burgenlandi kezdeményezés európai modellként bontakozott ki: A PaNaNet projekt ideális felteletet biztosított az oktatási igazgatósággal és a Burgenlandi Pedagógiai Főiskolával való stabil együttműködéshez. Ez a két intézmény számos ajánlattal támogatja a naturpark iskolákat és óvodákat, például fejlesztési támogatással, továbbképző szemináriumokkal és iskolaigazgatóknak szóló hálózatképző találkozókkal. A naturparkok a maguk részéről tudásukkal támogatják az iskolák, óvodák és más oktatási intézmények tanárait és pedagógusait, tananyagokat biztosítanak, kapcsolatot teremtenek az iskolán kívüli szereplőkkel, és így értékes partnerei lesznek az iskoláknak, különösen a fenntartható fejlődés komplex témájában.

30 naturparki iskola és 8 naturparki óvoda jött létre!

Időközben már 30 iskola és 8 óvoda van, amelyek a saját naturparkjukat súlyponti területnek tekintik és fel is használják.

Silke Teuschl igazgatónő mondja: „Hazánk természetére helyezzük a hangsúlyt. Számos új projekt készül, mint például a ‚Das große Fressen [A nagy zabálás]’ ▶

CHRISTIAN KRAMMER

„Die Kinder sollen mit solchen Projekten für die Natur vor ihrer Haustür sensibilisiert werden – und wir wollen durch diese Prozesse zeigen, wie Kinder selbst zu einer Verbesserung der Lebensqualität in ihrer Umgebung beitragen können.“

Engelbert Kenyeri
Obmann Naturpark Geschriebenstein

Die „Duftorgel“ bringt den Kindern des Naturparks Rosalia-Kogelberg die Düfte des Naturparks näher.

Az illatkavalkád közelebb hozza a Naturpark Rosalia-Kogelberg gyermekeit a natúrpark illataihoz.

rovarprojekt, ahol közelebről vizsgáljuk meg a rovarok táplálékfelvételt, vagy a Werkstatt Natur [Természetműhely] támogatásával megvalósuló erdei projektek, egy gyümölcsös projekt vagy egy méhprojekt – jelenti be. „A gyerekeket az ilyen projektekkel érzékenyvé kell tenni a küszöbükön lévő természet iránt – és szeretnénk megmutatni ezeken a folyamatokon keresztül, hogy maguk a gyerekek hogyan járulhatnak hozzá a környezetük életminőségének javításához.”

Együttműködő partner a „A természet, mint tanulási tér” főiskolai szakirányban

A pedagógusok és természetközvetítők továbbképzésére is kiváló ajánlatot dolgoztak ki: a „Lernraum Natur” [Természet mint tanulási tér] egy innovatív képzési és továbbképzési ajánlat a természetben való tanuláshoz, amelyet a Burgenlandi Pedagógiai Főiskola, az ARGE Naturparke Burgenland és további partnerek dolgoztak ki közösen. A képzés résztvevői megtanulják, hogyan lehet a tantárgyakat a szabadban, a védett területeken oktatni.

Stiftung SILVIVA (Hrsg.)
Draußen unterrichten
Das Praxishandbuch für disziplinierten Unterricht

300 bärenstarke und wasser-dichte Unterrichtsideen für alle Fächer der Volksschule und Sekundarstufe I.

2020, hep Verlag, Bern,
336 Seiten, € 42,-.
Auch erhältlich als E-Book.
ISBN 978-3-0355-1757-6

Stiftung SILVIVA (szerk.)
Draußen unterrichten
(A szabadban tanítani)
Das Praxishandbuch für disziplinierten Unterricht (Gyakorlati kézikönyv a kihelyezett tanításhoz)

300 erőteljes és vízhatlan tanítási ötlet az általános iskola alsó és felső tagozatának minden tantárgyához német nyelven.

2020, hep Verlag, Bern.
336 oldal, € 42,00.
E-Book-ként is elérhető.
ISBN 978-3-0355-1757-6

Raus in die Natur!

Neue Abenteuer in Westpannonien

Dieses Aktivitätsheft, herausgegeben vom Nationalpark Balaton-Oberland, enthält zweisprachige Rätsel (ungarisch, deutsch) und spielerische Übungen mit Bezug zum vielfältigen Naturerbe der Region Westpannonien. Am besten geeignet ist es für Kinder im Alter von fünf bis zehn Jahren.

Benni entdeckt die typischen Arten der Feuchtgebiete dieser Region, indem er auf dem Rücken eines selbst gebauten Drachens fliegt: die traditionellen Haustierrassen, die auf den Weiden der Dörfer grasen, die alten ungarischen Obstarten, die auf den Hängen wachsen, das nächtliche Leben der Fledermäuse und Eulen und das Ziesel, einen streng geschützten Bewohner kurzrasiger Weidegebiete.

Diese Ausgabe spielt eine wichtige Rolle bei der Sensibilisierung von Kleinkindern für den Schutz der Natur. Das an logischen Aufgaben reiche Stickerheft stellt die gefährdeten und streng geschützten Arten und Lebensräume der Region auf spielerische Weise – mit einer Fülle von Geschicklichkeitsübungen – vor. Wissbegierige Kinder können mit dem dabei kreativ erworbenen Wissen zu aktiven Naturschützern werden. Ich empfehle dieses Heft von Herzen für Kinder und Erwachsene gleichermaßen!

„Szabaduljunk ki! – Kalandok Nyugat-Pannóniában“

ABalaton-felvidéki Nemzeti Park által kiadott foglalkoztató füzet a Nyugat-Pannon-régió természeti értékeivel kapcsolatban tartalmaz kétnyelvű (magyar, német) rejtvenyeket, játékos feladatokat elsősorban az 5–10 éves korosztály számára.

Bence maga készített papírsarkány hátán repülve fedi fel a régió vizes élőhelyeinek jellegzetes fajait: a falvak legelőin élő háziállatokat, a domboldalakhoz kötődő régi magyar gyümölcsfajtaikat, a denevérek és baglyok életét, a legeltetett területek fokozottan védett lakóját, az ürgét.

A kiadvány fontos szerepet tölt be a kisgyermek természetvédelemmel kapcsolatos szemléletformálásában. A logikai feladatokban bővelkedő matricás foglalkoztató füzet a régió védett és fokozottan védett fajait, jellegzetes élőhelyeit mutatja be játékos módon temérdek készségfejlesztő feladattal.

Kíváncsi gyermekek kreatívan megszerzett ismeretekkel válhatnak természetvédővé! Jó szívvel ajánlom ezt a kiadványt kicsiknek és rájuk figyelő nagyoknak egyaránt!

Die PDF-Version des PaNaNet+Aktivitätshefts für Kinder kann unter interreg-athu.eu/pananetplus/projektnews/beschaeftigungsheft-raus-in-die-natur/ kostenlos heruntergeladen werden. Die gedruckte Version ist bestellbar unter: naturpark@rmb.at

A PaNaNet+ gyermek-foglalkoztató füzet pdf változata a www.bfnp.hu oldalról letölthető.

Brettspiele für die Umweltbildung aus dem Nationalpark Őrség

Die im Rahmen des Projekts PaNaNet+ entstandenen Brettspiele laden Kinder dazu ein, die Tierwelt und das kulturelle Erbe von Westpannonien zu entdecken. Die Version für das Kindergartenalter heißt „Sammeln in Wald und Flur“. Ziel dieses einfacheren, dem Alter der Kleinkinder angepassten Spiels ist es, verschiedene Lebensräume mit bekannten und vielleicht auch weniger bekannten Arten zu besiedeln, wie z. B. mit dem Schwarzstorch, dem Bienenfresser, dem Hirschkäfer oder dem Fischotter. Während des Spiels lernen die Kinder, dass Tiere und Pflanzen in Wäldern, auf Feldern, in Flüssen oder in Sümpfen leben. Ansprechende Grafiken und spannende, aber einfache Regeln machen dieses Spiel zu einem echten Vergnügen für die Kleinen.

Eine Variante für Schulkinder ist das „Pannon Puzzle“, bei dem es nicht nur um Glück, sondern auch um Wissen geht. Die Puzzleteile können durch richtige Antworten auf verschiedene Fragen gesammelt werden. Obwohl sich das Spiel an Schulkinder richtet, verspricht es garantiert Spaß für die ganze Familie. Beide Spiele sind zweisprachig, sie helfen also auch beim Erlernen und Üben der deutschen bzw. der ungarischen Sprache.

Die Spielzeuge sind nicht im Handel erhältlich, aber sie wurden an Schulen und Kindergärten in der Nationalparkregion Őrség sowie an die Projektpartner verteilt – und sie sind auch in den Ausstellungsräumen des Nationalparks und der Waldschule zu finden.

A játékok kereskedelmi forgalomban nem kaphatóak, az Őrségi Nemzeti Park illetékességi területén lévő iskolákba és óvodákba, valamint projektpartnereinknek juttattuk el őket, ezen kívül megtalálhatóak bemutatóhelyeink és az erdei iskolánkban.

Nyugat-Pannónia élővilágának és kulturális örökségének játékos megismerésére hívnak a PaNaNet+ projekt keretében elkészült társasjátékok. Az óvodás korosztálynak készült változat a Gyűjtögetés erdőn-mezőn címet kapta. Az egyszerűbb, a kisgyermekek életkorához igazodó játék célja a különféle élőhelyek beépítése az ovisok által ismert és talán kevésbé ismert fajokkal, úgymint a fekete gólya, a gyurgyalag, a szarvasbogár, vagy például a vidra. A játék során a kicsik észrevétlenül tanulják meg, hogy egy-egy állat vagy növény az erdőben, a mezőn, a folyóban vagy éppen a lápon él. A kedves grafikák és az izgalmas ám egyszerű szabályok teszik igazán szerethetővé a legkisebbek számára is ezt játékot.

Um Puzzleteile sammeln zu können, sind die richtigen Antworten zu pannonischen Tierarten gefragt – Spaß und Spannung für Schulkinder und Familien.

A puzzle-darabkák összegyűjtéséhez a pannóniai állatfajokra adott helyes válaszok szükségesek – szórakozás és izgalom iskolásoknak és családoknak.

Az iskolásoknak készült variáció a Pannon Puzzle nevet viseli, ennél a játéknál már nemcsak a szerencse, hanem a tudás is befolyásolja a végeredményt. A puzzle darabkát különféle kérdésekre adott jó választással lehet összegyűjteni. A játék, bár iskolásoknak készült, bizonyosan kiváló családi szórakozást ígér. Nem mellesleg mindkét játék kétnyelvű, így a német illetve magyar nyelv gyakorlását is segíti.

Die Wiese ist unser!

Miénk itt a rét!

Die größte Naturschutzveranstaltung im Komitat Vas, grenzüberschreitend organisiert vom Nationalpark Őrség und dem Naturpark Geschriebenstein, widmet sich den Vögeln und Bäumen am Alsó-rét in Kőszeg (Güns).

Im Meer von Gräsern ist ein Pfad frei gemäht. Dort warten Wildtierrätsel auf alle, die ein echtes Naturabenteuer erleben wollen. Die Wildblumenwiese im Mai und das Günszer Gebirge im Hintergrund bilden dazu ein passendes unvergleichliches Panorama. Zwei Tage lang erfüllen das Schreien und Lachen herumlaufender Kinder, das Summen der Natur und ein Gefühl der Freiheit die Stadtbewohner.

Seit 2018 wird diese Veranstaltung aus Mitteln des Projekts PaNaNet+ unterstützt und ist dadurch auch international geworden. Familien, Kindergarten- und Schulkinder aus der gesamten Umgebung und aus den nahe gelegenen österreichischen Schulen kommen hier zusammen, um Spiel und Spaß zu erleben. Eine Rekordzahl an Freiwilligen hilft Jahr für Jahr bei der Durchführung der Veranstaltung – und eine Rekordzahl von Besuchern nahm bisher daran teil. Die zur Verfügung stehenden finanziellen Mittel haben uns geholfen, den Standard unserer Veranstaltung in Bezug auf Ausrüstung und Versorgung deutlich zu erhöhen.

Wir haben sogar einen kurzen Film produziert, der das Erlebnis in der Wiese wirklichkeitsnah wiedergibt, diejenigen, die es noch nicht probiert haben, motivieren und in uns Erinnerungen wecken soll.

Wir möchten uns bei allen bedanken, die uns im Hintergrund dabei unterstützen, dieses Programm zu einem Erfolg zu machen: bei unseren Freiwilligen und den Lehrern vor Ort.

„Schon im September wollen unsere Schüler wissen, wann es so weit ist, wer mitfahren darf, wie viele Teams es geben wird und was sie vorbereiten sollen. Es ist immer ein tolles Erlebnis und schweißst das Team zusammen, wenn man gemeinsam draußen ist und viele Herausforderungen bewältigt.“

Ildikó Vértes

Wir sehen uns auf der Wiese!

Blanka Kóródi

Gebietsbetreuerin im Nationalpark Őrség

Kalandozás a lepkék világában

Utazás a petétől a rovarig az Őrségi Nemzeti Parkban

A pillangók mindig is felkeltették az emberek érdeklődését, nem utolsósorban feltűnő színeiknek és lenyűgöző formáiknak köszönhetően. Rajtuk keresztül közelebb kerülünk a természet és benne a rovarvilág megértéséhez, ami viszont elősegíti a természeti örökségünk védelmének jobb megértését.

Emiatt indította el az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság az Őrségi Lepkekalandot. A rendezvény első három éve alatt a nemzeti park területéről szinte az összes iskolás eljutott a programra és életre szóló kalandokban volt része a szalafői réteken.

A rendezvény első három éve alatt a nemzeti park területéről szinte az összes iskolás eljutott a programra.

Egy nyolc állomásból álló játékos vetélkedő során megismerkedhettek a lepkék életének legrejtettebb titkaival. Ehhez egyedi játékokat gyártottunk, amelyek izgalmassá tették a foglalkozásokat. A résztvevők egy felnagyított makett segítségével megtudhatták, hogyan lesz a petéből hernyó, majd a szemük láttára kelt ki a lepke a bábjából. Egy óriási puzzle-en meg kellett keresniük a környezetükbe szinte tökéletesen beleolvadó, magukat álcázó lepkéket. De megtudták azt is, milyen fontos szerepet töltenek be a lepkék a haszonnövények beporzásában és hogyan lehet számukra „lepkebarát kertek” kialakítani a házuk körül. A gyerekek lepkehálót is kaptak a kezükbe és avatott vezető segítségével testközelből is találkozhattak a lepkékkel. Megtapasztalhatták a nemzeti park rétjeinek rendkívüli gazdagságát és kipróbálhatták magukat a lepkefogásban is. A legügyesebbek az egész osztálynak nyertek kirándulást, de mindenki kapott legalább egy lepkekalandos sapkát, hogy elvigye az egyedülálló rendezvény híret.

Wildblumen, Tiere, Summen und Kinderlachen:
Im Meer von Gräsern warten Rätsel und Naturabenteuer.

Vadvirágok, állatok, zümmögés és gyermekkacaj:
Rejtvényekkel és természeti élményekkel vár a fűtenger.

ÖNPI/Dr. NÉMETH CSABA

ÖNPI/HAVAS MÁRTA

ÖNPI/HAVAS MÁRTA

Der Große Feuerfalter lebt in Mooren und auf Feuchtwiesen, vor allem in der Nähe von Flüssen.

Abenteuer in der Welt der Schmetterlinge

Eine Reise vom Ei bis zum Insekt im Nationalpark Őrség

Schmetterlinge haben schon immer das Interesse der Menschen geweckt – nicht zuletzt dank ihrer auffälligen Farben und faszinierenden Formen. Durch sie kommen wir dem Verständnis für die Natur und speziell für die Insekten näher, was wiederum mehr Verständnis für den Schutz des Naturerbes fördert.

Aus diesem Grund hat die Direktion des Nationalparks das Schmetterlingsabenteuer im Őrség ins Leben gerufen. In den ersten drei Jahren dieser Veranstaltung haben fast alle Schulkinder aus der Nationalparkregion am Programm teilgenommen, und die meisten von ihnen haben dabei auf den Wiesen von Szalafő ein unvergessliches Abenteuer erlebt.

Bei einem spielerischen Quiz mit acht Stationen erfahren sie die verborgensten Geheimnisse aus dem Leben eines Schmetterlings. Wir haben dafür einzigartige Spielzeuge hergestellt, um die Aktivitäten möglichst spannend zu gestalten. So wurde den Kindern anhand eines vergrößerten Modells gezeigt, wie aus einem Ei zunächst eine Raupe wird und wie dann ein Schmetterling vor ihren Augen aus seiner Puppe schlüpft. Auf einem riesigen Puzzle mussten die Schülerinnen und Schüler jene Schmetterlingsarten finden, die sich fast perfekt an

ihre Umgebung anpassen. Sie lernen aber auch, welche wichtige Rolle Schmetterlinge bei der Bestäubung von Nutzpflanzen spielen und wie man einen „schmetterlingsfreundlichen Garten“ rund um sein Haus anlegen kann. Die Kinder erhielten außerdem Schmetterlingsnetze und hatten so die Möglichkeit, mithilfe eines fachkundigen Naturführers Schmetterlinge aus nächster Nähe zu beobachten. Darüber hinaus konnten sie den außergewöhnlichen Artenreichtum der Wiesen des Nationalparks erleben und sich im Fangen von Schmetterlingen versuchen. Der Geschickteste gewann einen Ausflug für die ganze Klasse, aber jeder erhielt einen Schmetterlingsabenteurerhut – womit diese nachahmenswerte Veranstaltung weithin bekannt gemacht werden soll.

In den ersten drei Jahren dieser Veranstaltung haben fast alle Schulkinder aus der Nationalparkregion am Programm teilgenommen.

• Schwalbenschwanz | Feckschwarzfleckige Motte

ÖNPI/ERDŐTÓTH ZSÓFIA

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság és az Írótkő Natúrparkért Egyesület Madarak és fák napja alkalmából Vas megye legnagyobb természetvédelmi rendezvényét rendezte meg évről évre Kőszegen, az Alsó-réten. Egy ösvényt kaszálunk a fűtengerébe, ahol élővilággal kapcsolatos feladványok várják a kalandra vágyókat. A májusi vadvirágos rét és a háttérben húzódo Kőszegi-hegység vonulatának látványa páratlan panorámát kínál a program résztvevői számára. Két napig lelkesen futkározó gyerkőcök, kacagó diákok hangjától zümmög a természet, és a szabadság érzése járja át a városlakókat.

2018 óta a PaNaNet+ projekt támogatásával valósult meg az esemény, és ennek köszönhetően vált nemzetközivé. Játékos kedvű családok, óvodások és vetélkedni vágyó iskolások érkeztek a környékbeliek köréből és a közeli osztrák iskolákból. Rekord számú önkéntes segített a lebonyolításban, és rekord született a látogatói létszámban is. A rendelkezésre álló anyagi forrás hozzásegítette rendezvényünket az egységes arculat színvonalának emeléséhez az eszközök, kellékek vonatkozásában. Készítettünk egy kisfilmet is, amely hűen tükrözi a Rét élményeit, csalogatja mindazokat, akik még nem próbálták ki, számunkra pedig szebbnél szebb emlékeket elevenít fel.

Köszönettel tartozunk valamennyi háttér munkában résztvevőnek, akik segítik e programunk sikerességét, önkénteseinknek, valamint a helyi pedagógusoknak.

Találkozunk a Réten!

Kóródi Blanka

Tájéegységvezető, Őrségi Nemzeti Park

Nicht nur zuschauen und sich etwas zeigen lassen: Das Schmetterlingsabenteuer im Nationalpark Őrség macht die Kinder zu den Hauptakteuren.

Nem csak nézni és arra várni, hogy valamit megmutassanak: Az Őrségi Nemzeti Park Lepkealandjának a gyerekek a főszereplői.

„Diákjaink már szeptemberben szeretnék tudni, hogy pontosan mikor lesz, ki mehet, hány fősek lesznek a csapatok, miből készüljenek. Mindig óriási élményt jelent és összehozza a csapatot, amikor kint vagyunk a szabadban és együtt sok kihívást teljesítünk.”

Vértes Ildikó

Őrségi Nemzeti Park

Im Einklang mit der Natur: Im südwestlichen Ecke des Komitats Vas befindet sich diese wunderschöne, von Wäldern und Hainen durchzogene Landschaft, in der die landnehmenden Ungarn Wachtposten zum Schutz des westlichen Tores aufstellten.

Harmóniában a természettel: Vas megye délnyugati sarkában találjuk ezt az erdővel, ligetekkel szabdalt gyönyörű tájat, ahová a honfoglaló magyarok a nyugati kapu védelmére őrhelyeket teleptettek.

Naturtourismus **mit solider Basis**

Im PaNaNet entscheiden die Parkverwaltungen über das Angebotsdesign

Natürlich können Sie in allen Natur- und Nationalparks Westpannoniens geführte Touren buchen – die Auswahl ist groß und erstreckt sich, Klima und Landschaft machen es möglich, quer durchs ganze Jahr. Viel spannender, erlebnisreicher und intensiver sind aber selbst geplante Wanderungen oder Radtouren.

So lang, so weit und so langsam, mit kurzen oder längeren Stopps zum Beobachten, Fotografieren, Zeichnen, spielerischen Lernen: Alles ist möglich, und die besten Tipps zur Jahreszeit, zum Gebiet oder zu seltenen Tier- und Pflanzenarten hat jedes Naturpark- und Nationalparkzentrum parat. Der Begriff „Ökotourismus“ wird hier nicht als Schlagwort für weltweit buchbare 08/15-Angebote von Reiseveranstaltern missbraucht – das individuelle Entdecken, das Einsteigen in einen der vielen Lebensräume hat am Übergang von den Alpen in die Tiefebene eine lange Tradition. Schon im 19. Jahrhundert reisten, zum Teil bereits mit der Eisenbahn, Maler und Schriftsteller hierher, waren fasziniert vom Licht, von der Weite und von der Vielfalt an Arten. Ihre Eindrücke wirkten auf Generationen von Ausflüglern, Wanderern und auch Wissenschaftlern, wurden zitiert auf Ansichtskarten, in Reiseführern und später in Tourismusprospekten und auf Websites.

Geringe bis gar keine Steigungen und ein engmaschiges Wegenetz machen Laubwälder und Trockenrasenkuppen, Salzlacken und Niedermoore, Vulkankegel und Hutweiden beiderseits der Grenze leicht erreichbar. Aufstiegshilfen wie Seilbahnen oder Klettersteige sind hier überflüssig. Sehr zu empfehlen sind hingegen Beobachtungshilfen wie Ferngläser oder Spektive, und um scheue Wildtiere in ihrem angestammten Lebensraum fotografieren zu können, braucht es nicht nur ausreichend Zeit, sondern auch Brennweite. In der offenen und ebenen Landschaft verstreut finden sich zudem – teils barrierefreie – Beobachtungsplätze, Aussichtstürme und Hides. Sie bieten nicht nur einen besseren Ausblick, sondern auch Schutz vor zu viel Sonne (Schutz vor Regen wird hier sehr, sehr selten benötigt).

Mehr Zeit, mehr Erlebnisse

Das grenzüberschreitende Angebot für naturinteressierte Besucher lässt sich freilich nicht massenkompatibel „konsumieren“. Wer mehr Zeit investiert, wird mehr erleben, sehen, ▶

KLAUS SCHNEIDER

Bei allem Fachsimpeln unter Wissenschaftlern, erfahrenen Hobbyornithologen, Anfängern und Naturfotografen während der BEX dürfen zwei Aspekte nicht vergessen werden: die faszinierende Schönheit vieler Arten und der Schutz ihrer Lebensräume (im Bild: Purpureheron).

A tudósok, tapasztalt amatőr ornitológusok, kezdők és természetfotósok között a BEX alatt zajló szakmai beszélgetésekkel kapcsolatban két szempontról nem szabad megfeledkezni: számos faj lenyűgöző szépsége és élőhelyük védelme (a képen: vörös gém).

Beispiel BEX

Zu einer veritablen Plattform für ganz bestimmte Zielgruppen hat sich seit 2010 eine Veranstaltung zur besten Zeit des Frühjahrsvogelzugs entwickelt: Hobby-Birdwatcher und solche, die es noch werden wollen, Wissenschaftler und Naturfotografen tauschen sich bei der „Pannonian BirdExperience“ – kurz BEX genannt – aus, organisiert vom Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel.

Neun Tage sind ausgefüllt mit einmaligen Exkursionen zu Schutzgebieten Westpannoniens und zu diversen anderen Plätzen, wo sich Vögel beobachten lassen (Städte! Truppenübungsplätze! Friedhöfe! Dörfer!), abends gibt es Vorträge in Wirtshäusern, und die letzten drei Tage findet eine Messe statt, bei der alles für das schönste Hobby der Welt angeboten wird – von der Fernoptik über die optimale Bekleidung bis zur Fachliteratur. Dass dabei die PaNaNet-Gebiete mit einem Informationsstand präsent sind, ist selbstverständlich.

Mehr dazu unter www.birdexperience.org.

Erik Hirschfeld,
CEO AviFauna Sweden

When was your first visit to Neusiedler See - Seewinkel National Park? For how long have you known this area?

I have heard lively birding stories about the area since the late '70s, but it wasn't until 2014 I visited, as a lecturer when one of my international books was out. Since then I have come back a couple of times.

What is so special about this area and why is it of high importance for ornithologists?

Access is easy, and the location south of the Alps and near the Hungarian border means that many bird species that are scarce north of the Alps are abundant here and easy to see and photograph, attractive for us Scandinavians. The combination with good accommodation and nice food and wines and, especially, easy-to-access information about the area and its birds make it a perfect destination for independent birders. And the Pannonian BirdExperience is a treat.

Do you plan a trip in the near future, mainly to the Pannonian BirdExperience event in spring 2022?

I am hoping to, but as I also own a major bird tour company planning far ahead is difficult right now in these COVID times.

BEX példája

2010 óta a tavaszi madárvonulás legjobb időszakában megrendezett esemény a speciális célcsoportok számára valóságos platformmá nőtte ki magát: hobbi madármegfigyelők és akik azzá szeretnének válni, tudósok és természetfotósok osztják meg egymással tapasztalataikat a Neusiedler See - Seewinkel Nemzeti Park által szervezett „Pannonian Bird Experience” – röviden BEX - rendezvényen.

9 nap tele egyedülálló szakmai kirándulásokkal Nyugat-Pannónia védett területeire és különböző más helyekre, ahonnan meg lehet figyelni a madarakat (városok! katonai kiképzési területek! temetők! falvak!), esténként előadások hallgathatók a vendéglőkben és az utolsó három napon vásár kerül megrendezésre, ahol minden kapható a világ legszebb hobbijához – optikai eszközöktől a megfelelő ruházaton át egészen a szakirodalomig. Teljesen magától értetődő, hogy a PaNaNet-területek is megjelennek információs standdal.

További információk megtalálhatóak a www.birdexperience.org weboldalon.

Természeti turizmus erős bázissal

A PaNaNet-ben a parkok igazgatóságai döntenek a kínálatról

Nyugat-Pannóniában természetesen minden natúr- és nemzeti parkban lehet vezetett túrákat foglalni – a kínálat nagy és az egész évre kiterjed, mivel ezt az éghajlat és a táj lehetővé teszi. Sokkal izgalmasabbak, élményben gazdagabbak és intenzívebbek azonban a saját magunk által tervezett gyalog- és biciklitúrák.

Olyan hosszan, olyan messze, és olyan lassan, ahogy jólesik, rövidebb-hosszabb szünetekkel tűzdelve nézelődéshez, fényképezéshez, rajzolásához, játszva tanuláshoz: minden lehetséges, és az évszakhoz, területhez vagy a ritka állat- és növényfajokhoz kapcsolódó legjobb tippek megérdeklődhetők minden natúr- és nemzeti park központjában. Itt nem élnek vissza az „ökoturizmus” kifejezéssel, mint az utazásszervezők világszerte foglalható ajánlatának divatos jelszavával – az egyéni felfedezésnek, a számos élőhely egyikében való barangolásnak nagy hagyománya van az Alpoktól a síkvidékig terjedő területen. Már a 19. században érkeztek vendégek, festők és írok, részben vonattal, és el voltak ragadtatva a fénytől, a kiterjedt tértől és a fajok sokszínűségétől. Benyomásaik utazók, kirándulók és tudósok generációira hatottak, képeslapokon, utazási és később turisztikai prospektusokban, weboldalon idézték őket. Az alacsony emelkedő, a sík terület és a szoros úthálózat révén a határ mindkét oldalán könnyen megközelíthetők a lombhullató erdők és a szárazgyep dombok, a szikes tavak és lápok, a vulkáni kúpok és a legelők. A drótkötélpályák vagy a kötélhágcsók, mint feljutási segédeszközök itt feleslegesek. Másrészt viszont az olyan segédeszközök, mint például a távcső és a spektiv használata erősen ajánlott, és ahhoz, hogy a

félénk vadállatokat hagyományos élőhelyükön lefényképezhessük, nemcsak elegendő időre, hanem fókusz távolságra is szükségünk van. A nyílt és sík vidéken elszórta megfigyelőpontok, kilátótornyok és lesek találhatóak, amelyek közül néhány akadálymentesített. Nemcsak jobb kilátást nyújtanak, hanem védelmet is a tűző napsütés ellen (az eső elleni védelemre itt nagyon-nagyon ritkán van szükség).

Több idő, több élmény

A természet iránt érdeklődő látogatók számára a határokon átnyúló kínálat természetesen nem „fogyasztható” tömegkompatibilis módon. Azok, akik több időt szánnak rá, azok többet tapasztalnak, látnak és fedeznek fel. Egy natúrpark vagy nemzeti park látogatói programja szintén legalább néhány órát vesz igénybe, és az adott évszak sajátosságaihoz igazodik. Az első látogatók számára a részvétel rengeteg bevezető információt tartalmaz, hamar megtanulják megérteni az összefüggéseket és ezt a

Mit dem Rad fährt man langsamer als mit dem Auto, man nimmt mehr vom Kultur- und Naturerbe wahr, kommt mit den Menschen ins Gespräch – daraus entwickelt sich Ökotourismus.

Kerékpárral lassabb, mint autóval, több kulturális és természeti örökséget vehetünk észre, beszélgetésbe elegyedhetünk az emberekkel – így alakul ki az ökoturizmus.

ÖNP/ERDŐ-TÓTH ZSÓFIA

Bei der PaNaTOUR werden alle Schutzgebiete des Netzwerks durchradelt.

A PaNaTOUR alkalmával a hálózat minden védett területén keresztülkerekednek.

BFN/ALTSMANN PÉTER

Das dichte Netz an Nebenstraßen, Rad- und Güterwegen in der PaNaNet-Region eignet sich bestens für längere Radtouren, speziell für kleine Gruppen. Die Angebotsentwicklung mit Routenvorschlägen, welche die Schutzgebiete miteinander verbinden, führte zu den PaNaTOUR-Packages „7 Tage von der Donau bis zur Mur“.

A PaNaNet régióban a mellékutak, kerékpárutak és teherforgalmi utak sűrű hálózata kiválóan alkalmas hosszabb kerékpártúrákhoz, különösen kis csoportok számára. A védett területeket összekötő, javasolt útvonalakat tartalmazó ajánlatok kidolgozása vezetett a „7 nap a Dunától a Muráig“ elnevezésű PaNaTour csomagokhoz.

entdecken. Auch das Besucherprogramm eines Naturparks oder eines Nationalparks nimmt zumindest ein paar Stunden in Anspruch und orientiert sich an den Besonderheiten der jeweiligen Jahreszeit. Für Erstbesucher bringt die Teilnahme eine Fülle an Einstiegsinformationen, man lernt schnell, Zusammenhänge zu verstehen, und kann dieses Wissen danach bestens für die Planung selbstständiger Touren nützen.

Ausgewählte Ziele für kurze Wanderungen sind übrigens auch im PaNaNet-Ausflugsführer „Natürlich nach Westpannonien“ (deutsch, ungarisch, englisch) beschrieben, er ist kostenlos in den Informationsbüros und als Downloaddatei erhältlich. Die darin vorgeschlagenen Routen führen zu insgesamt 30 besonderen Plätzen der National- und Naturparke – und verführen zum Wechseln der Perspektive („Ein Platz zum Niederknien“), zum Entspannen in freier Natur („Ein Platz zum Verweilen“) oder zum eigenständigen Erforschen („Ein Platz zum Experimentieren“).

Viel Zielgruppenspezifisches

Die jährliche „Wassergaudi“ an der Mur mit Paddeltouren, organisiert

vom Nationalpark Balaton-Oberland, die Schmetterlingstage im Nationalpark Őrség speziell für Familien und das grenzenlose Naturerlebnis per Fahrrad (PaNaTOUR) – „7 Tage von der Donau bis zur Mur“ sind weitere Beispiele dafür, wie breit die Palette an einladenden Veranstaltungen durch die langjährige Zusammenarbeit der PaNaNet-Partner geworden ist.

Die gemeinsame qualitative Weiterentwicklung von Naturerlebnisangeboten in den Natur- und Nationalparks Westpannoniens steht auf zwei Beinen: der Platzierung und dem Design der Infrastruktur und der professionellen Naturvermittlung durch geschulte Guides und Ranger in den einzelnen Gebieten. Das PaNaNet-Projekt mit seinem intensiven Erfahrungsaustausch hat für deutliche Fortschritte in beiden Bereichen gesorgt: In moderierten Workshops haben die Partner ihre Erfahrung bei der Erstellung von Richtlinien für die Besucherinfrastruktur eingebracht, und zahlreiche Aus- und Weiterbildungsangebote für Angestellte und freie Mitarbeiter in den Schutzgebieten führten zu einer eindrucksvollen Erweiterung des Programmangebots. ▶

„Hier konnte ich mein Interesse für die Vogelwelt systematisch aufbauen“

Seit wann kennen Sie das Neusiedler-See-Gebiet und seine Umgebung sowohl auf österreichischer als auch auf ungarischer Seite?

Auf österreichischer Seite lernte ich das Neusiedler-See-Gebiet erstmals im Jahr 2000 kennen. Mit meiner Frau hielt ich mich – damals meist mit dem Leihauto unterwegs – bis 2004 an der Westseite auf. Einquartiert haben wir uns immer in Oggau (Pension Elisabeth). Dann weckte eine Ankündigung über einen ornithologischen Vortragsabend in Illmitz im Jagdhaus mein Interesse (Polay!!).

Seit 2005 logieren wir wenigstens einmal jährlich in Illmitz im Arkadenhof Kroiss.

Mein erster Kontakt mit der ungarischen Seite beschränkte sich anfangs aufs Durchqueren, um in den Seewinkel nach Illmitz zu gelangen. Dann begannen die umfangreichen BirdExperience-Veranstaltungen, und das Exkursionsangebot führte mich auch in den Hanság.

Was macht diese Region für Sie ornithologisch besonders interessant?

Ich konnte hier mein Interesse für die Vogelwelt systematisch aufbauen – nicht nur im Rahmen zahlreicher Exkursionen mit den Fachleuten der Region; im Nationalparkzentrum gab und gibt es jede erdenkliche Unterstützung. Noch interessanter wurde es dann mit den BEX-Veranstaltungen, wo auch externe Fachleute beigezogen waren.

Planen Sie, wieder zur BirdExperience in den Seewinkel zu kommen?

Ja, wenn es mir die Pandemievorgaben erlauben. Gegen das Coronavirus gibt es zum Glück das Impfangenbot.

Das Foto anbei ist bei einer BEX-Veranstaltung entstanden. Ich hoffe, bald in den Seewinkel zurückkehren zu können.

Stefan Fehringer

„A madárvilág iránti érdeklődésem itt szisztematikusan fel tudtam építeni”

Mióta ismeri a Fertő-tó területét és annak környékét mind az osztrák, mind a magyar oldalon?

Az osztrák oldalon 2000-ben ismerkedtem meg először a Fertő-tó régiójával: A feleségemmel – akkoriban többnyire bérautóval voltam úton – a nyugati oldalon maradtam 2004-ig. Mindig Olgau-ban szálltunk meg (Elisabeth panzió). Aztán egy Illmitzben a Jagdshofban tartott ornitológiai előadás hirdetése felkeltette az érdeklődésemet (Polay!!).

2005 óta évente legalább egyszer megszállunk Illmitzben az Arkadenhof Kroissban. Az első kapcsolatam a magyar oldallal kezdetben az átkelésre korlátozódott, hogy eljussak Illmitzbe a Fertőzugba. Ezután kezdődtek a széleskörű BirdExperience rendezvények, és a kirándulási program a Hanságba is elvitt.

Mi teszi ezt a régiót ornitológiailag különösen érdekessé az Ön számára?

A madárvilág iránti érdeklődésemet itt szisztematikusan fel tudtam építeni – nem csak a régió szakértőivel tett számos kirándulás során; a nemzeti park központjában minden elképzelhető támogatást megkaptam és megkapok. Még érdekesebbé váltak ezek a BEX-rendezvényekkel, amelyeken külső szakértők is bevonásra kerültek.

Tervezi, hogy ismét részt vesz a BirdExperience rendezvényen a Fertőzugban?

Igen, ha a járványügyi előírások ezt lehetővé teszik számomra. Szerencsére a koronavírus ellen védőoltás áll rendelkezésre.

A fotó a BEX rendezvényen készült. Remélem hamarosan visszatérhetek a Fertőzugba.

Stefan Fehring

tudást aztán legjobban az önálló túrák tervezésénél tudják hasznosítani. A rövid túrák kiválasztott céljai megtalálhatóak az „Irány Nyugat-Pannónia” PaNaNet-útikalauzban (német, magyar, angol nyelven), amely ingyenesen beszerezhető az információs irodákban és letölthető formában is elérhető. A javasolt útvonalak összesen 30 különleges helyre vezetnek a nemzeti és natúrparkokban – és perspektívaváltásra („látnivaló”), szabadban való pihenésre („pihenőhely”) vagy önálló felfedezésre („kísérletezőhely”) csábítanak.

Sokkal célcsoportspecifikusabb

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park által évente a Murán megrendezett „Vízimuri” evezős túrái, a kifejezetten családoknak szóló Lepkekeland az Őrségi Nemzeti Parkban és a határtalan kerékpáros természeti élmény (PaNaTOUR) – „7 nap a Dunától a Muráig” további példák arra, hogy a PaNaNet partnerek sokéves együttműködésének köszönhetően mennyire széles lett a rendezvények palettája.

A Nyugat-Pannónia natúr- és nemzeti parkjaiban a természeti élménykínálat közös minőségi fejlesztése két lábon áll: Az infrastruktúra elhelyezése és kialakítása, valamint a szakképzett

vezetők és vadőrök által az egyes területeken végzett szakszerű természetismereti oktatás. A PaNaNet projekt intenzív tapasztalatszerzésével mindkét területen jelentős előrelépést biztosított: a partnerek moderált workshopokon a látogatói infrastruktúrára vonatkozó iránymutatások kidolgozásában szerzett tapasztalataikat osztották meg, és a védett területeken dolgozók és szabadúszók számára szervezett számos képzési és továbbképzési lehetőség a programkínálat látványos bővüléséhez vezetett.

Infrastruktúra és információ

Minden parkban különös figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre, legyen szó ösvényekről, megfigyelőhelyekről vagy épületekről. A Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban nemrégiben megnyílt Kápolnapusztai Látogatóközpont vagy az Írottktó Natúrpark lombkorona tanösvénye nemzetközileg is kiemelkedő példák. A Neusiedler See - Seewinkel Nemzeti Park 2020-ban madármegfigyelő les prototípusaként olyan faépítményt fejlesztett ki, amely az alapozásával minden lehetséges helyszínhez igazítható.

A védett területek legfontosabb partnerei a turisztikai egyesületek helyi és regionális szinten. Hol szálljunk meg? Melyik étterem ▶

Mit schwerem Gerät: Fernglas, Spektiv und Bestimmungsbuch (oder eine entsprechende Smartphone-App) haben Birdwatcher immer dabei, wenn sie bevorzugt von März bis Juni in die Region kommen. Fotografiert wird natürlich mit der Kamera mit langer Brennweite, für das Smartphone gibt es Spektiv-Adapter.

Nehéz felszereléssel: a madármegfigyelőknél mindig van távcső, spektiv és határozókönyv (vagy a megfelelő okostelefonos alkalmazás), amikor előszeretettel márciustól júniusig a régióba látogatnak. Természetesen hosszú gyújtótávolságú fényképezőgéppel fotóznak, és az okostelefonokhoz vannak spektiv adapterek.

Zum frühen Frühling im pannonischen Raum gehört die Zwerg-Schwertlilie, die hier in zwei Farben blüht. Zu finden ist sie in fast allen Schutzgebieten, bevorzugt wächst sie auf Trockenrasen.

A pannon térség kora tavaszához tartozik a két színben virágzó apró nőszirm. Majdnem minden védett területen megtalálható, előszeretettel nő száraz gyepeken.

Infrastruktur und Information

Besonderes Augenmerk liegt in allen Parken auf der Barrierefreiheit, ob auf Wegen, Beobachtungsplätzen oder in Gebäuden. Das jüngst im Nationalpark Balaton-Oberland eröffnete Besucherzentrum Kápolnapuszta oder der Baumwipfelweg im Naturpark Geschriebenstein sind dafür international herzeigbare Beispiele. Quasi als Prototyp für ein Birdwatching-Hide hat der Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel 2020 eine skalierbare Holzkonstruktion entwickelt, die mit ihrem Fundament an alle möglichen Standortbedingungen angepasst werden kann.

Zu den wichtigsten Partnern der Schutzgebiete zählen die Tourismusverbände auf Orts- und Regionalebene. Wo übernachten? Welches Restaurant bringt die größte Auswahl an regionalen Produkten auf seine Speisekarte? Ein Leihfahrrad mit oder ohne E-Unterstützung? Welche Wanderroute zu welcher Jahreszeit? Weil ein großer Teil der Besucher individuell, also ohne Guide, in den Parken unterwegs ist, gehört die permanente Schulung der touristischen Multiplikatoren zu den wichtigsten Aufgaben im sogenannten Visitor-Management. Mit einer

„Anleitung zum Naturgenießen“ haben deshalb die PaNaNet-Gebiete ein Instrument entwickelt, das Mitarbeitern und Praktikanten in allen wichtigen touristischen Informationsstellen als (erweiterbare) Grundlage bei der Beratung ihrer Gäste dienen soll.

All diese ökotouristischen Projektmodule beweisen eindrucksvoll, wie im PaNaNet-Netzwerk Erfahrungen und Synergien grenzüberschreitend nutzbar gemacht wurden. Was dabei nicht zu unterschätzen ist: Mit der Einbindung zahlreicher Partner aus dem touristischen Umfeld konnte auch viel Verständnis für den Naturschutz und für nachhaltige Regionalentwicklung erzeugt werden.

A védett területek legfontosabb partnerei a helyi és regionális szintű turisztikai egyesületek.

Zu den wichtigsten Partnern der Schutzgebiete zählen die Tourismusverbände auf Orts- und Regionalebene.

ANDREAS HAENSCHER

kínálja a legtöbb helyi alapanyagú ételt az étlapján? E-Bike vagy hagyományos kerékpár kölcsönzése? Melyik túraútvonal melyik időszakban ajánlott? Mivel a látogatók nagy része egyénileg, túravezető nélkül van úton a parkokban, ezért az úgynevezett látogatói menedzsmentben az egyik legfontosabb feladat a turisztikai multiplikátorok folyamatos képzése. Az „Útmutató a természet megízléséhez” segítségével a PaNaNet térségek olyan eszközt dolgoztak ki, amely minden fontos turisztikai információs központban (bővíthető) alapként szolgál a személyzet és a gyakornokok számára a vendégek tanácsadásában.

Ezek az ökoturisztikai projektmodulok kiválóan mutatják, hogy a PaNaNet hálózaton belül hogyan sikerült a tapasztalatokat és a sinergiákat határokon átnyúlóan hasznosítani. Nem szabad alábecsülni: a turisztikai környezet számos partnerének bevonásával a természetvédelem és a fenntartható regionális fejlődés elfogadottsága is jelentős mértékben megnőtt.

Es sind nicht nur Fotografen und Maler,

die das besondere Licht Westpannoniens in seinen Bann zieht – ob bei einer Wanderung in den Feuchtgebieten zwischen Donau und Mur oder auf den baumarmen Höhenrücken der Alpenausläufer.

Nemcsak a fotósokat és a festőket ragadják meg Nyugat-Pannónia különleges fényei – akár a Duna és a Mura közötti vizes élőhelyeken, akár az Alpok nyúlványainak fákkal szegélyezett gerincén túrázunk.

Angepasst an die Landschaft Westpannoniens

Nyugat-Pannónia tájához igazítva

Das Design des neuen Birdwatching-Hides im Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel entstand auf Basis der gemeinsam entwickelten Kriterien für Besucherinfrastruktur in den PaNaNet-Gebieten.

A Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel új madármegfigyelő lesének kialakítása a PaNaNet-területeken a látogatói infrastruktúrára vonatkozóan közösen kidolgozott kritériumok alapján történt.

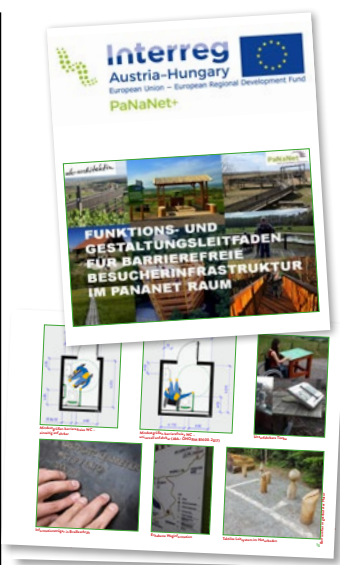
Besucherinfrastruktur: Next Generation

In den Schutzgebieten des westpannonischen Raums hat sich über Jahrzehnte eine Vielfalt an Naturerlebnisinfrastruktur für Besucher entwickelt. Die Unterschiede hinsichtlich Gestaltungsqualität, Attraktivität für die wichtigsten Zielgruppen, Erreichbarkeit, Funktionalität, Barrierefreiheit und Wetzerschutz sind allerdings beträchtlich.

Einige (ältere) Beobachtungsplätze bzw. -türme könnten durchaus mit Jagdhochsitzen verwechselt werden, andere wurden an ungeeigneten Standorten platziert. Mit dieser Ausgangslage gingen die PaNaNet-Projektpartner 2019 an die Erstellung gemeinsamer Gestaltungsrichtlinien für eine Besucherinfrastruktur, die den Ansprüchen der unterschiedlichen Zielgruppen entspricht – aber auch

der Besucherlenkung in sensiblen Lebensräumen. Unter fachlicher Anleitung von Architektin Ulrike Kusztrich-Wolf (Halbtorn, Nationalparkregion Neusiedler See - Seewinkel) wurden u. a. auch die Anforderungen an die Standortwahl, die Materialauswahl und die Lichtverhältnisse (Sonnenstand!) einbezogen. Barrierefreiheit war natürlich ein Hauptkriterium für dieses Projektmodul. Resultat nach zwei Workshops, aufwendiger Recherche und zahlreich eingebrachten Ideen: ein digitaler, 52-seitiger „Funktions- und Gestaltungsleitfaden für barrierefreie Besucherinfrastruktur im PaNaNet-Raum“, verfügbar in beiden Sprachen.

Ein erstes Beispiel für die Umsetzbarkeit dieser Kriterien steht seit kurzem im Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel: Auf dem Weg zum Sandeck bietet ein Birdwatching-Hide ideale Bedingungen zum Beobachten und Fotografieren.

Praxisnahe Empfehlungen für das Design von innovativer, landschaftsgerechter und barrierefreier Infrastruktur.

Gyakorlati javaslatok innovatív, tájba illő, akadálymentesített infrastruktúra tervezéséhez.

Látogatói infrastruktúra: új generáció

A Nyugat Pannon-régió védett területein a látogatók számára évtizedek alatt sokféle természetélményt nyújtó infrastruktúra lett kialakítva. A tervezési minőség, a legfontosabb célcsoportok számára való vonzerő, a hozzáférhetőség, a funkcionalitás, az akadálymentesség és az időjárás elleni védelem tekintetében azonban jelentősek a különbségek.

Néhány (régebbi) megfigyelőhelyet vagy tornyot könnyen össze lehet téveszteni a vadászlesekkel, másokat pedig alkalmatlan helyeken állítottak fel. Ebből kiindulva a PaNaNet projektpartnerek 2019-ben nekiláttak a látogatói infrastruktúrára vonatkozó közös tervezési iránymutatások kidolgozásának, amelyek megfelelnek a különböző célcsoportok igényeinek – emellett az érzékeny élőhelyekre vonatkozó látogatói iránymutatásnak is. Ulrike Kusztrich-Wolf építész (Halbtorn, Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel régió) szakértői irányításával többek között a helyszínválasztást, az anyagválasztást és a fényviszonyok (napállás!) követelményeit is figyelembe kellett venni. A projektmodul egyik fő szempontja természetesen az akadálymentesség volt. Két workshop, átfogó kutatás és számtalan ötlet utáni eredmény: a digitális, 52 oldalas „A PaNaNet látogatói infrastruktúra működési és kivitelezési útmutatója” című kiadvány, mely mindkét nyelven elérhető.

E kritériumok megvalósíthatóságának első példáját a közelmúltban a Neusiedler See - Seewinkel Nemzeti Parkban alakították ki: A madármegfigyelő les a Sandeck felé vezető úton ideális körülményeket biztosít megfigyeléshez és fényképezéshez.

„Landschaft und intakte Natur sind wichtige Motive für die Auswahl einer Urlaubsdestination! Somit haben Naturschutzgebiete eine essenzielle Bedeutung für den Tourismus: Sie tragen zum Erhalt der Landschaft und der ursprünglichen Fauna und Flora bei. Und das ist genau das, was unsere Gäste heute suchen!“

Dietmar Tunkel

CF Burgenland Tourismus GmbH

„A nyaralás helyszínének megválasztásában fontos szempont a táj és az érintetlen természet! A természetvédelmi területek a turizmus számára tehát nagy jelentőséggel bírnak: hozzájárulnak a táj, valamint az őshonos állat- és növényvilág megőrzéséhez. És mostanság pontosan ezt keresik a vendégeink!“

Dietmar Tunkel

Burgenland Tourismus GmbH ügyvezetője

Per Mausklick zum Naturerlebnis

Pannonische Naturerlebnistage 2017 bis 2019

Burgenland Tourismus hat das Format der pannonischen Naturerlebnistage gemeinsam mit den ungarischen Partnern im Interreg-Projekt PaNaNet entwickelt und überarbeitet. Mehr als 50 Naturerlebnisse wurden – teilweise grenzüberschreitend und zweisprachig – durchschnittlich von 2017 bis 2019 angeboten. Innovative Werbestrategien und ein Onlineresservierungstool unterstützten eine erfolgreiche Weiterentwicklung des grenzüberschreitenden Naturangebots und das Erreichen neuer Zielgruppen. Insgesamt konnten in den drei Jahren rund 6.000 Besucher gezählt werden.

Der westpannonische Raum bietet grandiose Naturerlebnisse am Übergang vom alpinen Gelände in die Tiefebene: in den vier Nationalparks Neusiedler See - Seewinkel, Fertő-Hanság, Balaton-Oberland und Őrség, in zehn Naturparks sowie in vielen Naturschutzgebieten.

Die Vielfalt der pannonischen Natur sowie die grenzüberschreitende Bewegung im ungarisch-burgenländischen Naturraum waren die Themen der Naturerlebnistage von 2017 bis 2019. Jährlich wurden dabei auch besondere Schwerpunkte gesetzt: „Grenzüberschreitendes Bewegen in der Natur“ (2017), „Geschöpfe der Nacht“ (2018) oder „Wasser & Kräuter“ (2019).

Zu den Themen wurden mit den Naturpartnern großteils auch neue

touristische Angebote wie beispielsweise geführte Radtouren am Iron Curtain, Abendführungen mit „Bat Night auf Burg Lockenhaus“, „Star Event“, „Betrachtung von interessanten Himmelsobjekten“, Nachtwanderungen mit Weinverkostung oder „Gesundheit aus dem Kräutergarten“ entwickelt.

Digitalisierungsschub durch Onlineresservierungstool

Erstmalig stand bei den Naturerlebnistagen ein Onlineresservierungstool auf einer zweisprachigen Landingpage zur Verfügung. Damit wurde nicht nur die Anmeldung bei den Führungen erleichtert, sondern den Partnern wurde auch ein guter und rechtzeitiger Überblick über die angemeldeten Personen geboten.

Innovative Werbestrategie: sprechende Gänse, Fledermäuse und niedliche Biber

In der Werbung wurde bewusst auf humorige und außergewöhnliche Werbesujets gesetzt, um damit auch verstärkt Familien und andere Zielgruppen zu erreichen. Die Kampagne wurde crossmedial in Österreich und in Ungarn durchgeführt. Einen wesentlichen Anteil hatte dabei das Bewegtbild auf Social Media. So wurden jährlich einprägsame Werbespots für TV und Social Media (YouTube und Facebook) produziert. Der erfolgreichste Werbespot 2017 mit sprechenden Graugänsen und Heuschrecken erreichte rund 450.000 Klicks.

„Wir freuten uns im Frühjahr immer schon auf den neuen Katalog der Naturerlebnistage. Dann haben wir gleich mit Freunden ein paar interessante Aktivitäten für uns herausgesucht.“

Mag.^a Petra Szucsich, MSc.,
mit ihrem Sohn Robin
Teilnehmerin bei allen Naturerlebnistagen

Vielfältiges Angebot, übersichtlich im Internet präsentiert: Den Zielgruppen wurde es noch nie so leicht gemacht, sich für Exkursionen in den Natur- und Nationalparks zu registrieren.

Változatos kínálat az interneten: A célcsoportok számára még soha nem volt ilyen egyszerű regisztrálniuk a kirándulásokra a natur- és nemzeti parkokba.

Természeti élmény egy kattintással

FRANZ KOVACS

Pannon Természeti Élménynapok 2017-től 2019-ig

A Pannon Természeti Élménynapok koncepcióját a Burgenland Tourismus a magyar partnerekkel közösen dolgozta ki a „PaNaNet” Interreg projekt keretén belül. Több mint 50 természeti élményt kínáltak fel 2017 és 2019 között – részben határon átnyúlóan, kétnyelvűen. Innovatív reklámstratégiák és online foglalási eszközök támogatták a határon átnyúló természeti ajánlatok sikeres továbbfejlesztését és újabb célcsoportok elérését. A 3 év alatt összesen 6.000 látogató vett részt a rendezvényeken.

A Nyugat Pannon-régió csodálatos természeti élményeket kínál az alpesi terep és a síkvidék közötti átmenetben: négy nemzeti parkban, a Neusiedler See - Seewinkel, a Fertő-Hanság, a Balaton-felvidék és az Őrség, tíz natúrparkban, valamint számos természetvédelmi területen.

2017 és 2019 között megrendezett Természeti Élménynapok témái a pannóniai természet sokszínűsége, valamint a magyar-burgenlandi természet határtalansága voltak. Minden évben különleges fókuszpontokat is kijelöltek: „Határtalan kalandok a természetben” (2017), „Az éjszaka teremtményei” (2018) vagy „Víz és gyógynövények” (2019). A természeti partnerekkel közösen az egyes témákhoz jórészt új turisztikai ajánlatok kerültek kidolgozásra, például vezetett kerékpártúrák a vasfüggöny mentén, esti túrák „Denevérek éjszakája a Lékai várban”, „Star Event”, „Érdekes égi objektumok megfigyelése”, éjszakai túrák borkóstolással vagy „Egészség a gyógynövénykertből”.

A digitalizáció fellendítése online foglalási eszközzel

A Természetvédelmi Élménynapok alatt volt első alkalommal egy kétnyelvű oldal online foglalási

„Tavasszal mindig nagyon vártuk az új Természeti Élménynapok katalógust. Ezután azonnal kiválasztottunk néhány érdekes programot a barátainkkal.”

Mag.^a Petra Szucsich Msc.
fiával Robinnal minden Természeti Élménynapon részt vett

eszköze elérhető. Ez nemcsak a túrákra való regisztrációt könnyítette meg, hanem a partnerek számára is jó és időbeni áttekintést nyújtott a jelentkezőkről.

Innovatív reklámstratégia: beszélő ludak, denevérek és aranyos hódok A reklámban tudatosan döntöttek a humoros és szokatlan témák mellett a családok és más célcsoportok elérése érdekében. A kampányt Ausztriában és Magyarországon több médiacsatornán is végrehajtották. Fontos szerepet játszottak a közösségi médiában megjelenő mozgóképek. Minden évben fülbe-mászó reklámok készültek a televízió és a közösségi média (YouTube és Facebook) számára. A legsikeresebb reklámfilm 2017-ben, a beszélő szürke ludakkal és a szöcskéekkel, mintegy 450 000 kattintást ért el.

Természeti élmények a Mura mentén

PISZTRÁNGKÖR EGYESÜLET

Zur Natur entlang der Mur

Wildromantisch-schwieriges Ziel für Wassertouristen

Die Mur und ihre Auen bilden die ungarisch-kroatische Grenze im gleichnamigen Landschaftsschutzgebiet. Verwaltet wird dieses Naturjuwel von der Direktion des Nationalparks Balaton-Oberland. Jahrzehntlang war es für Naturliebhaber und Wassertouristen schwer erreichbar.

Unmittelbar nach dem Beitritt Kroatiens zur Europäischen Union begann die Nationalparkdirektion mit der Entwicklung eines neuen Angebots: In Mursazemenye wurde

ein Bootshaus gebaut, das seither auch als Ausgangspunkt für Wassertouren auf der Mur fungiert. Die Guides wurden nach internationalen Standards geschult, um die sichere Durchführung der Touren zu gewährleisten – schließlich kann die Mur schnell fließen und somit für Wassersportler gefährlich werden. Zu den weiteren Initiativen des Nationalparks Balaton-Oberland im Bereich Wassertourismus zählen beispielsweise Anlandeplätze für Kanus an den gut zugänglichen Uferstellen. Fest installierte oder mobile

Biberhütten sollen das Beobachten von Bibern und Fischottern erleichtern. In jüngster Zeit sieht man auch öfters Raftingboote auf der Mur.

Mit dem neuen, professionell betreuten Naturerlebnis und der entsprechenden Infrastruktur wächst die Hoffnung, dass der Fluss und seine Umgebung innerhalb der kommenden Jahre zu einem gefragten Ziel für den Wassertourismus mit dem Schwerpunkt Naturerlebnis werden.

BFNPI/LEIKES ANDRÁS

Schiffmühlen an der Mur als Kulturerbe konkurrieren mit den Naturschätzen entlang des Flusses um die Aufmerksamkeit der Teilnehmer.

A Mura menti úszóalmok kulturális örökségként versenyeznek a folyó menti természeti kincsekkel a résztvevők figyelméért.

Anlandeplätze für Kanus, ausgewählte Beobachtungsplätze und ein neuer Wassertour-Hafen schaffen beste Voraussetzungen für die qualitative Ausweitung des Naturerlebnisses am Fluss.

Kenukikötők, kiválasztott megfigyelőhelyek és egy új vízitúrákikötő biztosítják a legjobb feltételeket a folyami természeti élmény minőségének bővítéséhez.

VISSI ANDRÁS

Vadregényes és nehezen megközelíthető célpont a vízituristák számára

Mura menti Tájvédelmi Körzetben a Mura folyó és ártere a magyar-horvát határt képezi, amely természeti kincs a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóságához tartozik. Évtizedeken keresztül csak nehezen volt megközelíthető a természetkedvelők, vízi turisták számára.

Közvetlenül Horvátország Európai Unióhoz való csatlakozása után a Nemzeti Park Igazgatósága új kínálatot kezdett kialakítani: Muraszemenyén megépült egy csónakház, amely azóta a Mura vízi túráinak

kiindulópontjaként is szolgál. A túrák biztonságos lebonyolításához túravezetőket képeztek ki nemzetközi normák szerint, mivel a Mura gyors sodrású és veszélyes folyó, és így veszélyessé válhat a vízi sportok szerelmesei számára. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park vízi turizmus területén végzett további tevékenységei például a kenukikötők kialakítása a könnyen megközelíthető partszakaszokon.

Az új, szakszerűen vezetett természeti élményekkel és a megfelelő infrastruktúrával egyre nő a remény, hogy a folyó és környéke a következő

néhány évben a vízi turizmus keresett célpontjává válik, amelynek középpontjában a természeti élmények állnak.

Emellett telepített és mobil hódlesek is kialakításra kerültek, s ezek alkalmasak a szabad szemmel csak ritkán látható hódok és vidrák megfigyelésére.

Kanuhafen Muraszemenye im Nationalpark Balaton-Oberland

Im Rahmen des Projekts PaNaNet wurde am Ufer der Mur ein schöner, auch für Naturschutzmaßnahmen geeigneter Wassertour-Hafen errichtet. Der Kanuhafen ist leicht zu erreichen und ein guter An- und Ablegeplatz, da es hier einen natürlichen Kehrwasserbereich gibt. Im Kanuhafen gibt es auch eine Bootsrampe, ein Bootlagergebäude, Toiletten und Dusche, Bänke sowie einen Feuer- und Zeltplatz.

Nationalparkdirektion Balaton-Oberland

8229 Csopak, Kossuth u. 16.
Telefon: +36 87 555 291, +36 30 491 0067
E-Mail: muratk@z-net.hu

BFNPI/JÓZSA ERIKA

Kenukikötő Muraszemenyén a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban

A „PaNaNet” projekt részeként a Mura partján egy gyönyörű, természetvédelmi tevékenységekre is alkalmas vízi túrákikötő épült. A kenukikötő könnyen megközelíthető, és jó kikötéshez és vízre szálláshoz, mivel ez itt egy természetes lassú sodrású vízterület. A kenukikötőben van egy csónakház, WC és zuhanyzó, padok, valamint tűzrakó- és sátorhelyek.

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság

8229 Csopak, Kossuth u. 16.
Telefon: +36 87 555 291, +36 30 491 0067
Email: muratk@z-net.hu

PISZTRÁNG KÖR EGYESÜLET

Vom Meierhof zum Nationalpark- Besucherzentrum

Der Nationalpark Fertő-Hanság hat 2012 einen 150 Jahre alten Landwirtschafts-komplex als Lászlómajor-Demonstrationsmeierei und Besucherzentrum „wiederbelebt“. Die renovierten und teilweise neu gestalteten Gebäude gliedern sich in mehrere Teile, die sich unterschiedlichen Themenbereichen widmen: Neben einer Reihe von Gehegen, die alte ungarische Haustierrassen zeigen, und einem interaktiven Erlebnispfad wird die Entstehung des Nationalparks durch eine naturschutzgeschichtliche Ausstellung in Form von Tischen im Korridor des Gebäudes zusammengefasst. Von dort erreichen die Besucher eine umfangreiche Ausstellung über die Geschichte der Landnutzung, die vor allem das Leben und Wirtschaften auf den herrschaftlichen Höfen zeigt.

Die museale Ausstellung im Gebäude gegenüber wurde im März 2018 durch eine neue Ausstellung im Rahmen des Projekts PaNaNet+ ersetzt: Die interaktive Innenausstellung präsentiert die Tierwelt der charakteristischen Lebensräume der westpannonischen Region. Dieser Raum ist in sechs Abschnitte

unterteilt, die sich an den bearbeiteten Inhalten orientieren. Hier erhält der Besucher einen Einblick in die Welt des Schilfröhrichts, der Salzlacken und der Salzwiesen, der Sumpf- und Moorwiesen sowie der Wälder in Ufernähe des Neusiedler Sees.

Ein wichtiger Aspekt bei der Gestaltung des Ausstellungsraums war es, den Besuchern möglichst viele innovative und auffallende Elemente zu bieten, um ein erlebnisorientiertes Lernen zu ermöglichen. Die farnefrohen interaktiven Informationstafeln, beweglichen und taktilen Elemente, spektakulären Installationen, Spiele und Grafiken regen die Besucher an, möglichst viele ihrer Sinne gleichzeitig zu nutzen, um die präsentierten Themen zu erfassen. Die Art und Weise, wie die Inhalte aufbereitet werden, ermöglicht allen Altersgruppen den Zugang zu interessanten Informationen und kommt auch Menschen mit Behinderungen entgegen.

Obwohl jeder kleinere Ausstellungsraum die Werte eines anderen Lebensraums präsentiert, wird die Einheit der Ausstellung durch wiederkehrende

**Besucherzentrum Lászlómajor im
Nationalpark Fertő-Hanság**
Öffnungszeiten: Dienstag bis Samstag 9–16:30 Uhr.

**Fertő-Hanság Nemzeti Park, Lászlómajor
Látogatóközpont**
Nyitvatartási idő: keddtől szombatig 9 – 16:30 óra.
ferto-hansag.hu

Bewegliche Elemente, Installationen und Spiele bieten eine niedrige Hemmschwelle für die intensive Beschäftigung mit dem Natur- und Kulturraum Neusiedler See.

A mozgatható elemek, installációk és játékok alacsony gátlási küszöböt kínálnak a Fertő-tó természeti és kulturális területével való intenzív.

Elemente und Präsentationsformen deutlich erkennbar: Die Fensterflächen der Besucherräume sind mit bunten, auf den Lebensraum bezogenen Grafiken bedeckt, die durch das hindurchscheinende Licht den Eindruck erwecken, dass man sich tatsächlich im jeweiligen Lebensraum befindet.

Ein wiederkehrendes Element in jedem Ausstellungsbereich stellt die Grafik über den Fenstern dar, die die Entwicklung einer typischen und interessanten Tier- oder Pflanzenart zeigt. Auch für die jüngsten Besucher ist gesorgt: Mit bunten, beweglichen Elementen in erreichbarer Höhe werden sie spielerisch an interessante Naturerlebnisse herangeführt.

Neben der interaktiven Ausstellung erwartet die Besucher auch ein Aktivitätsbereich, der für kreatives Basteln genutzt werden kann.

Látogatóközponttá vált az egykori majorság

A Fertő-Hanság Nemzeti Park a mintegy 150 éve kialakított gazdasági központot 2012-ben „keltette újra életre” Lászlómajori Bemutató Majorság és Látogatóközpontként. A látogatóközpont felújított és újonnan kialakított épületegyüttese a hozzá kapcsolódó területekkel több részre tagolható: a régi magyar háziállatfajtákat bemutató karámsorok, illetve az interaktív élményösvény mellett a Nemzeti Park létrehozását egy Természetvédelem-történeti kiállítás összegzi tablósor formájában, az épület folyosóján, ami az uradalmi majorságok egykori életét bemutató Gazdálkodás-történeti kiállításához vezet az érdeklődőket.

A szemközti épület múzeum jellegű kiállítását 2018 márciusában egy új, a PaNaNet+ projekt keretében megvalósult kiállítás váltotta fel: az interaktív beltéri kiállítás a Nyugat Pannóniai-régió néhány jellegzetes élőhelyének élővilágát mutatja be. A teret a feldolgozott tartalom hat kisebb részre tagolja, ahol az érdeklődő betekintést nyerhet a nádas, a szikes tavak és szikes puszták, a mocsár-és láprétek, valamint a Fertő-tó partjához közeli erdők világába.

A bemutatótér kialakítása során fontos szempont volt, hogy minél több újszerű, figyelemfelkeltő elemmel találkozzon a látogató, melyek az élményszerű ismeretszerzést biztosítják. A színes, interaktív információs táblák, mozgatható, megtapintható elemek, a látványos installációk,

játékok és grafikák arra ösztönzik az érdeklődőt, hogy a bemutatott témák megismerése során egyidejűleg minél több érzékszervét használja. Az egyes tartalmak feldolgozási módja lehetővé teszi, hogy minden korosztály érdekes információkhoz jusson, s a fogyatékkal élők számára is lehetségessé váljon az élmény alapú ismeretszerzés.

Bár az egyes kisebb terek más-más élőhely értékeit mutatják be, a kiállítás egysége a különböző ismétlődő elemek és megjelenítési módok révén mégis biztosított: a látogatóterek ablakfelületeit minden esetben az adott élőhelyhez köthető színes grafika fedi, mely a rajta átszűrődő fény révén olyan hatást kelt, mintha a látogató maga is jelen lenne az adott élőhely világában.

Minden téma esetében visszatérő elem az ablakok felett elhelyezkedő grafika is, mely egy-egy jellemző, érdekes faj egyedfejlődését mutatja be. A tervezés során a legkisebbekre is gondoltak: a számukra is elérhető magasságban elhelyezett színes, elmozdítható elemek játékos formában ismertetik meg őket a természet egy-egy érdekes látványával.

Az interaktív kiállításához kapcsolódva helyet kapott az épületben egy foglalkoztató tér is, mely alkalmas akár játékos, akár kreatív kézműves foglalkozások lebonyolítására.

Der renovierte ehemalige Meierhof der Esterházy verfügt über einen großen Innenhof, der für unterschiedliche Veranstaltungen genutzt werden kann.

Az Esterházyak felújított egykori majorsága nagy belső udvarral rendelkezik, amelyet különböző rendezvények lebonyolítására lehet használni.

Die Ausstellungen vermitteln auch Wissen über den medizinischen Wert von Pflanzen in den Schutzgebieten.

A kiállítások a védett területeken található növények gyógyászati értékéről is tájékoztatást nyújtanak.

Die Darstellung der Kulturgeschichte hat in den Nationalparks Ungarns eine lange Tradition – der ehemalige Meierhof Lászlómajor bietet dafür beste Voraussetzungen.

A kultúrtörténeti bemutatásnak nagy hagyománya van a magyarországi nemzeti parkokban – Lászlómajor ehhez a legjobb feltételeket biztosítja.

Ein Feldführer und spezielle Arbeitsblätter

Das Pannonian Nature Network bringt zwei neue Publikationen heraus

- A. Welche Farbe haben die Schwanzfedern des Seeadlers?**
B. In welchen Fluss mündet die Raab in Ungarn?
C. Wie viele verschiedene Tier- und Pflanzenarten wurden schon in Streuobstwiesen entdeckt?

als 5.000.

Seitenarm der Donau. C: Mehr in die Donau bzw. in einen A: Weiß. B: Die Raab mündet

Natürlich nach Westpannonien“ lautet der Titel eines druckfrischen Feldführers zu allen National- und Naturparks Westungarns und des Burgenlands. Kofinanziert aus dem EU-Interreg-Projekt PaNaNet+, ist diese Anleitung zum individuellen Naturerlebnis selbstverständlich auf Deutsch und auf Ungarisch verfügbar.

Drei besondere Plätze, 30 Tipps

Die 30 Ausflugstipps quer durchs Jahr bieten nicht wie üblich eine Beschreibung des jeweiligen Parks, sondern stellen drei sorgfältig ausgewählte Plätze vor. Diese sind anhand einer Skizze leicht zu finden und zudem mit einem Holzpflock markiert:

- ◆ Ein „Platz zum Niederknien“ animiert dazu, das Gebiet aus einer neuen und interessanten Perspektive zu erleben. Das funktioniert entweder dadurch, tatsächlich auf die Knie zu gehen, oder hat das Fokussieren auf ein Detail oder eine bestimmte Sinneswahrnehmung als Idee.
- ◆ Ein „Platz zum Verweilen“ lebt durch das ganzheitliche Wahrnehmen eines bemerkenswerten

Ortes und verzichtet ganz bewusst auf besondere Aktivitäten. Einfach zur Ruhe kommen, entspannen und die einzigartige Stimmung auf sich wirken lassen – darum geht es hier.

- ◆ Ein „Platz zum Experimentieren“ bietet die Möglichkeit, mit garantiertem Aha-Effekt ein ganz besonderes Stück der Landschaft Westpannoniens mit einer einfachen Anleitung zu erforschen.

Arbeitsblätter zu den Schutzgebieten

Faszinierende wie lehrreiche Einblicke in die Besonderheiten eines Schutzgebiets der westpannonischen Region erleichtern die neuen, ebenfalls zweisprachig verfügbaren Arbeitsblätter zu allen Natur- und Nationalparks. Damit können gebietstypische Tiere, Pflanzen, landschaftliche Phänomene und kulturhistorische Besonderheiten auf spielerische und interaktive Weise erarbeitet, errätselt und erforscht werden. Die Arbeitsblätter sind für Pädagogen und Naturvermittler zur Vor- und Nachbereitung eines Besuchs des Schutzgebiets konzipiert und speziell für Jugendliche im Alter von elf bis 14 Jahren geeignet.

Die PaNaNet-Arbeitsblätter bestehen aus folgenden Doppelseiten:

- ◆ Ein Vernetzungsblatt mit Regionskarte und Geografiequiz. Das Quiz kann alleine oder in Gruppen gelöst werden. Es eignet sich besonders zur Vorbereitung eines Besuchs im Schutzgebiet.

- ◆ Ein Aktionsblatt, ebenfalls für die Vorbereitung eines Besuchs geeignet, legt den Schwerpunkt auf das Experimentieren. Beim Besuch werden darauf Beobachtungen gezeichnet und protokolliert.

- ◆ Ein Infoblatt mit Quizkopiervorlage. Das Infoblatt hilft bei der Vorbereitung des Schutzgebietsbesuchs und bei der Durchführung der Experimente. Das umseitige Quiz (Kopiervorlage) hilft, Inhalte und Beobachtungen zu festigen.

Die Teichweissen im Naturpark Rosalia-Kogelberg laden die Besucher zum Verweilen ein.

A Naturpark Rosalia-Kogelberg Teichweise-jei [tavasz réteji] időöltésre csábítják a látogatókat.

Das Öde Schloss im Naturpark Geschriebenstein ist der „Platz zum Niederknien“ und ein besonderer Geheimtipp.

Az Írottó Nátrparkban lévő Öde Schloss egy érdekes látnivaló és egy bennfentes tipp.

Die Arbeitsblätter zu den Schutzgebieten findet man unter:

interreg-athu.eu/pananetplus/projektnews/arbeitsblaetter-zu-den-schutzgebieten/

Der Feldführer ist in allen Naturparkzentren erhältlich oder als PDF unter:

interreg-athu.eu/pananetplus/projektnews/naturlich-nach-westpannonien-der-neue-feldfuehrer/

CHRISTIAN KRÄMMER

CHRISTIAN KRÄMMER

Egy útikalauz és speciális feladatlapok

A Pannonian Nature Network két új kiadványt jelentetett meg

Irány Nyugat-Pannónia“ címmel jelent meg nemrégiben az „Az útikalauz, amiben minden nyugat-magyarországi és burgenlandi nemzeti és natúrpark szerepel. Az EU Interreg PaNaNet+ projektje által társfinanszírozott, a természet egyéni megtapasztalásáról szóló útmutató természetesen német és magyar nyelven is elérhető.

3 különleges hely, 30 tipp

Az évre adott 30 kirándulási tipp nem az adott park leírását nyújtja, mint általában, hanem három gondosan kiválasztott helyet mutat be. Ezeket egy ábra segítségével könnyű megtalálni, és egy fakaróval is megvannak jelölve:

- ♦ A „látónivaló“ arra ösztönzi az embereket, hogy új és érdekes perspektívából ismerjék meg a területet. Ez vagy úgy működik, hogy az ember ténylegesen térdre ereszkedik, vagy úgy, hogy egy részletre vagy egy bizonyos érzékszervi észlelésre, mint ötletre összpontosít.
- ♦ A „pihenőhely“ egy figyelemre méltó hely teljeskörű érzékelése, ami szándékosan nélkülözi a különleges tevékenységeket. Egyszerűen csak menjünk el pihenni, kikapcsolódni és hagyjuk, hogy az egyedülálló légkör hatással legyen ránk – erről szól itt minden.
- ♦ A „kísérletezőhely“ lehetőséget kínál arra, hogy egyszerű utasításokkal, garantált „aha“-élménnyel fedezzük fel Nyugat-Pannónia tájának egy nagyon különleges darabját.

Feladatlapok a védett területekhez
Lenyűgöző, hogy a Nyugat Pannon-régió egy-egy védett területének sajátosságaiba való izgalmas és egyben tanulságos betekintést mennyire megkönnyítik az összes nemzeti és natúrparkról szóló új, kétnyelven elérhető feladatlapok. Ezáltal játékos és interaktív módon dolgozhatók ki, fejthetők meg és fedezhetők fel a területre jellemző állatok, növények, táji jelenségek és kultúrtörténeti jellegzetességek. A feladatlapok pedagógusok és természetvédelmi oktatók és különösen a 11-14 éves fiatalok számára készültek a védett területen tett látogatás előkészítésére és nyomonkövetéséhez.

A PaNaNet-feladatlapok a következő dupla oldalakból állnak:

- ♦ Hálózati lap a régió térképével és földrajzi kvízzel. A kvíz egyedül vagy csoportosan is megoldható. Különösen alkalmas a védett területre történő látogatás előkészítésére.
- ♦ Szintén a látogatás előkészítésére alkalmas akciólappal a kísérletezésre összpontosít. A látogatás során a megfigyelések ide lesznek lerajzolva és rögzítve.
- ♦ Tájékoztató lap kvízmásolat-sablonnal. Az információs lap segít a védett területre történő látogatás előkészítésében és a kísérletek elvégzésében. A mellékelt kvíz (másolatsablon) segít a tartalom és a megfigyelések rögzítésében.

A Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel munkalapjai itt találhatóak:

interreg-athu.eu/hu/pananetplus/projekt-hirek/munkalapok-a-vedett-terueletekhez/

Az útikalauz minden natúrpark központjában kapható, illetve PDF-ként itt elérhető:

<https://www.interreg-athu.eu/hu/pananetplus/projekt-hirek/termeszeten-nyugat-pannonianak-az-uj-terepi-vezetonek/>

Die Hexensteine im Naturpark Landseer Berge

sind einer der Selfie-Points. Besucht man die Selfie-Points von fünf PaNaNet-Gebieten, erhält man einen wunderschönen PaNaNet-Bildband.

A Naturpark Landseer Berge boszorkánykövei

az egyik szelfi pont. Ha meglátogat 5 szelfi pontot a PaNaNet területek, akkor egy gyönyörű PaNaNet képeskönyvet kap ajándékba.

- Milyen színű a rétisas farktolla?
- Melyik folyóba torkollik a Rába Magyarországon?
- Hányféle állatot és növényt fedeztek fel eddig a szóróanyagü-mölcsösökben?

A: Fehér. B: A Rába a Dunába, 5000 fűtlet. gába torkollik. C: Több mint illetve annak egyik melléká-

Das Wasserbüffelreservat von Kápolnapuszta

Barrierefreies Naturerlebnis im Nationalpark Balaton-Oberland

Eindrucksvoll und einzigartig ist das ökotouristische Angebot in Kápolnapuszta: Die Direktion des Nationalparks Balaton-Oberland betreibt hier, in den Nähe des Klein-Balatons, ein Reservat mit Wasserbüffeln. Einem breiten Spektrum von Besuchern bietet es ganzjährig sichere Bedingungen und unvergessliche Erlebnisse, auch für Menschen mit Gehbehinderungen oder Sehbehinderungen und für Familien mit Kleinkindern – und es ist eines der größten Zentren für die Präsentation dieser alten Haustierrasse in Ungarn, mit einem Indoorbereich und einem bestens erschlossenen Weidegebiet.

Der barrierefreie Ausstellungsraum verfügt über eine Reihe interaktiver Elemente, mit denen Besucher auf spielerische Weise die artenreiche Fauna des Kis-Balatons kennenlernen können. Besucher mit Seh- und Hörbehinderungen können sich mithilfe eines Audioguides orientieren. Entlang der Wanderwege des Reservats gibt es barrierefreie Rastplätze, wo man die Büffel beim Grasens und Weidens und Ziesel beim Herumlaufen beobachten kann. Für Kinder gibt es außerdem tolle Spielmöglichkeiten und einen Streichelzoo.

Das Reservat, das die größte Wasserbüffelherde Ungarns beherbergt, ist ein hervorragendes Ausflugsziel und garantiert ein nachhaltiges Naturerlebnis.

Prominenter Besuch bei der Eröffnung des Besucherzentrums im Büffelreservat:

Die Ausstellung im Gebäude führt in Verbindung mit einem – ebenso barrierefreien – Rundwanderweg und Spielmöglichkeiten für Kinder zu einem perfekten Naturerlebnistag am Kis-Balaton.

Prominens látogatók a bivalyrezervátum látogatóközpontjának megnyitóján:

Az épületben berendezett kiállítás egy – szintén akadálymentesített – körtúra útvonallal és a gyermekek számára kialakított játéklehetőségekkel együtt tökéletes természeti élményt nyújtó napot eredményez a Kis-Balatonnál.

BFNPI/POSA PATRÍCIA

„Ökotourismus ist die Volkshochschule des Umweltschutzes. Die Optimierung der Zugänglichkeit ermöglicht es hier den Menschen mit Behinderungen, neben Mitgliedern der Mehrheitsgesellschaft der Natur nahe zu sein.“

Pál Szekeres

Ministerialbeauftragter in Ungarn für die soziale Integration von Menschen mit Behinderungen

BFNPI/BÓDÓR BENCE

Akadálymentes természeti élmények a Balaton-felvidéki Nemzeti Parkban

Büffelrezervát, Kápolnászapta
Ganzjährig geöffnet. Weitere
Informationen: www.bfnp.hu

Bivalyrezervátum, Kápolnászapta
Egész évben nyitva. További
információk a látogatás feltételeiről:
www.bfnp.hu

Kápolnászapta ökoturisztikai kínálata lenyűgöző és egyedülálló: A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság a Kis-Balaton vonzaskörzetében bivalyrezervátumot működtet. Egész évben biztonságos körülményeket és felejthetetlen élményeket kínál a látogatók széles csoportjának, köztük mozgás- és látássérülteknek, valamint a kisgyermekes családoknak – és ez itt a tradicionális háziállatok legnagyobb magyar bemutatóközpontja fedett, valamint jól megközelíthető legelővel.

Az akadálymentesített kiállító tér számos interaktív elemmel rendelkezik, ahol a Kis-Balaton gazdag élővilágáról játékos formában hasznos ismeretek szerezhetők. A látássérült és nagyothalló látogatók számára nagy segítséget biztosít a tájékozódásban az audio guide rendszer. A rezervátum sétaútja mentén akadálymentesített pihenőhelyek vehetők igénybe, ahol többek között a dagonyázó, legelésző bivalyok mellett függen futkározó ürgék megfigyelése is lehetséges. A gyermekeket fantasztikus játszótéri elemek és állatsimogató is várja.

A legnagyobb magyarországi bivalyecsordának otthont adó rezervátum egy kiváló turisztikai célpont, amely mindenki számára egyedülálló élményeket kínál.

„Az ökoturizmus a környezetvédelem általános iskolája. A megközelíthetőség optimalizálása lehetővé teszi, hogy a fogyatékkal élők a többségi társadalom tagjai mellett a természet közelében lehessenek.”

Szekeres Pál

fogyatékos személyek társadalmi integrációjáért felelős magyarországi miniszteri biztosa

Wo sollten die Kinder spielen?

Das Geheimnis der Erholung einer Familie mit Kleinkindern ist es, dafür zu sorgen, dass die Kleinen Spaß haben. Wir vom Nationalpark Őrség wissen das, und deshalb versuchen wir, den Besuchern von Őrség so viele familienfreundliche Dienstleistungen wie möglich anzubieten. Zum Beispiel können Kinder neben der Präsentation des alten ländlichen Lebens in Őrség auch einen Einblick in die Welt der Märchen im Freilichtmuseum Őrség bekommen. Im ökoaktiven Erlebniszentrum der Natur und Volks-traditionen, also in der Spielscheune [Játzópajta], wird die Geschichte von Gábor und Julinka, ein Märchen aus Őrség, zum Leben erweckt. Im Mittelpunkt des Volksmärchens stehen zwei verliebte Jugendliche, die für ihr Glück gegen den Teufel und einen Drachen kämpfen müssen, und wenn sie am Ende der Erzählung

nicht gestorben sind, dann leben sie noch heute. Die Spiele, die mit jedem Teil der Geschichte verbunden sind, ermöglichen es den Kindern, ihre Geschicklichkeit zu testen, während ein Brettspiel sie auch in die natürlichen, kulturellen und touristischen Werte der Region Westpannonien einführt.

Wenn Familien statt in der Spielscheune lieber lustige Momente in der Natur verbringen möchten, ist der Schwarzstorch-Spielplatz im Hof der Naturschule Harmatfű die beste Wahl. Durch die vergrößerten Elemente, die den Lebensraum Sumpf und Moor symbolisieren, fühlen sich die Kinder wie winzig kleine Ameisen, die sogar in den Bauch des großen Storches klettern können. Außerdem können sie ihren Gleichgewichtssinn an den Geschicklichkeitselementen testen und mit der Familie auf der Schlangenschaukel schwingen.

Im Schwarzstorch und um den Schwarzstorch herum: ein perfekter Spielplatz für das Trainieren des Gleichgewichtssinns und für das Hineinfühlen in ein Feuchtgebiet.

A fekete gólyában és annak környékén: tökéletes játszótér az egyensúlyérzék edzésére és a vizes élőhelyek átérzésére.

Die Spielscheune befindet sich in Szalafő, direkt neben der Rezeption des Freilichtmuseums Őrség und ist kostenlos zu besuchen.

Geöffnet: 1. 4.–31. 10.,
10.00–17.00 Uhr
Pityerszer 12, Szalafő

Der Schwarzstorch-Spielplatz befindet sich in Őriszentpéter und ist ganzjährig geöffnet.

Siskaszer 26/A,
Őriszentpéter
orseginemzetipark.hu

+36 94 548 034
onpi@onpi.hu

A játszópajta Szalafőn, az Őrségi Népi Műemlékegyüttes recepciója mellett található, szabadon látogatható. Nyitva: április 1-október 31-ig, 10.00–17.00-ig. Szalafő, Pityerszer 12.

A Feketególya játszótér Őriszentpéteren a Harmatfű Természetiskola udvarán található, egész évben szabadon látogatható. Őriszentpéter, Siskaszer 26/A.

orseginemzetipark.hu

+36 94 548 034
onpi@onpi.hu

Hol játszon a gyermek?

A kisgyermekes családok felhőtlen pihenésének titka, hogy a gyermekek jól érezzék magukat. Ezt tudjuk mi is az Őrségi Nemzeti Parknál, ezért igyekszünk minél több családbarát szolgáltatást nyújtani az Őrségbe látogatóknak. Így például a régi Őrségi paraszti élet bemutatása mellett az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél a gyermekek a mesék világába is betekintést nyerhetnek. A Természetismereti és népi

In der Spielscheune wird die Geschichte von Gábor und Julinka zum Leben erweckt.

A Játzópajta Gábor és Julinka történetét kelti életre.

hagyományok öko-aktív élményközpontjában, vagyis a Játzópajtában egy Őrségi mese, Gábor és Julinka története elevenedik meg. A népmese középpontjában a két szerelmes ifjú áll, akiknek a boldogságért meg kell küzdeniük az ördöggel és a sárkánnyal, hogy a história végére boldogan éljenek, míg meg nem halnak. A mese egyes részleteihez kapcsolódó játékok lehetővé teszik, hogy a gyermekek kipróbálják ügyességüket, mindemellett pedig egy társasjáték keretében megismerkedhetnek a Nyugat Pannon-régió természeti, kulturális és turisztikai értékeivel is.

A játszópajtán kívül, ha inkább a természetben szeretnének vidám perceket eltölteni a családok, akkor a Harmatfű Természetiskola udvarán épült Feketególya játszótér a legjobb választás. A mocsári, lápi élőhelyeket szimbolizáló felnagyított elemek közt apró kis hangyának érezhetik magukat a gyerekek, akik még a nagy gólya hasába is bemászhatnak. Emellett az egyensúlyérzéküket is próbára tehetik az ügyességi elemeken, illetve együtt hintázhatnak a családdal a kigyóhintán.

Ein Überblick für den Einblick ... *Áttekintés, amely betekintést nyújt...*

... in die ganze Palette an
faszinierenden Landschaften
und Lebensräumen in den Natur-
und Nationalparken Westpannoniens

...Nyugat-Pannónia natúr-
és nemzeti parkjaiban található
lenyűgöző tájak és élőhelyek
teljes palettájába

Geführt oder individuell

Hier finden Sie alle wichtigen Adressen für die Gestaltung einer Wanderung oder Radtour, aber auch für die Teilnahme an einer Exkursion mit geschulten Guides. Unsere Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter geben Ihnen die besten Tipps für jede Jahreszeit und für jedes Zeitbudget. Wir freuen uns auf Ihren Besuch!

Vezetett vagy egyéni

Itt megtalálja az összes fontos címet a gyalogos vagy kerékpáros túrák szervezéséhez, de ahhoz is, hogy képzett túravezetőkkel vegyen részt egy kiránduláson. Munkatársaink minden évszakra és minden időtartamra a legjobb tippeket adják Önnek. Szeretettel várjuk!

STEFAN LEITNER

Nationalpark Neusiedler See - Seewinkel

nationalparkneusiedlersee.at

Nationalparkzentrum &
Bildungszentrum – Illmitz
Hauswiese, 7142 Illmitz

+43 2175 3442
office@npneusiedlersee.at

Die Natur rund um den Neusiedler See ist vielfältig und genauso abwechslungsreich ist das Programm des Nationalparks. Egal zu welcher Jahreszeit, es gibt immer etwas zu entdecken. Auf der gebuchten Tour begleiten dich eigens ausgebildete Ranger, die ihr Wissen auf unterhaltsame, kurzweilige Art weitergeben. Jede Tour ist dabei einzigartig.

Individuelle Tour

Sollte keiner der regulären Termine passend sein, kannst du auch gerne deine persönliche Rangerin oder deinen persönlichen Ranger buchen. Ob du alleine, zu zweit oder mit einer ganzen Gruppe den Nationalpark erkunden willst, spielt dabei keine Rolle.

Minstdauer: 2 Stunden

A Fertő-tó körüli természet változatos, pont mint a nemzeti park programjai. Évszaktól függetlenül mindig találni felfedeznivalót. A túrákon előzetes bejelentkezés után, speciálisan képzett „rangerek” vezetésével vehet részt, akik szórakoztató módon adják át tudásukat. Minden túra egyedi.

Egyéni túra

Ha a rendszeres időpontok egyike sem megfelelő, akkor saját, személyes „rangert” is foglalhat. Egyáltalán nem számít, hogy egyedül, párban vagy egy egész csoporttal szeretné felfedezni a nemzeti parkot.

Minimális időtartam 2 óra

Welterbe-Naturpark Neusiedler See - Leithagebirge

neusiedlersee-leithagebirge.at

Am Kellerplatz 1
7083 Purbach/
Neusiedler See

+43 2683 5920
info@neusiedlersee-leithagebirge.at

Schilftour im Kanu in Purbach

Der Ausflug in den artenreichen Lebensraum bietet einzigartige Einblicke und Eindrücke von der Tier- und Pflanzenwelt des zweitgrößten zusammenhängenden Schilfbestands Europas. Hier leben hoch spezialisierte Lebewesen wie die Rohrdommel, die Bartmeise oder die Zwergmaus. Lasst uns gemeinsam per Kanu den Schilfgürtel entlangpaddeln und seinen Geheimnissen auf den Grund gehen.

Termine:
Mai bis 25. September
Dauer: ca. 2,5 Stunden

Info und Anmeldung:
Paddelzentrum
Thomas Aigner
+43 680 3247557
info@seekajak.at
www.seekajak.at

Nádtúra kenuval Purbachban

A fajokban gazdag élőhelyre tett kirándulás egyedülálló betekintést nyújt Európa második legnagyobb egybefüggő nádasának növény- és állatvilágába. Olyan különleges élőlények élnek itt, mint a bölömbika, a barkóscinege vagy a törpeegér. Evezzünk együtt kenuval a nádöv mentén, és fedezzük fel a titkait.

Időpontok: májustól
szeptember 25-ig
Időtartam: kb. 2,5 óra

Információ és
bejelentkezés:
Paddelzentrum
Thomas Aigner
+43 680 3247557
info@seekajak.at
www.seekajak.at

Fertő-Hanság Nemzeti Park

ferto-hansag.hu

Fertő-Hanság Nemzeti Park
Igazgatóság – Kőcsagvár
Rév-Kőcsagvár Pf.: 4,
9435 Sarród

+36 99 537 620
info@fhnp.hu

Frühling

Kennenlernen der
Orchideen der Szigetköz

Datum: 15. Mai, 9:00
Anmeldung: info@fhnp.hu

Sommer

Kanutouren im Schilf des
Neusiedler Sees

Datum: Mai–Oktober
Anmeldung: info@fhnp.hu

Mit dem Solarboot auf dem
Neusiedler See

Datum: Juni–September
Anmeldung: info@fhnp.hu

Hany-Istók-Tour

Datum: Juni–November
Anmeldung:
ontesmajor@fhnp.hu

Herbst

Herbstspaziergang auf
einer trockenen Moorwiese

Datum: 3. September, 14:00
Anmeldung: info@fhnp.hu

Tavaszi

Ismerkedés a Szigetköz
orchideáival

időpont: május 15. 09:00
jelentkezés: info@fhnp.hu

Nyár

Kenutúra a
Fertő nádasában

időpont: május – október
jelentkezés: info@fhnp.hu

Szolár hajóval a Fertőn

időpont:
június – szeptember
jelentkezés: info@fhnp.hu

Hany Istók túra

időpont: június – november
jelentkezés:
ontesmajor@fhnp.hu

Ősz

Őszi séta egy
kiszáradó lápréten

időpont:
szeptember 3. 14:00
jelentkezés: info@fhnp.hu

THOMAS AIGNER

BFNP/GYURICZA FERENC

Balaton-felvidéki Nemzeti Park

bfnp.hu

Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság
Kossuth utca 16,
8229 Csopak

+36 87 555 260
bfnp@bfnp.hu

Herbst

Vogelbeobachtungstour
an den Fischteichen von
Misklódfa

Datum: Oktober
Anmeldung:
lelkesandras@bfnp.hu

Winter

Wassertour am
Hévíz-Kanal

Datum: Ende Oktober –
Mitte März
Tickets und weitere
Informationen: bfnp.hu

Ősz

Madármegfigyelő túra
Misklósfai halastavaknál

időpont: október
jelentkezés:
lelkesandras@bfnp.hu

Tél

Hévíz-csatorna
vízitúrázás

időpont: október végétől
március közepéig
jegyvásárlás és infor-
mációk: bfnp.hu

Paarung der Hirsche

Datum: 17. September,
19:00

Anmeldung: info@fhnp.hu

E-Bike-Touren

Datum: Juni–Oktober
Anmeldung: info@fhnp.hu

Winter

Vogelbeobachtung bei den
Salzlacken

Datum: Mai–November
Anmeldung: info@fhnp.hu

Vogelbeobachtung im Hanság

Datum: Juli–November
Anmeldung:
ontesmajor@fhnp.hu

Szarvasok násza

időpont:
szeptember 17. 19:00
jelentkezés: info@fhnp.hu

Nádasok útján – E-bike túrák

időpont: június – október
jelentkezés: info@fhnp.hu

Tél

Madármegfigyelés a
szikes tavaknál

időpont:
májustól – november
jelentkezés: info@fhnp.hu

Madármegfigyelés a Hanságban

időpont:
júliustól – november
jelentkezés:
ontesmajor@fhnp.hu

Frühling

Auf den Spuren von
Knotenblumen und Bibern

Datum: Mitte März
Anmeldung:
lelkesandras@bfnp.hu

Schachblume-Fototour

Datum: Mitte März
Anmeldung:
buzaselod@bfnp.hu

Sommer

Overall-Touren in der
Csodabogyós-Höhle

Datum: ganzjährig geöffnet
Anmeldung:
csodabogyos.hu

Fekete-István-Gedenk-
stätte, Wander- und Kanu-
touren beim Klein-Balaton

Datum: ganzjährig geöffnet
Tickets und weitere
Informationen: bfnp.hu

Tavaszi

A tőzike és a hódok
nyomában

időpont: március közepe
jelentkezés:
lelkesandras@bfnp.hu

Kockásliliom fotóstúra

időpont: március közepe
jelentkezés:
buzaselod@bfnp.hu

Nyár

Csodabogyós-barlang
overallos túrái

időpont: egész évben nyitva
jelentkezés:
csodabogyos.hu

Fekete István-emlékhely,
Kis-Balaton gyalogos és
kenu túrái

időpont: egész évben
jegyvásárlás és
információk: bfnp.hu

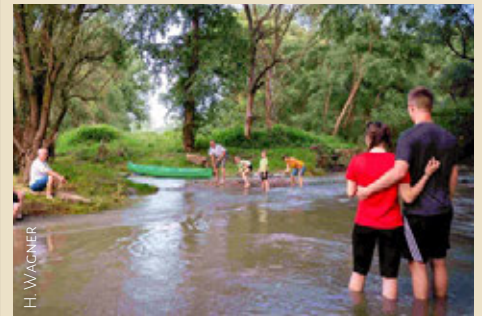
Naturpark Raab-Őrség-Goričko

naturpark-raab.at

Naturpark
Raab-Őrség-Goričko
Kirchenstraße 4
8380 Jennersdorf

+43 3329 48453
office@naturpark-raab.at

H. WAGNER

Grenzenloses Wandern

Die grenzenlosen Wand-
erungen im Drei-Länder-Nat-
urpark finden wöchentlich
von Mai bis Oktober jeden
Mittwoch statt. Ein fachkun-
diger Tourguide vermittelt
Geschichtliches dieser
bewegten Grenzregion. Bei
dieser speziellen Wand-
erung lernt man Land, Leute
und Kultur kennen, egal ob
in Österreich, Ungarn oder
Slowenien.

Termine: Mai–Oktober
jeden Mittwoch
Dauer: 4–5 Stunden

Anmeldung und Info:
+43 3329 48453
office@naturpark-raab.at

Kirándulás határok nélkül

A határok nélkül kirán-
dulások a három ország
natúrparkjában hetente
májustól októberig minden
szerdán kerülnek megren-
dezésre. Egy szakképzett
túrazvezető ismerteti ennek
az eseménydús határvi-
déknak a történetét. A
különleges kirándulás al-
kalmával megismerhetjük
az országot, az embereket
és a kultúrát, függetlenül
attól, hogy Ausztriában,
Magyarországon vagy
Szlovéniában vagyunk.

Időpontok:
május – október
Időtartam: 4 – 5 óra
Bejelentkezés és
információ:
+43 3329 48453
office@naturpark-raab.at

BFNP/SINKA GÁBOR

Naturpark Rosalia-Kogelberg

rosalia-kogelberg.at

Schuhmühle Schattendorf
Am Tauscherbach 1
7022 Schattendorf

+43 664 4464116
naturpark@rosalia-kogelberg.at

Barrierefreier Eulenberg – wo die Natur keine Barrieren kennt!

Die Erlebnisstationen entlang des „Rundwegs Teichwiesen“ und die Erlebnisstation in Schattendorf sowie zwischen Pötttsching, Bad Sauerbrunn und Forchtenstein präsentieren sich den Wanderern barrierefrei. Menschen, die in ihrer Bewegungsfreiheit eingeschränkt sind, können mit dem Rollstuhl oder Rollator diese Erlebnisstationen genauso mühelos erkunden wie Familien mit Kinderwagen.

[rosalia-kogelberg.at/
portfolio/
barrierefreier-eulenberg/](http://rosalia-kogelberg.at/portfolio/barrierefreier-eulenberg/)

Akadálymentesített bagolyösvény – Ahol a természet nem ismer határokat!

Az élményállomások a „Rundwegs Teichwiesen“ mentén, Schattendorfban, valamint Pötttsching, Bad Sauerbrunn és Forchtenstein között akadálymentes kirándulást biztosítanak. Azok, akik a mozgásszabadságukban korlátozottak is ugyanolyan könnyen fel tudják fedezni ezeket az élményállomásokat a kerekesszéjükkel, járőkerükkel, mint a babakocsi családok.

[rosalia-kogelberg.at/
portfolio/
barrierefreier-eulenberg/](http://rosalia-kogelberg.at/portfolio/barrierefreier-eulenberg/)

Eine Wanderung durch zwei Naturschutzgebiete

Nach einer kurzen audiovisuellen Einführung im Obstsortengarten Rohrbach führt die Wanderung zum Naturschutzgebiet Rohrbacher Kogel. Über den Kogelberg (388 Meter) geht es weiter zum Natur- und Landschaftsschutzgebiet Teichwiesen. Über eine

Egy kirándulás két védett terület között

A Rohrbach-i Obstsorntengarten-ban tartott rövid audiovizuális bevezető után a túra a Rohrbacher Kogel természetvédelmi területre vezet. A Kogelbergen (388 m) továbbhaladunk a Teichwiesen természet- és tájvédelmi területre. Egy gyönyörű

schöne Aussichtsplattform wandern wir zurück zum Schaubostgarten.

Termin: jederzeit gegen Voranmeldung
Dauer: 3 Stunden

Info und Anmeldung:
Alfred Reismüller
alfred.reismueller@posteo.at
rohrbach-bm.at

kilátóponton keresztül visszatérünk a bemutató gyümölcsöskehez.
Időpont: Bármikor megbeszélés alapján

Időtartam: 3 óra Információ és bejelentkezés:
Alfred Reismüller
alfred.reismueller@posteo.at
rohrbach-bm.at

Naturpark Landseer Berge

landseer-berge.at

Naturpark Landseer Berge
Kirchenplatz 6
7341 Markt St. Martin

+43 2618 52118
info@landseer-berge.at

Familienwanderung am Keltenberg

Die herrlich anregende Kulisse lädt zum Wandern, Radfahren, Nordic Walking, aber auch zum ganz gemütlichen Spaziergang ein. Das Erlebnisgelände am Keltenberg ist jederzeit frei erkundbar. Der Eintritt in den Aussichtsturm (freie Spende) sowie in das Freilichtmuseum (€ 2,- am Drehkreuz) ist jederzeit möglich.

Info: Naturparkbüro
Landseer Berge
+43 2618 52118
info@landseer-berge.at

Családi kirándulás Keltenbergnél

Ezen csodálatosan izgalmas táj túrázásra, kerékpározásra, nordic walkingra, de akár egy nagyon kényelmes sétára invitálhatja Önt. Keltenberg élményterülete bármikor szabadon felfedezhető. A kilátóba (szabad adomány) és a szabadtéri múzeumba (2,- € a forgókapunál) való belépés mindig lehetséges.

Információ:
Naturparkbüro
Landseer Berge
+43 2618 52118
info@landseer-berge.at

Naturpark Geschriebenstein-Írottktó

naturpark-geschriebenstein.at | naturpark.hu

Naturpark Geschriebenstein Info-Center
Bahnhofstraße 2 a
7471 Rechnitz

+43 3363 79143
naturpark@rechnitz.at

Írottktó Natúrparkért Egyesület
Fő tér 2., 9730 Kőszeg

ANDREAS HAFENSCHER

Weinwandern

Die einzigartige Landschaft und erlesene Weine machen eine Weinwanderung rund um das Rechnitzer Weingebirge am Fuße des Geschriebensteins zu einem unvergesslichen Erlebnis.

Erfahren Sie viel Wissenswertes zur Region und über den lokalen Wein. Genießen Sie eine Weinverkostung mit fünf regionalen Weinen und eine typische Buschenschankjause.

Termine:
nach Vereinbarung
Dauer: 2 Stunden
Info und Anmeldung:
Naturpark Geschriebenstein
Rechnitz
+43 3363 79143
+43 664 4026851
naturpark@rechnitz.at

Bortúrák

Az egyedülálló táj és a kiváló borok felejthetetlen élménnyé teszik az Írottktó lábánál fekvő Rechnitz-i borhegyek körüli bortúrát. Tudjon meg sok érdekességet a régióról és a helyi borokról.

Élvezze a borkóstolót öt regionális borral és egy tipikus „Buschenschank” uzsonnával.

Időpontok:
megbeszélés szerint
Időtartam: 2 óra

Információ és bejelentkezés:
Naturpark Geschriebenstein
Rechnitz
+43 3363 79143
+43 664 40 26 851
naturpark@rechnitz.at

Naturpark in der Weinidylle

weinidylle.at

**Naturpark
in der Weinidylle**
Im Weinmuseum 1
7540 Moschendorf

+43 3324 6318
info@naturpark.at

Weinmuseum Moschendorf

18 Gebäude und Weinkeller wurden aus der Umgebung zusammengetragen und im Weinmuseum originalgetreu wiederaufgebaut! Zu entdecken gibt es authentische Möbel, landwirtschaftliche Geräte und natürlich das traditionelle Strohdach. In der Gebietsvinothek können 60 Topweine verkostet und eingekauft werden, und der Pinkataler Bauernladen rundet das Angebot mit köstlichen Wildspezialitäten ab.

Termine: Führungen Mai–Oktober nach Voranmeldung, Dauer: 1,5 Stunden

Info und Anmeldung:
Weinmuseum:
+43 664 5057357
Naturparkbüro:
+43 3324 6318
info@naturpark.at
moschendorf.at

Bormúzeum Moschendorf

A környékről 18 épületet és borospincét gyűjtöttek össze és rekonstruálták a bormúzeumban! Autentikus bútorokat, mezőgazdasági eszközöket és természetesen hagyományos nádtetőt is láthatunk. A térségi vinotékában 60 prémium kategóriás bort lehet megkóstolni és megvásárolni, a Pinkataler Bauernladen pedig finom vadételekkel egészíti ki a kínálatot.

Időpontok: Idegenvezetések májustól októberig előzetes bejelentkezés alapján
Időtartam: 1,5 óra

Információ és bejelentkezés:
Bormúzeum:
+43 664 5057357;
Naturparkbüro:
+43 03324 6318

ÖNPI/ERDŐTÓTH ZSÓFIA

Őrségi Nemzeti Park

orseginemzetipark.hu

Őrségi Nemzeti Park
Igazgatóság
Városszer 57
9941 Óriszentpéter

+36 94 548 034
onpi@onpi.hu

Frühling

Blüte in den Torfmooren von Szóce

Datum: Mitte Mai
Anmeldung:
turisztika.orsseg@onpi.hu

Büffelsafari am Europäischen Tag der Parke

Datum: Mai
Anmeldung:
turisztika.orsseg@onpi.hu

Sommer

E-Bike-Touren in der Őrség

Datum: April–Oktober
Anmeldung:
turisztika.orsseg@onpi.hu

Herbst

Die Vögel verabschieden sich! Vogelbeobachtung und Beringung am Abért-See in Kőszeg

Datum: Oktober
Anmeldung: bitl@onpi.hu
Weitere Informationen:
Facebook: Bechtold
István Természetvédelmi
Látogatóközpont

Tavaszi

Virágzás a szőcei tőzeg- mohás lápréten

időpont: május közepe
jelentkezés:
turisztika.orsseg@onpi.hu

Bölenyszafari az Európai Nemzeti Parkok Napján

időpont: május
jelentkezés:
turisztika.orsseg@onpi.hu

Nyár

E-bike túrák az Őrségben

időpont: április–október
jelentkezés:
turisztika.orsseg@onpi.hu

Ősz

Búcsúznak a madarak! Madármegfigyelés és gyűjtés a kőszegi Abért-tónál

időpont: október
jelentkezés: bitl@onpi.hu
további info:
Facebook: Bechtold
István Természetvédelmi
Látogatóközpont

Winter

Adventwanderung rund um Szalafő

Datum: Dezember
Anmeldung:
turisztika.orsseg@onpi.hu

Tél

Adventi túra Szalafő környékén

időpont: december
jelentkezés:
turisztika.orsseg@onpi.hu

Burgenland Tourismus

burgenland.info

Johann-Permyer-Straße 13
7000 Eisenstadt

+43 26826 3384-0
info@burgenland.info

Die Natur des Burgenlands
mit dem Rad oder zu Fuß
erleben:
burgenland.info

Top-Radrouten und
radfreundliche Betriebe:
[burgenland.info/erleben/
sportlich-aktiv/mit-dem-rad](http://burgenland.info/erleben/sportlich-aktiv/mit-dem-rad)

Bernstein Trail – histori-
scher Pfad vom Norden bis
in den Süden
bernsteintrail.at

Fedezze fel kerékpárral
vagy gyalogosan Burgen-
land természeti kincseit:
burgenland.info

TOP kerékpárutak
és kerékpárosbarát
vállalkozások:
[burgenland.info/
erleben/sportlich-aktiv/
mit-dem-rad](http://burgenland.info/erleben/sportlich-aktiv/mit-dem-rad)

Bernstein Trail – történelmi
út északról délre:
bernsteintrail.at

Impressum | Impresszum

Herausgeber | **Kiadta:** Regionalmanagement Burgenland GmbH, 7431 Bad Tatzmannsdorf, Schlossplatz 1.

Dieses Magazin wurde im Rahmen des Projekts PaNaNet+ erstellt. | **Ez a magazin a PaNaNet+ projekt részeként készült.** (www.interreg-athu.eu/pananetplus)

Redaktion | **Szerkesztőség:** Alois Lang, András Vissi, Thomas Böhm, Andrea Sedlatschek.

Design und Layout | **Tervezés és layout:** message Marketing- & Communications Ges.m.b.H., Meidlinger Hauptstraße 73, 1120 Wien, message.at.

Druck | **Nyomtatás:** Wograndl Druck GmbH, Druckweg 1, 7210 Mattersburg, wograndl.com.

Das Pannonian Nature Network – ein grenzüberschreitendes Projekt der Natur- und Nationalparke des westpannonischen Raums – hat seit 2008 ein starkes Netzwerk aus engagierten und erfahrenen Partnern entstehen lassen und es gleichzeitig ermöglicht, das ökotouristische Angebot sowie die Infrastruktur für das Naturerlebnis in allen beteiligten Gebieten deutlich zu erweitern und zu verbessern. Diese grenzüberschreitende Kompetenz im Bereich „Naturerlebnis“ wurde nun im Folgeprojekt PaNaNet+ im Rahmen des Programms Interreg V-A Österreich-Ungarn weiterentwickelt.

A Pannonian Nature Network – a Nyugat-Pannon térség natúr- és nemzeti parkjainak határon átnyúló projektje –, 2008 óta elkötelezett és tapasztalt Partnerekből álló erős hálózatot hozott létre, és ezzel egyidejűleg lehetővé tette valamennyi érdekelt területen a természeti élmény ökoturisztikai kínálatának, valamint infrastruktúrájának jelentős bővítését és fejlesztését. A „természeti élmény” területének határon átnyúló kompetenciáját az INTERREG V-A Ausztria-Magyarország Programban megvalósuló PaNaNet+ projekt keretében fejlesztik tovább.